

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА НОВОГ САДА

Година XXXIV - Број 11

НОВИ САД, 27. март 2015.

примерак 480,00 динара

ГРАД НОВИ САД

Скупштина

119

На основу члана 24. став 1. тачка 7. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 43/08), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

ОДЛУКУ О ОБЕЛЕЖАВАЊУ НЕДЕЉЕ БЕЗБЕДНОСТИ МЛАДИХ У ГРАДУ НОВОМ САДУ

Члан 1.

У знак сећања на младе жртве трагичних догађаја у Граду Новом Саду, обележава се недеља безбедности младих.

Члан 2.

Недеља безбедности младих у Граду Новом Саду обележава се прве недеље априла месеца.

Члан 3.

Недеља безбедности младих у Граду Новом Саду обележава се активностима које промовишу значај безбедности младих.

Програм активности из става 1. овог члана утврдиће Градска управа за спорт и омладину – Канцеларија за младе Града Новог Сада.

Члан 4.

Средства за реализацију Програма из члана 3. став 2. ове одлуке обезбеђују се у буџету Града Новог Сада.

Члан 5.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 020-81/2015-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

120

На основу члана 97. став 7. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 72/09, 81/09 - испр, 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – одлука УС, 50/13 – одлука УС, 98/13 – одлука УС, 132/14 и 145/14) и члана 24. тачка 17. Статута Града Новог Сада - пречишћен текст („Службени лист Града Новог Сада“, број 43/08), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године, доноси

ОДЛУКУ О УТВРЂИВАЊУ ДОПРИНОСА ЗА УРЕЂИВАЊЕ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овом одлуком уређују се поступак и начин обрачуна и наплате доприноса за уређивање грађевинског земљишта (у даљем тексту: допринос), зоне и врсте намена објеката, износи коефицијената зоне и коефицијената намене, критеријуми, износ и поступак умањивања доприноса, посебна умањења износа доприноса за недостајућу инфраструктуру и услови и начин обрачуна умањења за трошкове инфраструктурног опремања средствима инвеститора, као и друга питања од значаја за обрачун и наплату доприноса за изградњу објеката у зонама дефинисаним овом одлуком, на територији Града Новог Сада (у даљем тексту: Град).

Члан 2.

Уређивање грађевинског земљишта обухвата његово припремање и опремање.

Припремање земљишта обухвата истражне радове, израду геодетских, геолошких и других подлога, израду планске и техничке документације, програма за уређивање грађевинског земљишта, расељавање, уклањање објеката, санирање терена и друге радове.

Опремање земљишта обухвата изградњу објеката комуналне инфраструктуре и изградњу и уређење површина јавне намене.

Члан 3.

Допринос плаћа инвеститор, односно финансијер, у складу са издатом урбанистичком документацијом и Законом.

II. ПОСТУПАК И НАЧИН ОБРАЧУНА ДОПРИНОСА

Члан 4.

Износ доприноса се утврђује решењем о издавању грађевинске дозволе, односно решењем о употребној дозволи, а на основу обрачуна доприноса који сачињава Јавно предузеће „Завод за изградњу Града“ у Новом Саду (у даљем тексту: Завод) и доставља га Градској управи за урбанизам и стамбене послове (у даљем тексту: Градска управа).

Износ доприноса се обрачунава на основу акта Градске управе који садржи спецификацију нето површине посебних делова објекта који се гради и објекта који се руши и локацијске услове.

Градска управа дужна је да одмах по подношењу захтева за издавање решења о грађевинској дозволи, односно захтева за издавање решења о употребној дозволи, акт из става 2. овог члана достави Заводу ради обрачуна доприноса.

Завод је дужан да најкасније у року од два радна дана од дана пријема акта из става 2. овог члана, достави обрачун доприноса Градској управи.

Члан 5.

Износ доприноса за изградњу објекта обрачунава се тако што се основица коју чини просечна цена квадратног метра станова новоградње у Граду, објављена од стране Републичког завода за статистику за територију Града, помножи са укупном нето површином објекта који је предмет градње, израженом у метрима квадратним, и са коефицијентом зоне и коефицијентом намене објекта утврђеним овом одлуком.

Члан 6.

Уређено грађевинско земљиште је земљиште које је, у складу са планским документом комунално опремљено саобраћајним површинама, канализационом и водоводном мрежом, вреловодном мрежом (топлификациона мрежа), **електромрежом (20kV водови и типске дистрибутивне ТС 20/04kV)**, јавним осветљењем и уређеним површинама јавне намене.

а) ЗОНЕ

Члан 7.

За обрачун доприноса одређују се следеће зоне у Граду:

ЕКСТРА ЗОНА

Ову зону ограничавају:

- Београдски кеј, Улица Марка Миљанова, планирани продужетак Улице Павла Стаматовића, улице Филипа Вишњића, Јаше Игњатовића, Гундулићева, Темеринска, Доситејева, Змај Огњена Вука, Краљевића Марка, Булевар краља Петра I, улице Бранимира Ћосића, Новосадског сајма, Косанчић Ивана, Ћирпанова, Бранислава Нушића, Браће Рибникар, Булевар ослобођења до обале Дунава, Сунчани кеј, Кеј жртава рације и Београдски кеј,

- део Булевара ослобођења од Булевара краља Петра I до Булевара Јаше Томића.

1. ЗОНА

Ову зону ограничавају:

- Београдски кеј, железничка пруга, Улица Корнелија Станковића, Руменачки пут до Улице Алберта Ајнштајна, са обе стране Улице Алберта Ајнштајна, продужетак Улице Алберта Ајнштајна до Булевара Европе, Булевар Европе до тромеђе парцела 876/1, 540/1 и 864/1, све у КО Нови Сад I, надаље границом парцеле 540/1 КО Нови Сад IV и границом катастарских општина КО Нови Сад I и КО Нови Сад IV, до тромеђе катастарских општина Ветерник, Нови Сад I и Нови Сад IV, Сомборска рампа, Футошки пут, Сомборска улица, Сомборски булевар, улица Јожефа Атиле, Ћирила и Методија, Улица Симе Матавуља, пут за Рибарско острво, обала Дунава, обала Дунава до Моста слободе, Булевар ослобођења, улице Браће Рибникар, Бранислава Нушића, Ћирпанова, Косанчић Ивана, Новосадског сајма, Бранимира Ћосића, Булевар краља Петра I, улице Марка Краљевића, Змај Огњена Вука, Доситејева, Темеринска, Гундулићева, Јаше Игњатовића, Филипа Вишњића, продужетак улице Павла Стаматовића (улазног правца на Подбари), Марка Миљанова и Београдски кеј,

- Руменачка улица до Улице Алберта Ајнштајна, обе стране Улице Алберта Ајнштајна, продужетак Улице Алберта Ајнштајна до Булевара Европе, Булевар Европе до Улице Корнелија Станковића и Улице Корнелија Станковића до Руменачке улице.

Петроварадинска тврђава:

- Железничко-друмски мост, Улице Љермонтова, Рељковићева, Александра Островског, Павла Јуришића Штурма, западна ивица комплекса Основне школе "Јован Дучић", насип старе железничке пруге, излаз из тунела, граница Петроварадинске тврђаве до Дунава и обала Дунава до почетне тачке.

Унутар описане 1. зоне налази се и део 2. зоне са следећом описаном граница блока: обе стране Улице Кочи Ивана, Улица Мелхиора Ердунжељија, Панонска улица, Богдана Шупута, Футошки пут, Суботичка улица, северна граница блокова вишепородичног становања уз Сомборски булевар.

2. ЗОНА

Ову зону ограничавају:

- Сентандрејски пут, железничка пруга до Руменачке улице, улице Руменачка до Алберта Ајнштајна, Улица Алберта Ајнштајна до Булевара Европе, Булевар Европе до тромеђе парцела 876/1, 540/1 и 864/1, све у КО Нови Сад I, надаље границом парцеле 540/1 КО Нови Сад IV и граница катастарских општина КО Нови Сад I и КО Нови Сад IV, пољским путем парцела 695/1, КО Нови Сад IV, Камени пут 851/2 и 851/1, северно границом катастарских општина КО Ветерник и КО Нови Сад IV, атарски пут парцелом 570/3 КО Нови Сад IV, канал парцелом 887, атарски пут парцелом 882 КО Нови Сад IV, јужна граница Новог гробља, Булеваром Европе, граница катастарских општина КО Нови Сад I и КО Нови Сад IV, железничком пругом паралелом 895 КО Нови Сад IV, железничком пругом паралелом 2398 КО Нови Сад IV, до обале Канала ДТД, обала Канала ДТД до Сентандрејског пута и Сентандрејски пут до железничке пруге,

- Београдски кеј, железничка пруга, железничка пруга до Темеринске улице, Темеринска улица до Канала ДТД и Канал ДТД до почетне тачке на Београдском кеју,

- Темеринска улица, обала Канала ДТД, Пут Шајкашког одреда до раскрснице са путем за Шангај, пут за Шангај, планирана саобраћајница око комплекса "НИС-ГАС", индустријска пруга до аутопута Е-75, аутопут Е-75 до петље, Темерински пут, Улица Васе Остојића, граница планова детаљне регулације "Мали Београд - Велики рит 1 и 2",

- Новосадски пут, граница катастарских општина КО Нови Сад II и КО Ветерник, насип Дунавца, пут за Рибарско острво, Улица Симе Матавуља, Улица Ћирила и Методија, Улица Јожефа Атиле, Сомборски булевар, Сомборска улица, Новосадски пут.

3. ЗОНА

Ову зону ограничавају:

- Канал ДТД, железничка пруга Нови Сад-Тител-Бечеј, до пружног прелаза, парцела број 2319 КО Нови Сад IV, и граница Плана детаљне регулације радне зоне Север 1,

- Пут Шајкашког одреда до раскрснице са путем за Шангај, пут за Шангај, планирана саобраћајница око комплекса "НИС-ГАС", индустријска пруга до аутопута Е-75, аутопут Е-75 према западу, граница грађевинског рејона до пресека са реком Дунав и река Дунав,

- Суботичка улица, северна граница зоне вишепородичне стамбене изградње уз Сомборски булевар, јужна граница зоне привредних активности уз Футошки пут, Улица Богдана Шупута и Футошки пут,

- обала Дунава у правцу пута за Рибарско острво, улице Симе Матавуља, Ћирила и Методија, Јожефа Атиле, Петефи Шандора до новопланиране улице (парцеле бр. 5765/2 и 5765/4 КО Нови Сад II), новопланирана улица у правцу Футошког пута, Футошки пут до Шумске улице, Шумска улица, одбрамбени насип границе Плана детаљне регулације приобаља у КО Ветерник и обала Дунава до почетне тачке,

- железничка пруга, Темеринска улица до Канала ДТД, обала Канала ДТД до Сентандрејског пута, Сентандрејски пут до железничке пруге, железничка пруга до Темеринске улице.

Петроварадин и Сремска Каменица:

- пресек железничке пруге Београд-Нови Сад и граница Петроварадинске тврђаве, граница Петроварадинске тврђаве до Дунава, обала Дунава до Сремске Каменице, Фрушкогорска и Карађорђева улица у Сремској Каменици, обилазница око Сремске Каменице, до железничке пруге Беочин - Нови Сад, железничка пруга Беочин - Нови Сад, до Улице "Мали до 2", поток, парцела број 5842 КО Сремска Каменица, до пута Нови Сад - Рума, пут Нови Сад - Рума до границе КО Петроварадин, пут Нови Сад - Рума до железничке пруге Нови Сад - Беочин у Петроварадину и железничка пруга до железничке пруге Нови Сад - Београд, и траса железничке пруге Нови Сад - Београд до почетне тачке.

4. ЗОНА

Ову зону ограничавају:

- Канал ДТД, Темеринска улица, Темерински пут, до пресека са железничком пругом Нови Сад-Тител-Бечеј, железничка пруга, улице Јегричка, Олге Пенавин, Пролетерска, Сентандрејски пут, улице Паје Радосављевића, Професора Грчића, Милеве Симић, Клисански пут до обале Канала ДТД и обала Канала ДТД - северна граница Канала ДТД до почетне тачке.

5. ЗОНА

Ову зону ограничавају:

- Пружни прелаз на железничкој прузи Нови Сад - Тител - Бечеј, парцела број 2319 КО Нови Сад IV, граница Плана детаљне регулације радне зоне Север I, Улица Милеве Симић, Клисански пут, улице Пролетерска, Олге Пенавин, Јегричка и железничка пруга Нови Сад - Тител - Бечеј до почетне тачке,

- Темерински пут, Улица Васе Остојића до Улице Стојана Новаковића, граница планова детаљне регулације "Мали Београд - Велики рит 1 и 2" до Темеринске улице и Темеринска улица до почетне тачке,

- Канал ДТД, Железничка пруга Суботица-Нови Сад, Булевар Европе парцела 861/3, КО Нови Сад IV, Руменачки пут, границом катастарских општина КО Нови Сад I и КО Нови Сад IV, северно парцелом 864/1 КО Нови Сад IV, јужно путем Новог гробља границом комплекса Новог гробља, северозападном границом пареле 515/7 КО Нови Сад IV, северном страном канала парцела 887 КО Нови Сад IV, међом парцела 9195 и 9196 КО Нови Сад IV, до Улице доње Сајлово међом парцела 9219 и 9223 КО Нови Сад IV, Улицом Горње Сајлово, североисточном границом парцеле 9241, границом катастарских општина КО Футог и КО Нови Сад IV, Руменачки пут, Железничка пруга Сомбор-Нови Сад, границом катастарских општина КО Руменка и КО Нови Сад IV, до границе грађевинског рејона и граница грађевинског рејона,

- северна граница парцеле број 723/1 КО Нови Сад IV, атарски пут до јужне границе парцеле број 706 КО Нови Сад IV, северна граница парцеле број 706 КО Нови Сад IV, јужна граница парцеле број 677, пут парцела број 695/1, парцеле бр. 851/1 и 851/2 КО Нови Сад IV до границе грађевинског рејона и граница грађевинског рејона,

- Шумска улица, до одбрамбеног насипа - парцела број 4280 КО Ветерник, одбрамбени насип до границе грађевинског рејона, границом грађевинског рејона до пројекта Булевара војводе Степе и Сомборска рампа, и

- Темерински пут, до пресека са железничком пругом Нови Сад - Тител - Бечеј, граница грађевинског рејона до аутопута Е-75, аутопут Е-75 према западу до Темеринског пута.

Сремска Каменица и Петроварадин:

- обала Дунава у Сремској Каменици до Фрушкогорске и Карађорђевог улице, обилазница око Сремске Каменице до железничке пруге Беочин - Нови Сад, железничка пруга Беочин - Нови Сад до Улице "Мали до 2", поток парцела број 5842/10 КО Сремска Каменица до пута Нови Сад - Рума, пут Нови Сад - Рума до границе КО Петроварадин,

пут Нови Сад - Рума до железничке пруге Нови Сад - Београд, железничка пруга до железничке пруге Нови Сад - Београд, траса железничке пруге Нови Сад - Београд до обале Дунава, северна обала Дунава до пресека са границом грађевинског рејона у Петроварадину, граница грађевинског рејона до обале Дунава у Сремској Каменици и обала Дунава до почетне тачке,

- насеља: Ветерник, Буковац, Руменка, Футог и Каћ.

6. ЗОНА

Ову зону ограничавају:

- насеља: Ченеј, Кисач, Будисава, Лединци и Шангај.

7. ЗОНА

Ову зону ограничавају:

- насеља: Стари Лединци, Степановићево, Бегеч и Ковиљ.

8. ЗОНА

Ову зону ограничавају:

- ванграђевински рејони Града и насељених места у којима је урбанистичком документацијом предвиђена изградња објеката.

Уколико је улица граница између две зоне, обе стране улице се сврставају у зону са већим коефицијентом.

Саставни део текстуалног описа граница зона које су у границама обухвата Генералног плана Града Новог Сада до 2021. године - пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 39/06), је графички прилог у аналогном облику.

6) НАМЕНА ОБЈЕКТА

Члан 8.

Намена објекта, односно простора за које се обрачунава допринос може бити:

- **Стамбена:** стамбени објекти, стамбени простор у стамбено-пословним објектима и пословно-стамбеним објектима са пратећим садржајима у функцији ових објекта, припадајући гаражни простор и други објекти у функцији становања,

- **Комерцијална:** пословни објекти, хотели, угоститељски објекти, трговински објекти - простори са пратећим простором, пословно-стамбени апартмани, остали простори пословно-комерцијалног карактера у оквиру стамбено-пословних, привредно-производних и осталих објекта, складишни, стоваришни и магацински простори у оквиру комерцијалне намене, као и припадајући гаражни простор у овим објектима, станице за снабдевање горивом са свим пратећим објектима и садржајима и други објекти комерцијалног и услужног карактера и објекти у функцији комерцијалних објекта,

- **Производна:** производни објекти, складишта, стоваришта и магацини у оквиру производне намене, као и објекти производног занатства, индустрије и грађевинарства, пољопривредни објекти, економски објекти и гаражни

простор у овим објектима и други објекти у функцији производних објекта,

- **Јавна:** објекти намењени за јавно коришћење, објекти јавне намене у јавној својини по основу посебних закона (линијски инфраструктурни објекти, објекти за потребе државних органа, органа територијалне аутономије и локалне самоуправе итд.) са пратећим садржајима у функцији ових објекта и остали објекти јавне намене који могу бити у свим облицима својине (болнице, домови здравља, домови за старе, објекти образовања, отворени и затворени спортски и рекреативни објекти, објекти културе, саобраћајни терминали, поште и други објекти) пијаце, гараже као посебни објекти, објекти - простори традиционалних цркава и традиционалних верских заједница, у смислу прописа о црквама и верским заједницама.

Објекти који нису наведени у ставу 1. овог члана уподобиће се најсличнијој наведеној намени.

в) КОЕФИЦИЈЕНТИ

Члан 9.

За обрачун доприноса утврђују се следећи коефицијенти:

Коефицијент зоне (K_z):

Урбанистичка зона	Коефицијент
Екстра зона	0,1000
Прва зона	0,0969
Друга зона	0,0807
Трећа зона	0,0669
Четврта зона	0,0519
Пета зона	0,0438
Шеста зона	0,0346
Седма зона	0,0243
Осма зона	0,0070

Коефицијент намене (K_n):

Намена објекта	Коефицијент
Комерцијална	1,5
Стамбена	1,4
Производна	0
Јавна	0,8

Члан 10.

Уколико је грађевинско земљиште опремљено саобраћајним површинама, канализационом и водоводном мрежом, електромером (20кV водови и типске дистрибутивне ТС 20/04кV) обрачунава се пун износ доприноса.

Уколико земљиште није опремљено саобраћајним површинама, канализационом и водоводном мрежом,

електромрежом (20kV водови и типске дистрибутивне ТС 20/04kV), а наведено не представља неопходан услов за функционисање објекта који се гради, допринос се након обрачуна умањује за одређени проценат, у складу са следећом табелом:

Недостајућа инфраструктура	Проценат умањења
приступни пут	20%
канализациона мрежа	10%
водоводна мрежа	5%
електромрежа	5%

Инвеститор је дужан да уз захтев за издавање грађевинске дозволе, којим је предвиђено прикључење објекта на комуналну и другу инфраструктуру, која у тренутку издавања локацијских услова није изведена, а која је неопходан услов за функционисање објекта који се гради, достави уговор о регулисању међусобних права и обавеза у вези са опремањем грађевинског земљишта закључен са Заводом, а којим ће се дефинисати права и обавезе уговорних страна на опремању грађевинског земљишта.

У случају из става 3. овог члана инвеститору се обрачунава пун износ доприноса, а Завод је у обавези да изгради инфраструктуру потребну за његово прикључење.

Када се грађевинско земљиште које није уређено, а налази се у обухвату планског документа на основу кога се могу издати локацијски услови, односно грађевинска дозвола, и припрема се и опрема средствима физичких, односно правних лица, допринос се умањује највише у висини процента умањења за недостајућу инфраструктуру утврђеног у табеларном приказу у ставу 2. овог члана.

Члан 11.

Допринос не обухвата трошкове ТТ мреже и објеката, кабловски дистрибутивни систем, мрежу и објекте гасификације, које инвеститор посебно уговара са надлежним привредним друштвима, као ни трошкове на изградњи прикључака објекта из члана 10. ове одлуке.

Члан 12.

Укупна нето површина објекта из члана 5. ове одлуке утврђује се у складу са СРПС У.Ц2.100 („Службени лист СРЈ“, број 32/02 и „Службени гласник РС“, број 27/07).

Код објекта са вишенаменим садржајем допринос се обрачунава према метру квадратном нето површине за сваку намену у објекту посебно.

Члан 13.

Допринос се не обрачунава за објекте јавне намене у јавној својини са пратећим садржајима у функцији ових објеката, објекте комуналне и друге инфраструктуре, производне и складишне објекте, подземне етаже објеката високоградње (простор намењен за гаражирање возила, подстанице, трафостанице, оставе, вешернице и сл.), осим за делове подземне етаже који се користе за комерцијалне делатности, отворена дечија игралишта, отворене спортске терене, атлетске стазе и пасаже.

Члан 14.

Износ доприноса се умањује за вредност неизграђеног грађевинског земљишта планираног за површине јавне намене, које се налази у зонама од Екстра зоне до Треће зоне, а које је у својини инвеститора и које инвеститор уступа Граду за изградњу инфраструктурних објеката.

Износ доприноса се умањује за вредност неизграђеног грађевинског земљишта, и за грађевинско земљиште које се налази у зонама од Четврте зоне до Осме зоне, уколико је програмом уређивања грађевинског земљишта планирана изградња инфраструктурних објеката на предметном неизграђеном грађевинском земљишту.

Неизграђено грађевинско земљиште из ст. 1. и 2. овог члана уступа се Граду по просечним тржишним ценама грађевинског земљишта, по зонама из члана 7. ове одлуке, које на годишњем нивоу износе:

ЗОНА	ПРОСЕЧНА ЦЕНА бод/м ²
Екстра зона	160
Прва зона	125
Друга зона	50
Трећа зона	50
Четврта зона	40
Пета зона	20
Шеста зона	15
Седма зона	10
Осма зона	8

Вредност бода за обрачунавање просечне тржишне цене грађевинског земљишта из става 3. овог члана утврђује се у динарској противвредности једног евра према званичном средњем курсу који објави Народна банка Србије на дан обрачунавања доприноса.

Инвеститор је у обавези да, у захтеву за издавање грађевинске дозволе, наведе да ли уступа неизграђено грађевинско земљиште Граду на основу кога може да оствари право на умањење износа доприноса у складу са овом одлуком.

Споразумом који се закључује између Завода и инвеститора уређују се имовинско-правни односи из ст. 1. и 2, на дан обрачуна доприноса.

Услов за умањење доприноса из ст. 1. и 2. овог члана је да је грађевинско земљиште планирано за изградњу инфраструктурних објеката и да представља приступ грађевинској парцели на којој се гради објекат за који је обрачунат допринос.

Члан 15.

Износ доприноса утврђен у складу са чланом 5. ове одлуке обрачунава се:

- **50%** за помоћне објекте, гаражни простор, затворене спортске објекте,

- **5%** за отворене паркинге са интерним саобраћајницама, балон-хале, објекте - просторе традиционалних цркава и традиционалних верских заједница у смислу прописа о црквама и верским заједницама.

Члан 16.

Уколико се мења намена објекта, односно дела објекта у намену за коју је прописан већи износ доприноса, инвеститор је у обавези да плати разлику доприноса за другу намену објекта.

Уколико се мења намена објекта из члана 13. ове одлуке, из намене за коју се не плаћа допринос, у објекат друге намене, допринос ће се обрачунати према намени у пуном износу доприноса у складу са овом одлуком.

Уколико се мења намена објекта из члана 13. ове одлуке, из намене за коју је плаћена накнада за уређивање грађевинског земљишта по раније важећим прописима, у објекат друге намене, допринос ће се обрачунати у висини од 40% од пуног износа доприноса.

Члан 17.

Уколико у току изградње настану измене у односу на решење о грађевинској дозволи и инвеститор изгради већу површину, Градска управа је у обавези да достави акт из члана 4. ове одлуке на основу кога ће се сачинити обрачун доприноса за разлику у површини, који ће бити саставни део измењеног решења о грађевинској дозволи.

Члан 18.

Ако инвеститор:

- уклања постојећи објекат који је изграђен у складу са Законом, у циљу изградње новог објекта исте намене и веће површине, на истој локацији, допринос плаћа се само за разлику у броју квадрата нето површине између објекта који планира да изгради и објекта који се уклања,
- уклања постојећи објекат који је изграђен у складу са Законом једне намене и гради објекат друге намене или врши промену намене, за који се плаћа већи износ доприноса, допринос се обрачунава у висини разлике између доприноса за објекат који се гради и објекта који се руши,
- уклања објекат за који је плаћена накнада за уређивање грађевинског земљишта по раније важећим прописима, а за који се по овој одлуци не плаћа допринос, допринос за намену за коју се гради нови објекат обрачунава се у висини од 40% од пуног износа доприноса.

У случајевима из става 1. овог члана инвеститор је дужан да Градској управи достави документацију којом доказује површину и намену објекта, као и да је објекат који се руши изграђен у складу са Законом.

III. НАЧИН ПЛАЋАЊА ДОПРИНОСА И СРЕДСТВА ОБЕЗБЕЂЕЊА

Члан 19.

Допринос се може платити једнократно у целости или на рате.

Износ, начин плаћања доприноса и средства обезбеђења плаћања, уколико се допринос плаћа на рате саставни су део решења о издавању грађевинске дозволе, односно решења о употребној дозволи.

Инвеститору који допринос плаћа у целости допринос се умањује за 30 %.

За изградњу објекта од значаја за привредни развој Града допринос који се плаћа у целости може се умањити још до 30 %, уз сагласност Градског већа, а на предлог комисије који образује Градско веће.

Инвеститор који допринос плаћа на рате прву рату плаћа у износу од 10 % , а преостали износ у 36 месечних рата, уз усклађивање рата на месечном нивоу, са индексом потрошачких цена према подацима Републичког завода за статистику а месечне рате доспевају 25. у месецу.

Изузетно, допринос се за стамбене објекте до 320 м² може платити у 240 месечних рата и то:

- прва рата у износу од 10 %, а преостали износ у највише 240 месечних рата, уз усклађивање рата на месечном нивоу, са индексом потрошачких цена према подацима Републичког завода за статистику, а месечне рате доспевају 25-ог у месецу.

Право на умањење од 30 % има и инвеститор који плаћање доприноса врши у ратама у случају једнократног плаћања преосталих недоспелих рата, а на основу обрачуна испостављеног од стране Завода.

Члан 20.

У случају плаћања доприноса на рате, инвеститор је дужан да Заводу као средство обезбеђења плаћања достави:

1. неопозиву банкарску гаранцију, наплативу на први позив, без приговора, која гласи на укупан износ недоспелих рата и која је издата на рок који мора бити дужи три месеца од дана доспећа последње рате, или
2. успостави хипотеку 1. реда на објекту на коме је уписана својина и који вреди најмање 30% више од укупног износа недоспелих рата у корист Града.

У случају плаћања доприноса на рате за изградњу породичног објекта чија укупна бруто развијена грађевинска површина не прелази 200м² и који не садржи више од две стамбене јединице, не достављају се средства обезбеђења.

За породичне стамбене објекте од 200м² до 320м² за које се допринос плаћа у месечним ратама, хипотека 1. реда може се успоставити и на објекту који се гради и за који је обрачунат допринос.

Члан 21.

Инвеститор је дужан да, најкасније до подношења пријаве радова, изврши уплату обрачунатог доприноса у целости, односно, ако плаћа на рате, да уплати прву рату у износу од 10% од обрачунатог износа доприноса и достави средства обезбеђења Заводу.

Уколико се коначним обрачуном доприноса утврди разлика између доприноса утврђеног решењем о грађевинској дозволи и коначним обрачуном, инвеститор је дужан да најкасније до правоснажности употребне дозволе изврши уплату обрачунатог доприноса у целости, односно, ако плаћа на рате, да уплати прву рату у износу од 10% од

обрачунаот износа доприноса и достави средства обезбеђења Заводу.

Инвеститор је дужан да Заводу достави правоснажну грађевинску, односно употребну дозволу.

Завод на основу правоснажне грађевинске дозволе, односно употребне дозволе, води евиденцију о обрачуна- том доприносу, динамици измиривања доприноса, роко- вима плаћања месечних рата и достављеним средствима обезбеђења.

Завод издаје инвеститору потврду о извршеној обавези из ст. 1. и 2. овог члана ради приказа Градској управи, одно- сно доказ о решеним имовинско-правним односима из члана 14. ове одлуке приликом подношења пријаве радова, и покреће поступак за активирање средстава обезбеђења у случају неплаћања доприноса.

Члан 22.

Усклађивање преосталог износа дуга са индексом потро- шачких цена према подацима Републичког завода за ста- тистику врши се до доспећа рате за плаћање, а након доспећа у случају кашњења, обрачунава се камата на јавне приходе до исплате преосталог дуга.

IV. УГОВОР О РЕГУЛИСАЊУ МЕЂУСОБНИХ ОДНОСА У ВЕЗИ СА ПРИПРЕМАЊЕМ И ОПРЕМАЊЕМ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА СРЕДСТВИМА ФИЗИЧКИХ И ПРАВНИХ ЛИЦА

Члан 23.

Грађевинско земљиште које није опремљено у складу са чланом 6. ове одлуке, а налази се у обухвату планског документа на основу кога се могу издати локацијски услови, односно грађевинска дозвола, може се припремити, односно опремити, и средствима физичких или правних лица.

Лице из става 1. овог члана подноси Заводу предлог о финансирању припремања, односно опремања грађевинског земљишта.

Уз предлог о финансирању лице из става 2. овог члана доставља:

- локацијске услове,
- извод из листа непокретности и копију плана за пар- целе,
- предлог динамике и рокова изградње,
- предлог учешћа у обезбеђивању, односно финансирању израде техничке документације и стручне контроле техничке документације, других трошкова у вези са опремањем грађевинског земљишта, укључујући висину и рокове обезбеђивања финансијских и других сред- става,
- предлог извођача радова,
- одређивање објеката који се граде и који ће прећи у својину Града,
- предлог средстава обезбеђења која ће бити достављена за испуњење обавеза уговорних страна.

Члан 24.

Након разматрања предлога лица из члана 23. став 2. ове одлуке и достављене документације, Завод припрема Елаборат.

Елаборат из става 1. овог члана садржи:

- податке о локацији, односно зони у којој се планира опремање грађевинског земљишта,
- податке из планског документа и техничке услове за изградњу инфраструктуре,
- податке из програма уређивања грађевинског земљишта,
- границе локације која се припрема, односно опрема са пописом катастарских парцела,
- динамику и рок изградње инфраструктуре,
- обавезу Завода да обезбеди стручни надзор у току извођења радова,
- одређивање учешћа сваке уговорне стране у обезбеђивању, односно финансирању израде техничке документације и стручне контроле техничке докумен- тације, извођењу радова и избору извођача радова, као и других трошкова у вези са опремањем грађевинског земљишта, укључујући висину и рокове обезбеђивања финансијских и других средстава,
- обавезу власника земљишта да финансира израду техничке документације, стручне контроле техничке документације, извођење радова на изградњи кому- налне инфраструктуре,
- одређивање објеката који се граде и који ће прећи у јавну својину Града,
- процењени износ трошкова изградње инфраструктуре,
- висину умањења доприноса за уређивање грађевинског земљишта за инвеститора објекта који ће бити грађен на тој локацији, односно зони,
- одређивање износа учешћа лица из члана 23. став 2. ове одлуке у финансирању припремања, односно опремања грађевинског земљишта,
- средства обезбеђења испуњења обавеза уговорних страна.

Члан 25.

На основу Елабората из члана 24. ове одлуке закључује се Уговор о заједничком припремању, односно опремању грађевинског земљишта између лица из члана 23. става 2. ове одлуке и Завода.

Уговор из става 1. овог члана садржи:

- податке о локацији, односно зони у којој се планира опремање грађевинског земљишта;
- податке из планског документа и техничке услове за изградњу инфраструктуре,
- податке из програма уређивања грађевинског земљишта,
- границе локације која се припрема, односно опрема са пописом катастарских парцела;
- динамику и рок изградње инфраструктуре,
- обавезу Завода као инвеститора да обезбеди стручни надзор у току извођења радова,
- одређивање учешћа сваке уговорне стране у обезбеђивању, односно финансирању израде техничке документације и стручне контроле техничке докумен- тације, извођењу радова и избору извођача радова, као и других трошкова у вези са опремањем грађе- винског земљишта, укључујући висину и рокове обезбеђивања финансијских и других средстава,

- одређивање објеката који се граде и који ће прећи у својину Града,
- одређивање износа учешћа лица из става 1. овог члана у финансирању припремања, односно опремања грађевинског земљишта који ће бити умањен за износ доприноса,
- средства обезбеђења за испуњење обавеза уговорних страна.

Члан 26.

Лице које на основу уговора из члана 25. ове одлуке финансира изградњу инфраструктуре, остварује право на умањење доприноса обрачунатог у складу са чланом 5. ове одлуке.

Умањење доприноса рачуна се као разлика између укупне висине доприноса за ту зону, обрачунате на основу члана 5. ове одлуке, као да је оно потпуно опремљено, и процењеног износа трошкова изградње инфраструктуре.

Лицу које учествује у заједничком припремању, односно опремању грађевинског земљишта износ доприноса може се умањити највише до износа умањења за недостајућу инфраструктуру, утврђену чланом 10. став 2. ове одлуке.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 27.

Инвеститори који су закључили уговоре о регулисању накнаде за уређивање грађевинског земљишта којим нису обрачунати трошкови опремања грађевинског земљишта, по раније важећим прописима, имају обавезу да плате допринос након решених имовинско – правних односа на грађевинском земљишту које је планским документом планирано за површине јавне намене.

Износ доприноса из става 1. овог члана обрачунаће се у висини доприноса за недостајућу инфраструктуру, у складу са чланом 10. став 2. ове одлуке.

Члан 28.

Започети поступци за решавање по захтевима за издавање одобрења за изградњу, локацијске дозволе, грађевинске дозволе, употребне дозволе и других захтева за решавање по појединачним правима и обавезама, који су поднети до 17. децембра 2014. године, окончаће се по прописима по којима су започети.

Члан 29.

Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 020-25/2015-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

121

На основу члана 99. став 5. и члана 101. став 5. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - испр. 64/10 - Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - Одлука УС, 50/13 - Одлука УС, 98/13 - Одлука УС, 132/14 и 145/14) и члана 24. тачка 7. Статута Града Новог Сада - пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 43/08) Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

ОДЛУКУ О ОТУЂЕЊУ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА У ЈАВНОЈ СВОЈИНИ ГРАДА НОВОГ САДА

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овом одлуком уређују се поступак, услови, начин и програм отуђења грађевинског земљишта у јавној својини Града Новог Сада и друга питања у вези са отуђењем и давањем у закуп грађевинског земљишта.

Члан 2.

Град Нови Сад (у даљем тексту: Град) стара се о рационалном коришћењу грађевинског земљишта према намени земљишта одређеној планским документом, у складу са Законом о планирању и изградњи (у даљем тексту: Закон).

Члан 3.

Град отуђује неизграђено грађевинско земљиште (у даљем тексту: грађевинско земљиште) ради изградње, у складу са планским документом, на основу кога се издају локацијски услови, односно грађевинска дозвола и програмом отуђења грађевинског земљишта.

Програм из става 1. овог члана доноси Градско веће Града Новог Сада (у даљем тексту: Градско веће).

Члан 4.

Постојеће и планиране површине јавне намене не могу се отуђити из јавне својине.

II. ПОСТУПАК ОТУЂЕЊА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

Члан 5.

Грађевинско земљиште се отуђује јавним надметањем или прикупљањем понуда јавним огласом, по тржишним условима, у складу са Законом и овом одлуком.

Изузетно, грађевинско земљиште може се отуђити непосредном погодбом у случајевима предвиђеним Законом.

Члан 6.

Одлуку о покретању поступка отуђења грађевинског земљишта и расписивању јавног огласа за јавно надметање, односно прикупљање понуда јавним огласом и непосредне погодбе ради отуђења грађевинског земљишта доноси Градоначелник Града Новог Сада (у даљем тексту: Градоначелник), на предлог Надзорног одбора Јавног предузећа

„Завод за изградњу Града“ у Новом Саду (у даљем тексту: Надзорни одбор).

Члан 7.

Јавни оглас из члана 6. ове одлуке објављује Јавно предузеће „Завод за изградњу Града“ у Новом Саду (у даљем тексту: Завод) у средствима јавног информисања, као и у електронском облику путем интернета, на званичној интернет страници Града и Завода.

Члан 8.

Поступак јавног надметања, прикупљања понуда јавним огласом и непосредне погодбе спроводи Комисија за спровођење поступка отуђења грађевинског земљишта у јавној својини Града Новог Сада (у даљем тексту: Комисија), у складу са Законом и овом одлуком.

Комисију образује и именује Градоначелник из редова запослених у Заводу.

Актом о образовању и именовању Комисије утврдиће се послови и задаци Комисије.

Комисија има председника, заменика председника, два члана и њихове заменике.

Комисија ради и одлучује у пуном саставу.

Стручне и административне послове за потребе Комисије обавља Завод.

О току спровођења поступка јавног надметања, поступка прикупљања понуда јавним огласом и непосредне погодбе, Комисија води записник.

На основу записника, Комисија сачињава образложени Предлог за отуђење грађевинског земљишта.

Члан 9.

Након спроведеног поступка јавног надметања или прикупљања понуда јавним огласом за отуђење грађевинског земљишта, као и поступка непосредне погодбе, Скупштина Града Новог Сада (у даљем тексту: Скупштина Града), на основу образложеног Предлога Комисије из члана 8. став 8. ове одлуке, доноси Одлуку о отуђењу грађевинског земљишта.

Образложени Предлог Комисије и записник из члана 8. ове одлуке, доставља се Скупштини Града путем Градске управе за комуналне послове.

Одлука о отуђењу грађевинског земљишта се доставља свим учесницима у поступку.

Члан 10.

Уговор о отуђењу грађевинског земљишта закључује се између Завода, у име и за рачун Града, и лица коме се грађевинско земљиште отуђује, у року од 30 дана од дана доношења одлуке из члана 9. ове одлуке.

Уговор из става 1. овог члана закључује се по претходно прибављеном мишљењу Правобранилаштва Града Новог Сада (у даљем тексту: Правобранилаштво).

Градска управа за комуналне послове дужна је да примерак закљученог и од стране Завода достављеног уговора из става 1. овог члана, исти достави Правобранилаштву и Градској управи за урбанизам и стамбене послове – Управа за имовинско-правне послове, која води јединствену евиденцију непокретности у јавној својини, у року од 15 дана од дана закључења уговора.

Ако лице коме се грађевинско земљиште отуђује не закључи уговор у року из става 1. овог члана, Скупштина Града ће поништити одлуку из члана 9. ове одлуке, на предлог Надзорног одбора.

Учесник јавног надметања, односно учесник у поступку прикупљања понуда, односно непосредне погодбе, који сматра да је грађевинско земљиште отуђено супротно одредбама ове одлуке, те да му је на тај начин повређено право, може поднети надлежном суду тужбу за поништај уговора, у року од осам дана од дана сазнања за закључење уговора, а најкасније у року од 30 дана од дана закључења уговора.

Уговор о отуђењу грађевинског земљишта садржи податке о: грађевинском земљишту које је предмет отуђења, намени и величини будућег објекта, висини цене грађевинског земљишта, року за плаћање цене грађевинског земљишта, правима и обавезама у случају неизвршавања обавеза, начину решавања спорова, као и поступку и условима за измену или раскид уговора.

1. Јавно надметање

Члан 11.

Јавни оглас, расписан ради отуђења грађевинског земљишта јавним надметањем, садржи:

1. податке Републичког геодетског завода, Службе за катастар непокретности Нови Сад, о грађевинском земљишту које се отуђује,

2. податке из планске документације о грађевинском земљишту и објектима који се на њему могу градити,

3. податке о уређености грађевинског земљишта,

4. обавештење да ће накнаду за промену начина коришћења и катастарске класе грађевинског земљишта платити лице које је прибавило грађевинско земљиште у својину, у складу са Законом,

5. почетну цену грађевинског земљишта,

6. висину гарантног износа за учешће у поступку,

7. обавештење о датуму и времену подношења пријаве,

8. обавештење о документацији која се мора приложити приликом пријављивања на јавни оглас,

9. место, датум и време одржавања јавног надметања,

10. обавештење да се гарантни износ неће вратити лицу које се пријавило за учешће на јавном надметању, а које није приступило јавном надметању,

11. рок за повраћај гарантног износа учесницима који у поступку јавног надметања не понуде најповољнију цену за отуђење грађевинског земљишта,

12. обавештење да учесник јавног надметања који је понудио најповољнију цену, а не закључи уговор у року из члана 10. став 1. ове одлуке, губи право на повраћај гарантног износа.

Гарантни износ из става 1. тачка 6. овог члана утврђује се у висини од 20% од почетне цене грађевинског земљишта.

Од дана расписивања јавног огласа до дана одржавања јавног надметања мора протећи најмање 30 дана.

Члан 12.

Пријава за учешће на јавном надметању за отуђење грађевинског земљишта (у даљем тексту: пријава) садржи:

1. за физичка лица: име и презиме, јединствени матични број грађана и адресу становања,
2. за предузетнике и правна лица: назив, односно пословно име, матични број, порески идентификациони број и седиште.

Уз пријаву се доставља:

1. доказ о уплаћеном гарантном износу,
2. уредно овлашћење за заступање,
3. фотокопија личне карте за физичка лица, односно решење о упису у Регистар привредних субјеката или други одговарајући регистар.

Члан 13.

Пријава се доставља непосредно стручној служби Завода.

Ако се на дан одређен у јавном огласу као дан за подношење пријава, уз пријаву не достави потпуна и уредна документација из члана 12. ове одлуке, стручна служба Завода обавештава подносиоца пријаве да отклони недостатке, истог дана, у току радног времена стручне службе Завода.

Подносилац пријаве стиче статус учесника у јавном надметању након отклањања недостатака у року из става 2. овог члана.

До времена одржавања јавног надметања не могу се давати обавештења о подносиоцима пријава.

Члан 14.

Пре почетка поступка јавног надметања Комисија проверава идентитет подносилаца уредних пријава или њихових овлашћених заступника, издаје нумерисане картице и утврђује листу учесника јавног надметања.

Члан 15.

Услови за спровођење поступка јавног надметања испуњени су кад јавном надметању приступи један учесник, односно његов овлашћени заступник.

Поступку јавног надметања могу да присуствују сва заинтересована лица.

Члан 16.

Председник Комисије објављује почетак јавног надметања и наводи податке о грађевинском земљишту које је предмет јавног надметања и почетну цену грађевинског земљишта.

Председник Комисије поставља питање да ли има заинтересованих учесника за грађевинско земљиште које је предмет јавног надметања и да ли неко нуди почетну цену грађевинског земљишта.

Председник Комисије поставља питање да ли неко нуди већи износ од понуђеног износа. Поступак се понавља све док има учесника јавног надметања који нуди већи износ од последње понуде.

Уколико на трећи позив председника Комисије нико од присутних учесника не понуди већу цену грађевинског земљишта од последње понуде, Комисија констатује

најповољнију понуду, уноси је у записник и председник Комисије објављује да је јавно надметање завршено.

Председник Комисије објављује да је јавно надметање завршено и у случају ако после његовог трећег позива нико од присутних учесника не понуди ни почетну цену грађевинског земљишта.

Након објављивања завршетка јавног надметања у складу са ст. 4. и 5. овог члана не могу се подносити накнадне понуде.

Члан 17.

Уколико у поступку јавног надметања за предметно грађевинско земљиште учествује један учесник, односно његов овлашћени заступник, јавно надметање се завршава када учесник, односно овлашћени заступник, прихвати почетну цену грађевинског земљишта, односно понуди већи износ од почетне цене.

Члан 18.

Председник Комисије може да изрекне усмену опомену лицу које омета рад Комисије.

Ако и после изрицања усмене опомене лице из става 1. овог члана настави да омета рад Комисије, удаљиће се из просторије у којој Комисија спроводи поступак јавног надметања.

После удаљења лица, које је ометало рад Комисије, Комисија наставља са радом.

Ако председник Комисије не може да обезбеди несметано спровођење поступка и поред изречених мера усмене опомене и удаљења лица које омета рад Комисије, председник може да одлучи да се прекине јавно надметање.

У случају прекида из става 4. овог члана, Комисија је дужна да одреди датум и време када ће се поступак јавног надметања наставити.

Све околности у вези са евентуалним удаљењем појединих лица, или прекидом поступка, уносе се у записник.

Члан 19.

На почетку поступка јавног надметања у записник се уноси место и време јавног надметања, састав Комисије и подаци о грађевинском земљишту које се отуђује.

Поред података из става 1. овог члана, у записник се уносе и следећи подаци:

1. број пријављених учесника јавног надметања,
2. почетна цена грађевинског земљишта,
3. листа учесника са понуђеним ценама грађевинског земљишта,
4. примедбе учесника јавног надметања,
5. цена грађевинског земљишта која је утврђена као најповољнија и подаци о учеснику са најповољнијом понудом,
6. датум, време почетка и завршетка поступка јавног надметања,
7. околности у вези са чланом 18. ове одлуке, и
8. други подаци од значаја за рад Комисије.

Записник потписују сви чланови Комисије, лице које води записник и сви учесници јавног надметања.

2. Прикупљање понуда јавним огласом

Члан 20.

Јавни оглас, расписан ради прикупљања понуда за отуђење грађевинског земљишта, садржи:

1. податке Републичког геодетског завода, Службе за катастар непокретности Нови Сад, за грађевинско земљиште које се отуђује,
2. податке из планске документације о грађевинском земљишту и објектима који се на њему могу градити,
3. податке о уређености грађевинског земљишта,
4. обавештење да ће накнаду за промену начина коришћења и катастарске класе грађевинског земљишта платити лице које је прибавило грађевинско земљиште у својину, у складу са Законом,
5. почетну цену грађевинског земљишта,
6. обавештење ког датума и до колико сати се могу доставити понуде,
7. податке о обавезној садржини понуде и документацији која се мора приложити приликом достављања понуде,
8. висину гарантног износа за учешће у поступку прикупљања понуда јавним огласом,
9. рок за повраћај гарантног износа учесницима који не понуде најповољнију цену,
10. обавештење о датуму подношења понуде,
11. место, датум и време одржавања јавног отварања понуда,
12. обавештење да подносилац понуде који је понудио најповољнију цену, а не закључи уговор у складу са чланом 10. став 1. ове одлуке, губи право на повраћај гарантног износа,

Гарантни износ из става 1. тачка 8. овог члана утврђује се у висини од 20% од почетне цене грађевинског земљишта.

Од дана расписивања јавног огласа до дана одржавања јавног отварања понуда из става 1. тачка 11. овог члана мора протећи најмање 30 дана.

Члан 21.

Понуда из члана 20. став 1. тачка 7. садржи:

1. за физичка лица: име и презиме, јединствени матични број грађана и адресу становања,
2. за предузетнике и правна лица: назив, односно пословно име, матични број, порески идентификациони број и седиште.

Уз понуду се доставља:

1. доказ о уплаћеном гарантном износу,
2. уредно овлашћење за заступање,
3. фотокопија личне карте за физичка лица, односно решење о упису у Регистар привредних субјеката или други одговарајући регистар.

Члан 22.

Понуда се доставља стручној служби Завода у затвореној коверти, са видљивом назнаком на које грађевинско земљиште се односи.

Понуђена цена грађевинског земљишта мора бити изражена у динарском износу који је исти или већи од почетног износа из јавног огласа.

Неблаговремена или неуредна понуда се одбацује.

Неблаговремена понуда је понуда која је поднета по истеку рока за подношење понуда.

Понуда је неуредна:

1. ако је поднета у отвореној коверти или без видљиве ознаке на које грађевинско земљиште се односи,
2. ако не садржи податке и документа из члана 21. ове одлуке, и
3. ако понуђена цена грађевинског земљишта није у складу са ставом 2. овог члана.

Члан 23.

Поступак јавног отварања понуда започиње уношењем у записник места и времена јавног отварања понуда, састава Комисије и података о грађевинском земљишту за које су прикупљене понуде.

Неблаговремене понуде посебно се одвајају и не разматрају, што се записнички констатује.

Понуде отвара председник Комисије, чита их и даје на увид члановима Комисије.

Председник Комисије јавно саопштава и диктира у записник садржину сваке понуде, и Комисија констатује да ли су понуде уредне.

Комисија у записнику констатује ако нема достављених понуда.

Поступак прикупљања понуда јавним огласом сматра се успелим ако је успела најмање једна благовремена и уредна понуда.

Поступак јавног отварања понуда завршава се након отварања и разматрања свих приспелих понуда.

Поступку јавног отварања понуда могу да присуствују сва заинтересована лица.

Члан 24.

У случају ометања рада Комисије у поступку јавног отварања понуда, сходно се примењују одредбе члана 18. ове одлуке.

Члан 25.

Записник о поступку јавног отварања понуда потписују сви чланови Комисије, лице које води записник и присутни подносиоци понуда, односно њихови овлашћени заступници.

Пре потписивања записника из става 1. овог члана, на захтев присутних подносиоца понуда, односно њихових овлашћених заступника, у записник се могу унети и примедбе на поступак јавног отварања понуда.

Члан 26.

Комисија сачињава записник о спроведеном поступку јавног отварања понуда који мора да садржи редослед подносилаца понуда према висини износа који је понуђен за грађевинско земљиште.

Записник из става 1. овог члана садржи:

1. податке о јавном огласу,

2. податке о грађевинском земљишту које је предмет јавног отварања понуда,
 3. број приспелих понуда,
 4. образложен предлог да се одређене понуде одбаце као неуредне или неблаговремене,
 5. редослед подносилаца понуда по понуђеним изно-сима.
3. Непосредна погодба

Члан 27.

Грађевинско земљиште може се отуђити непосредном погодбом, у случају:

- 1) изградње објекта за потребе обављања послова из надлежности државних органа и организација, органа јединица територијалне аутономије и локалне самоуправе, као и других објекта у јавној својини,
- 2) исправке граница суседних катастарских парцела,
- 3) формирања грађевинске парцеле у складу са чланом 70. Закона,
- 4) отуђења из члана 99. ст. 10. и 12. Закона,
- 5) споразумног давања земљишта ранијем власнику непокретности која је била предмет експропријације, у складу са прописима о експропријацији.

Члан 28.

Поступак непосредне погодбе спроводи се по захтеву заинтересованог лица.

Члан 29.

Отуђење грађевинског земљишта власнику бесправно саграђеног објекта, ако је изградња тог објекта у складу са условима предвиђеним законом којим је регулисана легализација објекта, врши се на основу правноснажног решења о утврђивању земљишта за редовну употребу објекта и формирању грађевинске парцеле, сходно одредбама закона.

Члан 30.

На поступак непосредне погодбе у случајевима из ове одлуке примењују се одредбе чл. 6, 8, 9. и 10. ове одлуке.

III. ЦЕНА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

Члан 31.

Цену грађевинског земљишта плаћа лице које је прибавило грађевинско земљиште у својину у поступку утврђеном овом одлуком.

Почетна цена за отуђење грађевинског земљишта јавним надметањем, прикупљањем понуда јавним огласом, или непосредном погодбом ради изградње, утврђује се у висини тржишне вредности грађевинске парцеле.

Тржишну вредност грађевинског земљишта утврђује организација овлашћена за процену непокретности за сваку грађевинску парцелу која се отуђује.

Почетна цена за отуђење грађевинског земљишта у поступку формирања грађевинске парцеле утврђује се сразмерно учешћу површине катастарске парцеле која се отуђује у површини потпуне грађевинске парцеле.

Највећа понуђена цена се накнадно не може умањивати.

Члан 32.

Лице које је прибавило грађевинско земљиште у својину, у складу са Законом и овом одлуком, дужно је да исплати утврђену цену грађевинског земљишта у року од 15 дана од дана закључења уговора о отуђењу грађевинског земљишта.

IV. ПОНИШТАЈ ОДЛУКЕ О ОТУЂЕЊУ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

Члан 33.

Ако лице које је закључило уговор у складу са чланом 10. став 1. ове одлуке не изврши уговорну обавезу плаћања уговорене цене грађевинског земљишта, Завод једнострано раскида уговор и покреће поступак за поништај одлуке из члана 9. ове одлуке.

Одлуку о поништају одлуке о отуђењу грађевинског земљишта доноси Скупштина Града на предлог Надзорног одбора.

У случају из става 1. овог члана не врши се повраћај средстава која су дата на име гарантног износа за учешће у поступку отуђења грађевинског земљишта.

V. ИЗМЕНА УГОВОРА О ЗАКУПУ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

Члан 34.

Ако се промени власник објекта, односно посебног физичког дела објекта који је изграђен или се гради на грађевинском земљишту у јавној својини, које се користи по основу уговора о закупу закљученом пре ступања на снагу ове Одлуке, Завод ће, у име и за рачун Града, на захтев закупца, изменити уговор о закупу тако што ће уместо, односно поред дотадашњег закупца ступити нови власник објекта, односно дела објекта.

Уз захтев за измену уговора о закупу доставља се уговор о куповини објекта или куповини објекта у изградњи, односно други правни основ којим се стиче право својине на објекту или објекту у изградњи, који је оверен у складу са законом, са потврдом пореске управе о измирењу пореза по том правном основу или са потврдом пореске управе о ослобађању од пореске обавезе, односно правноснажно решење о наслеђивању.

Завод закључује са новим власником објекта уговор о измени уговора о закупу, који по потписивању представља основ за промену уписа закупца у јавној књизи о евиденцији непокретности и правима на њима. Права и обавезе за новог закупца настају даном уписа права закупа у јавну књигу о непокретности и правима на њима.

По упису права својине на објекту који је изграђен у складу са законом или за који је накнадно издата грађевинска и употребна дозвола у поступку легализације на грађевинском земљишту које се користи по основу уговора о закупу закљученог у складу са овим законом, на захтев закупца, Завод и купац закључују уговор о раскиду уговора о закупу и евентуално други уговор у складу са важећим прописима, којим ће регулисати начин и услове измирења, односно испуњења уговорних обавеза из уговора о закупу.

У случају из става 1. овог члана, уговор о закупу се може изменити само ако је у потпуности испуњена уговорна обавеза плаћања закупнине грађевинског земљишта.

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 35.

Градско веће ће у року од 30 дана од дана ступања на снагу ове одлуке донети програм отуђења грађевинског земљишта.

Члан 36.

Поступци отуђења грађевинског земљишта започети до 17. децембра 2014. године, окончаће се по прописима по којима су започети.

Члан 37.

Даном ступања на снагу ове одлуке престају да важе одредбе Одлуке о одређивању органа надлежног за одлучивање о отуђењу, односно давању у закуп грађевинског земљишта у својини Града Новог Сада („Службени лист Града Новог Сада“, број 56/12), које се односе на отуђење грађевинског земљишта у својини Града.

Члан 38.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 352-1/2015-294-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице

Мирослав Илић, с.р.

122

На основу члана 99. став 20. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 72/09, 81/09 – испр. 64/10-Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13-Одлука УС, 50/13-Одлука УС, 98/13-Одлука УС, 132/14 и 145/14) и члана 24. тачка 7. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 43/08), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

О Д Л У К У О ПРИБАВЉАЊУ НЕИЗГРАЂЕНОГ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА У ЈАВНУ СВОЈИНУ ГРАДА НОВОГ САДА ЗА ПОТРЕБЕ УРЕЂЕЊА ПОВРШИНА ЈАВНЕ НАМЕНЕ

Члан 1.

Овом одлуком уређују се поступак и начин прибављања неизграђеног грађевинског земљишта у јавну својину Града Новог Сада за потребе уређења површина јавне намене.

Члан 2.

Неизграђено грађевинско земљиште прибавља се у јавну својину Града Новог Сада у складу са Програмом уређивања грађевинског земљишта.

Одлуку о покретању поступка прибављања неизграђеног грађевинског земљишта у јавну својину Града Новог Сада доноси Градоначелник Града Новог Сада на предлог Јавног предузећа "Завод за изградњу Града" у Новом Саду (у даљем тексту: Завод).

Поступак прибављања неизграђеног грађевинског земљишта спроводи, у име и за рачун Града Новог Сада, Завод.

Члан 3.

Завод писаним путем обавештава власника неизграђеног грађевинског земљишта о намери прибављања тог земљишта у јавну својину Града Новог Сада и позива га да у остављеном року приступи закључивању споразума.

Споразум о прибављању неизграђеног грађевинског земљишта садржи податке о: грађевинском земљишту које је предмет прибављања, намени, цени грађевинског земљишта утврђеној од стране организације овлашћене за процену непокретности, року плаћања цене грађевинског земљишта, правима и обавезама у случају неизвршавања обавеза, предаји поседа и начину решавања спорова.

Споразум са власником неизграђеног грађевинског земљишта, у име и за рачун Града Новог Сада, закључује Завод.

Члан 4.

Споразум са власником неизграђеног грађевинског земљишта закључује се по претходно прибављеном мишљењу Правобранилаштва Града Новог Сада (у даљем тексту: Правобранилаштво).

Члан 5.

Градска управа за комуналне послове дужна је да примерак закљученог и од стране Завода достављеног споразума о прибављању неизграђеног грађевинског земљишта, достави Правобранилаштву и Градској управи за урбанизам и стамбене послове – Управа за имовинско-правне послове, која води јединствену евиденцију непокретности у јавној својини, у року од 15 дана од дана закључења споразума.

Члан 6.

Поступци прибављања неизграђеног грађевинског земљишта у јавну својину Града Новог Сада, за потребе уређења површина јавне намене, започети у складу са одредбама Одлуке о одређивању органа надлежног за одлучивање о прибављању грађевинског земљишта у јавну својину Града Новог Сада непосредном погодбом ("Службени лист Града Новог Сада", број 52/13) окончаће се по одредбама те одлуке.

Члан 7.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 352-1/2015-538-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице

Мирослав Илић, с.р.

123

На основу члана 73. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 129/07 и 83/14 - др. закон) и члана 24. тачка 52. Статута Града Новог Сада - пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 43/08), а по претходно прибављеном мишљењу грађана, Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

ОДЛУКУ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О МЕСНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА

Члан 1.

У Одлуци о месним заједницама („Службени лист Града Новог Сада“ бр. 21/92, 28/00 и 10/04) у члану 11. у уводној реченици број: „30“ замењује се бројем: „31“.

Тачка XVIII мења се и гласи:

„XVIII МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА

Део града ограничен десном страном дела Улице Корнелија Станковића од раскршћа са Улицом Миленка Грчића до Улице Веселина Маслеше, левом страном дела Улице Веселина Маслеше до границе катастарских општина Нови Сад IV – Нови Сад I, границом катастарских општина Нови Сад IV – Нови Сад I, затим продужетком Булеvara војводе Степе до границе катастарске општине Ветерник, делом границе катастарских општина Нови Сад IV – Ветерник до тремеће катастарских општина Нови Сад IV – Ветерник – Футог, скреће на исток границом КО Ветерник и Нови Сад IV, скреће на северозапад по источној граници пољског пута, парцела број 10227 до јужне регулације бетонског пута, по којој скреће на југоисток до западне границе мелиорационог канала по којој скреће на североисток обухвата војни комплекс „Југовићево“ и избија на западну регулацију Булеvara Европе, пресеца га до северне границе канала парцела 3532, северном границом канала, до Авијатичарске улице, десном страном Улице Бошка Вребалова, десном страном Улице Миленка Грчића до раскршћа са Улицом Корнелија Станковића“.

После тачке XVIII додаје се нова тачка XIX, која гласи:

„XIX МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА

За почетну тачку описа границе Месне заједнице „Сајлово“ узета је тачка на тремећи катастарских општина Нови Сад IV, Футог и Руменка, која се на терену налази у пресеку југоисточне регулације железничке пруге Нови Сад – Богојево и северне регулације државног пута II реда (II–107). Из ове тачке, граница прати границу катастарске општине Руменка до пресека са поменутом пругом Нови Сад – Богојево. Из ове тачке граница прати јужну регулацију железничке пруге Нови Сад – Богојево до пресека са западном регулацијом Булеvara Европе где скреће на југ пратећи западну регулацију Булеvara Европе до пресека са северном границом мелиорационог канала на парцели број 540/1 (парцела војног комплекса „Југовићево“). Из ове тачке граница прати, најпре у правцу југа, а затим запада, северну границу поменутог комплекса и долази до југоисточне границе мелиорационог канала, парцела број 886/1, где скреће на југозапад по југоисточној граници канала до пресека са југозападном границом парцеле број 848/1, парцела бетонског пута. Из ове тачке граница прати југозападну границу парцеле бетонског пута и пресеца канал, парцела број 887,

и одмах затим по северозападној граници тог канала скреће на југозапад и долази до границе КО Нови Сад IV и КО Футог, одакле даље прати границу те две КО у правцу северозапада до југоисточне границе парцеле пруге, по којој, у правцу североистока долази до почетне тачке описа границе Месне заједнице „Југовићево“.

Досадашња тачка XIX која постаје тачка XX мења се и гласи:

„XX МЕСНА ЗАЈЕДНИЦА

Део града ограничен до раскршћа Улице Миленка Грчића, од раскршћа са Улицом Корнелија Станковића, десном страном Улице Бошка Вребалова до Авијатичарске улице, десном страном канала парцела 3532 до границе катастарских општина Нови Сад IV – Нови Сад I, пресеца Булевар Европе до његове западне регулације а затим по јужној регулацији пруге Нови Сад – Суботица до границе катастарских општина Нови Сад IV – Руменка, пресеца пругу и даље истом границом катастарских општина до Канала „Дунав–Тиса–Дунав“, десном страном експропријације дела Канала „Дунав–Тиса–Дунав“ до Улице Међународни пут, десном страном Улице Међународни пут до Трга мира, десном страном Трга мира, десном страном дела Улице Паје Марковића до путничке Железничке станице, десном страном експропријације железничке пруге до Улице Корнелија Станковића до раскршћа са Улицом Миленка Грчића“.

Досадашње тач. XX до XXX постају тач. XXI до XXXI.

Члан 2.

Месна заједница образована овом одлуком дужна је да донесе статут месне заједнице у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове одлуке.

Конституисање органа месне заједнице извршиће се најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу ове одлуке.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Града Новог Сада“.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 021-2/2015-110-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

124

На основу члана 26. Закона о младима ("Службени гласник Републике Србије", број 50/11) и члана 13. став 1. тачка 45. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада, број 43/08), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

**О Д Л У К У
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О
ОСТВАРИВАЊУ ПОТРЕБА И ИНТЕРЕСА
МЛАДИХ У ОБЛАСТИМА ОМЛАДИНСКОГ
СЕКТОРА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА
НОВОГ САДА**

Члан 1.

У Одлуци о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада, број 9/13) у члану 2. после алинеје друге додаје се алинеја трећа која гласи:

"- реализацију програма или пројекта од значаја за Град Нови Сад, на основу закљученог протокола о сарадњи са Градом".

Члан 2.

У члану 7. после тачке 2. додаје се тачка 3. која гласи:

"3. Реализују програми или пројекти од значаја за Град Нови Сад, на основу закљученог протокола о сарадњи са Градом".

Члан 3.

У члану 8. после речи: "из члана 7.", додају се речи: "тач. 1. и 2.".

После става 1. додаје се став 2. који гласи:

"Право на доделу средстава из буџета Града могу да остваре и носиоци програма или пројекта из члана 7. тачка 3. ове одлуке, на основу закљученог протокола о сарадњи са Градом".

Члан 4.

У члану 9. став 1. ове одлуке после речи: "из члана 7.", додају се речи: "тач. 1. и 2. ове одлуке".

Члан 5.

У члану 10. став 1. после речи: "из члана 7.", додају се речи: "тач. 1. и 2.".

Члан 6.

У члану 12. став 1. после речи: "пројекта од јавног интереса", додају се речи: "из члана 7. тач. 1. и 2. ове одлуке".

После става 2. додаје се став 3. који гласи:

"Градска управа за спорт и омладину са носиоцем програма или пројекта из члана 7. тачка 3. ове одлуке, закључује уговор о реализацији програма или пројекта, време реализације програма или пројекта, износ додељених средстава, начин праћења реализације средстава, као и друга питања од значаја за реализацију програма или пројекта".

Члан 7.

Члан 13. мења се и гласи:

"Члан 13.

Канцеларија за младе са удружењем из члана 7. тач 1. и 2. ове одлуке, чији је програм или пројекат одобрен, решењем из члана 12. ове одлуке, закључује уговор о реализацији програма или пројекта од значаја за младе у областима омладинског сектора који садржи: назив и

седиште носиоца програма или пројекта, време реализације програма или пројекта, односно обављања активности, износ додељених средстава, начин праћења реализације програма или пројекта, обавезе носиоца програма или пројекта у погледу извештавања о реализованом програму или пројекту и наменском трошењу средстава, медијског представљања програма или пројекта и учешћа Града Новог Сада у његовом финансирању, као и друга питања од значаја за реализацију програма или пројекта.

Одобрени програм или пројекат из члана 7. тач. 1. и 2. ове одлуке, саставни је део уговора.

Средства из буџета Града за реализацију програма или пројекта из члана 7. тач. 1. и 2. ове одлуке, преносиће се носиоцу одобреног програма или пројекта на основу решења из члана 12. ове одлуке и уговора о реализацији програма или пројекта од значаја за младе у областима омладинског сектора из става 1. овог члана, у складу са Законом о буџетском систему.

За програме и пројекте из члана 7. тачка 3. ове одлуке средства из буџета Града преносиће се носиоцу програма или пројекта на основу уговора из члана 12. став 3. ове одлуке, у складу са Законом о буџетском систему".

Члан 8.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 6-19/2015-32-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице

Мирослав Илић, с.р.

125

На основу члана 54. став 2. Закона о добробити животиња ("Службени гласник Републике Србије", број 41/09), члана 20. тачка 26. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 129/07 и 83/14-др. закон) и члана 24. тачка 7. а у вези са чланом 13. став 1. тачка 31. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 43/08), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

**О Д Л У К У
О ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ДРЖАЊУ
ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА**

Члан 1.

У одлуци о држању домаћих животиња ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 60/10, 12/11, 17/11-испр., 1/12, 65/13-др. одлука и 13/14), у члану 51. тачка 3. речи: "у непроизводне сврхе" бришу се.

Члан 2.

У члану 55. после става 1. додају се ст. 2-5. који гласе:

"За прекршај из става 1. тачка 3. овог члана казниће се правно лице новчаном казном од 50.000,00 до 1.000.000,00 динара.

За прекршај из става 1. тачка 3. овог члана, казниће се одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 5.000,00 до 75.000,00 динара или казном рада у јавном интересу у трајању од 20 до 240 сати.

За прекршај из става 1. тачка 3. овог члана, казниће се предузетник новчаном казном од 10.000,00 до 250.000,00 динара или казном рада у јавном интересу у трајању од 20 до 240 сати.

За прекршај из става 1. тачка 3. овог члана, казниће се одговорно лице код предузетника новчаном казном од 5.000,00 до 75.000,00 динара или казном рада у јавном интересу у трајању од 20 до 240 сати."

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 352-1/2015-431-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

126

На основу члана 13. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник Републике Србије", бр. 16/97 и 42/98) и члана 24. тачка 22. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 43/08), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

**О Д Л У К У
О ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ЈАВНИМ
ПАРКИРАЛИШТИМА НА ТЕРИТОРИЈИ
ГРАДА НОВОГ САДА**

Члан 1.

У Одлуци о јавним паркиралиштима на територији Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 4/10, 5/10 – испр., 19/10 – испр., 50/10, 44/11, 38/12, 7/13 – испр. и 28/14), после члана 13. додаје се нови члан 13а, који гласи:

"Члан 13а

Паркинг места за труднице и мајке са децом до навршене друге године старости могу да користе, труднице у трећем триместру које имају пријављено пребивалиште у Граду непрекидно две године пре подношења захтева и мајке са децом до навршене друге године старости које

имају пријављено пребивалиште у Граду непрекидно две године пре подношења захтева.

На основу акта градске управе надлежне за социјалну и дечију заштиту о испуњености услова, лицима из става 1. овог члана, Предузеће издаје налепницу за означавање једног возила регистрованога на име труднице или мајке са децом до две године старости, односно члана заједничког домаћинства.

Градска управа надлежна за социјалну и дечију заштиту доноси акт из става 2. овог члана на основу медицинске и друге документације подобне за доказивање испуњености услова из ове одлуке.

Градска управа надлежна за социјалну и дечију заштиту, уз претходно прибављено мишљење Градске управе за саобраћај, дужна је да утврди минималан број паркинг места на јавним паркиралиштима, неопходан за олакшано паркирање возила која користе труднице или мајке са децом до навршене друге године старости."

Члан 2.

Средства неопходна за обележавање посебних паркинг места за труднице и мајке са децом до навршене друге године старости обезбедиће се у буџету Јавног комуналног предузећа "Паркинг сервис" Нови Сад.

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 020-84/2015-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

127

На основу члана 35. став 7. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – УС, 24/11, 121/12, 42/13 – УС, 50/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14 и 145/14), члана 130. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 132/14) и члана 24. тачка 6. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст („Службени лист Града Новог Сада”, број 43/08) Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

**О Д Л У К У
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ПЛАНА
ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ПРОСТОРА ЗА
МЕШОВИТУ НАМЕНУ ИЗМЕЂУ УЛИЦА
ФУТОШКЕ, ХАЈДУК ВЕЉКОВЕ, РУМЕНАЧКЕ
И СУБОТИЧКОГ БУЛЕВАРА У НОВОМ САДУ**

Члан 1.

Овом одлуком, а на основу Одлуке о изради измена и допуна Плана генералне регулације простора за мешовиту

намену између улица Футошке, Хајдук Вељкове, Руменачке и Суботичког булеvara у Новом Саду ("Службени лист Града Новог Сада", број 13/14) мења се и допуњује **ПЛАН ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ПРОСТОРА ЗА МЕШОВИТУ НАМЕНУ ИЗМЕЂУ УЛИЦА ФУТОШКЕ, ХАЈДУК ВЕЉКОВЕ, РУМЕНАЧКЕ И СУБОТИЧКОГ БУЛЕВАРА У НОВОМ САДУ** ("Службени лист Града Новог Сада", бр.40/11) (у даљем тексту: План) у делу грађевинског подручја у Катастарској општини Нови Сад I.

Локалитет 1 у Катастарској општини Нови Сад I, површине 8979m², унутар границе од почетне тачке број 1 чије су координате Y1=7406155.80, X1=5012190.36. Од ове тачке у правцу запада граница долази до тачке описа број 2 чије су координате Y2=7406100.66, X2=5012166.67. Даље граница скреће у правцу југа и прати тачке описа од броја 3 до броја 11, чије су координате:

Број тачке описа	Y	X
3	7406126.59	5012110.17
4	7406135.97	5012089.71
5	7406141.59	5012076.89
6	7406148.89	5012080.06
7	7406160.03	5012054.37
8	7406185.94	5012065.60
9	7406188.62	5012059.43
10	7406186.18	5012058.42
11	7406204.88	5012013.13

Од тачке описа број 11 граница скреће ка истоку и прати тачке описа од броја 12 до броја 15, чије су координате:

Број тачке описа	Y	X
12	7406205.14	5012013.25
13	7406212.42	5012016.32
14	7406216.75	5012018.11
15	7406229.80	5012023.51

Од тачке описа број 15 граница скреће ка северу и преко тачке описа број 16, чије су координате Y16=7406206.71, X16=5012079.43, долази до тачке која је утврђена за почетну тачку описа оквирне границе.

Локалитет 2 у Катастарској општини Нови Сад IV, површине 2465m², обухвата целу парцелу број 731/7.

Укупна површина која ће бити обухваћена одлуком о изменама и допунама Плана износи 11.444 m².

Члан 2.

У Плану у одељку **"6. ОПШТА ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА"**, у пододељку **"6.1. Правила за уређење**

површина јавне намене у обухвату плана" после дела **"6.1.2. Слободне површине"** додаје се нови део **"6.1.3. Комуналне површине"** који гласи:

"6.1.3. Комуналне површине"

Пијаца

У оквиру реконструкције насеља Тозиновац планира се изградња пијаце. Објекти могу имати до две надземне етажне. Могуће је градити отворену или затворену пијацу."

У пододељку **"6.2. Правила за уређење површина осталих намена по просторним целинама"** у делу **"Просторна целина 9 – стамбена зона Ново насеље"** брише се део: "Пијаца".

У Плану у одељку **"7. ПЛАН ПОВРШИНА ЈАВНЕ НАМЕНЕ"** у 2. ставу, после 21. алинеје додаје се 22. алинеја која гласи:

"-пијаца на Тозиновцу у оквиру Просторне целине 9 – стамбена зона Ново насеље."

У Плану у одељку **"9. СРОВОЋЕЊЕ ПЛАНА"**, у пододељку **9.1. "Локалитети који се спроводе на основу планова детаљне регулације и плана генералне регулације"** други став се мења и гласи:

"Просторни сегменти у оквиру којих се мењају, односно, допуњују елементи важећих планова детаљне регулације означени су бројевима од 1 до 11".

После дела **"Просторни сегмент 9"** додају се два нова дела која гласе:

"Просторни сегмент 10

Вишепородично становање

У југоисточним деловима урбанистичких блокова бр. 360 и 361, источно од комплекса предшколске установе, на локалитету омеђеном регулацијама планираних делова улица Анђе Ранковић, Бате Бркић и Антона Урбана, планира се изградња вишепородичног стамбеног објекта хоризонталног габарита у облику ћириличног слова П, спратности П+4+Пк у деловима објекта уз улице Анђе Ранковић и Антона Урбана и спратности П+5+Пк на делу објекта уз продужетак Улице Бате Бркић.

Парцела ће се формирати према дефинисаним регулационим линијама, под габаритом објекта, а остатак парцеле ће се издвојити за површине јавне намене (заједничка блоковска површина).

Мирујући саобраћај решити на парцели. Препоручује се формирање подрумске етажне испод целог објекта у циљу обезбеђења потребног капацитета стационарног саобраћаја с обзиром на ограничене просторне могућности за решење одговарајућег броја паркинг места у регулацији ободних саобраћајница и близину пијаце која ће генерисати повећану потребу за паркирањем у одређеним временским интервалима везаним за радно време пијаце. Оптимално решење овог планског елемента је формирање подземне паркинг гараже и испод заједничке блоковске површине.

Пијаца

Јужно од планираног вишепородичног објекта, на локалитету омеђеном планираним продужецима улица Антона Урбана и Бате Бркића и режијском саобраћајницом паралелном с Улицом Футошки пут, планира се изградња пијаце која се и у постојећем стању налази на делу

предметног локалитета. Простор намењен пијаци је површина јавне намене.

Простор је површине око 0,35 ха, неправилног ортогоналног је облика и налази се у непосредној близини постојеће (Улица Футошки пут) и планиране (продужетак Улице Бате Бркић) градске саобраћајнице. Повољну околност за организацију пијаци на овом локалитету представља близина линија градског превоза у ободним улицама.

Гравитационо подручје пијаци обухвата ширу зону Бистрице, северног дела Телепе, североисточног дела Адица и Ветерничку рампу, рачунајући комерцијални радијус кретања потрошача на око 1,5 km. Преовлађујућа намена гравитационог подручја је породично и вишепородично становање са око 50 000 становника и тенденцијом њиховог повећања.

Пијаца ће се организовати као зелена пијаца са пратећим садржајима у функцији пијаци, тако да је у оквиру ње потребно организовати:

1. Продајни простор за:

- воће, поврће и њихове прерађевине,
- месо, месне прерађевине, рибу,
- индустријско-прехрамбене производе,
- млечне производе, јаја, хлеб и пециво и
- остало

2. Магацински простор

3. Приручни складишни простор

4. Простор за угоститељство и занатство

5. Комуникације

6. Паркинг простор за запослене и посетиоце.

Обавезни садржаји пијаци су чесма, довољан број хидраната, санитарни чвор, простор за контролну вагу и простор за смештај контејнера или других типова посуда за одлагање смећа.

Саставни део комплекса пијаци (изван ограђеног пијачног продајног простора) је зелена декоративна површина на углу Улице Бате Бркић и режијске саобраћајнице уз Футошки пут.

Због отежавајућих околности у поступку комплетирања и формирања грађевинске парцеле за комплекс пијаци не условљава са реализација пијаци формирањем јединствене грађевинске парцеле, већ се планира фазна реализација на начин да се у првој фази на планираном комплексу пијаци формирају две парцеле чија граница прати границу парцела бр. 8340/1 и 8006/1 и њен продужен правац, што се поклапа са јужном линијом коловоза Улице Стевана Хладног. Након стицаја одговарајућих услова, утврђује се обавеза да се у другој фази ове две парцеле обједине у једну.

Пијаца се може реализовати као отворена или затворена.

Тип **отворене пијаци** обухвата отворени и затворени простор који ће се организовати тако да се затворени простор пијаци планира у објектима формираним по ободу комплекса (око отвореног простора пијаци) и то у деловима комплекса који се пружају уз ободне регулације.

Затворен простор пијаци чине пословни простори – продавнице које су у непосредној функцији пијаци. Препоручује се да се продавнице у објектима уз Улицу Бате Бркића оријентишу обострано, а у осталим објектима

према унутрашњем простору. Спратност објеката је П до П+1 када се продајни простор организује у приземљу објекта, док је могућност изградње спрата планирана за продајни простор или магацин. Поред садржаја у функцији пијаци, могуће је делове затвореног простора наменити садржајима угоститељства и занатства (уколико за таквим садржајима постоји потреба) и простору за службу која управља тржницом. Могућа је изградња подрума у циљу решавања стационарног саобраћаја или потребног магацинског простора.

Отворени простор обухвата средишњи део комплекса са тезгама зелене пијаци (пијачне тезге са надстрешницама). Имајући у виду климатске карактеристике овог подручја, препоручује се наткривање простора зелене пијаци како би се побољшали услови њеног функционисања.

Пијаца мора задовољити одређене санитарно-хигијенске услове. Простор мора бити заштићен (ограђен), уређен, асфалтиран или поплочан материјалима који су отпорни на оштећења, погодним за лако чишћење и одржавање.

Тип **затворене пијаци** подразумева организацију планираних садржаја пијаци унутар јединственог затвореног објекта (или објеката) планиране спратности до П+1. С обзиром на атрактивност локације на укрштању две значајне градске саобраћајнице, условљава се да се решење пијаци пронађе кроз архитектонски конкурс.

Мирујући саобраћај решити на парцели корисника.

Могућа је изградња поземних или сутеренских гаража под условом да се улаз-излаз не може организовати из Улице Бате Бркића. Број подземних етажа се не ограничава.

Могућа је фазна изградња пијаци (уколико то дозвољава изабрано решење).

До изградње објекта пијаци планирани комплекс се може користити као отворена пијаца са покретним мобилијаром.

Зелена површина на углу Улице Бате Бркића и режијске саобраћајнице уз Футошки пут планира се као зелена декоративна површина која ће нагласити објекат пијаци и остале објекте у окружењу. Могуће је постављање ниске ограде.

Водна инфраструктура

Снабдевање водом

Снабдевање водом биће решено преко постојеће водоводне мреже Града Новог Сада, са планираним проширењем и реконструкцијом дотрајалих деоница.

Примарна водоводна мрежа изграђена је дуж Футошког пута, профилима $\varnothing$ 200 mm и $\varnothing$ 250 mm.

Постојећа секундарна водоводна мрежа изграђена је у свим постојећим улицама насеља "Мали Сателит", профила је $\varnothing$ 100 mm и $\varnothing$ 150 mm и ова мрежа ће се постепено укинути, у складу са реализацијом уређења дефинисаног овим планом.

Планирана примарна водоводна мрежа планира се у продужетку улице Бате Бркића и биће профила $\varnothing$ 150 mm.

Планирана секундарна водоводна мрежа планира се у продужетку улица Анђе Ранковић и Антона Урбана, биће профила $\varnothing$ 100 mm, везаће се на примарну и функционисаће као целина.

Постојећа мрежа, заједно са планираном, омогућиће несметано снабдевање водом свих планираних и постојећих садржаја, до коначне реализације плана.

Заштиту од пожара могуће је решити реализацијом противпожарне водоводне мреже, као посебне мреже за ову намену, која ће се везати на постојећу уличну, према посебним условима ЈКП „Водовод и канализација“ из Новог Сада.

Положај постојеће и планиране водоводне мреже дат је у графичком приказу "План водне инфраструктуре – Просторни сегмент 10" у Р 1:1000.

Одвођење отпадних и атмосферских вода

Одвођење отпадних и атмосферских вода биће решено преко постојећег заједничког канализационог система Града Новог Сада, са планираним проширењем и реконструкцијом дотрајалих деоница.

Примарна канализациона мрежа изграђена је дуж Футошког пута, профилом $\varnothing$ 600 mm.

Постојећа отворена каналска мрежа, за прихватање и одвођење атмосферских вода, изграђена је у готово свим постојећим улицама насеља "Мали Сателит" и ова мрежа ће се постепено укинути, у складу са реализацијом уређења дефинисаног овим планом.

Планирана секундарна заједничка канализациона мрежа планира се у продужетку улица Бате Бркића, Анђе Ранковић и Антона Урбана и биће профила од $\varnothing$ 300 mm до $\varnothing$ 400 mm, везаће се на примарну и функционисаће као целина.

У склопу планираног уређења пијаце омогућава се реализација канализационог система за одвођење атмосферских вода или вода насталих прањем. Оријентација прикупљених вода са платоа пијаце биће се према планираној уличној канализацији.

Воде које се упуштају у уличну канализацију морају да задовоље квалитет кућних отпадних вода, у супротном мора се извршити стандардизација истих пре упуштања.

Положај постојеће и планиране канализационе мреже дат је у графичком приказу "План водне инфраструктуре – Просторни сегмент 10" у Р 1:1000.

Подземне воде

Меродавни нивои подземних вода су:

- максималан ниво подземних вода је око 78,40 m н.в.,
- минималан ниво подземних вода је око 75,30 m н.в.

Правац пада водног огледала просечног нивоа подземне воде је северозапад-југоисток, са смером пада према југоистоку.

Услови прикључења на комуналну инфраструктуру

Услови прикључења на водоводну мрежу

Услови су следећи:

- прикључење објекта на уличну водоводну мрежу планира се једним прикључком;
- објекат са више заједничких улаза, односно засебних технолошких целина, може имати независне прикључке водовода;
- водомерни шахт планира се на удаљености највише 0,5 m од регулационе линије или у оквиру објекта.

Одређена одступања од наведених услова могућа су уз сагласност ЈКП "Водовод и канализација" Нови Сад.

Услови прикључења на канализациону мрежу

Услови су следећи:

- прикључење објекта на уличну канализацију планира се једним прикључком;
- прикључни канализациони шахт планирати на удаљености највише 0,5 m од регулационе линије;
- канализациони прикључак планирати са гравитационим прикључењем;
- прикључење сутеренских и подрумских просторија могуће је ако се обезбеди аутономни систем за препумпавање.

Одређена одступања од наведених услова могућа су уз сагласност ЈКП "Водовод и канализација" Нови Сад.

Просторни сегмент 11

На парцели број 731/7 планирана је изградња вишепородичног стамбеног објекта. Објекат је искључиво стамбене намене, спратности П+4(5). Завршна етажа је планирана као повучена у односу на основни габарит објекта минимално 1,2 m и са уличне и са дворишне стране.

Планиран је раван кров или плитак кос, скривен иза вертикалне атике.

У одељку **"9. СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА"** у пододељку **"9.4. Спровођење плана генералне регулације у просторним целинама у којима у делу престају да важе урбанистички планови"** у ставу 2. пета алинеја мења се и гласи:

„- ПЛАН ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ БИСТРИЦЕ У НОВОМ САДУ, ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 19/07 и 3/10) - просторни сегменти 5, 10 и 11 се реализују на основу овог плана и плана детаљне регулације у деловима који нису у супротности са овим планом;“.

У одељку **"11. ПЛАН ИНФРАСТРУКТУРЕ"**, у пододељку **"11.3. Енергетска инфраструктура"**, у делу **"Снабдевање електричном енергијом"**, у ставу 3. друга реченица мења се: "Осим планираних ТС које су приказане у графичком прилогу број 7 „План енергетске инфраструктуре“ у размери 1:5000, нове ТС се могу градити као монтажано-бетонске, зидане, узидане или подземне (укопане) на парцелама свих намена, у складу са важећом законском и техничком регулативом.“

У делу **"Снабдевање топлотном енергијом"** у ставу 2. после шесте реченице додаје се нова реченица која гласи:

„Постојећу мрежу која прелази преко намена у оквиру којих је планирана изградња објекта (насеље Тозиновац) потребно је изместити у планирану регулацију улице“.

У пододељку **"11.4. Телекомуникације"** део **"Системи фиксне телефоније и кабловски дистрибутивни систем"**, у ставу 2. после треће реченице додаје се нова реченица која гласи:

"Постојећу мрежу која прелази преко намена у оквиру којих је планирана изградња објекта (насеље Тозиновац) потребно је изместити у планирану регулацију улице“.

Члан 3.

Саставни део ове одлуке су следећи графички прикази:

1. Извод из Плана генералне регулације простора за мешовиту намену између улица Футошке, Хајдук Вељкове, Руменачке и Суботичког Булевара у Новом Саду са положајем простора обухваћеног изменама
2. Урбанистичка регулација за просторни сегмент 10 1:1000
3. План површина јавне намене са саобраћајним решењем, нивелацијом и регулацијом – Просторни сегмент 10 1:1000
4. План инфраструктуре – Просторни сегмент 10 1:1000
5. Спровођење плана генералне регулације – Просторни сегмент 10 1:1000
6. Урбанистичка регулација за просторни сегмент 11 1:1000
7. Спровођење плана генералне регулације – Просторни сегмент 11 1:1000

Одлука о изменама Плана генералне регулације простора за мешовиту намену између улица Футошке, Хајдук Вељкове, Руменачке и Суботичког Булевара у Новом Саду садржи текстуални део који се објављује у "Службеном листу Града Новог Сада" и графичке приказе израђене у три примерка које својим потписом оверава председник Скупштине Града Новог Сада.

По један примерак потписаног оригинала чува се у Скупштини Града Новог Сада, Градској управи за урбанизам и стамбене послове и Јавном предузећу "Урбанизам" Завод за урбанизам Нови Сад.

Документациона основа ове одлуке чува се у Градској управи за урбанизам и стамбене послове.

Одлука о изменама Плана генералне регулације простора за мешовиту намену између улица Футошке, Хајдук Вељкове, Руменачке и Суботичког Булевара у Новом Саду доступна је на увид јавности у згради Скупштине Града Новог Сада, Жарка Зрењанина 2, и путем интернета (www.skupstinans.rs).

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 35-86/2014-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

128

На основу члана 24. тачка 55. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 43/08), а у вези са чланом 20. тачка 19. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 129/07 и 83/14 – др. закон) и чланом 21. Закона о заштити од пожара ("Службени гласник Републике Србије", бр. 111/09 и 20/15), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

ОДЛУКУ О ПРОГРАМУ КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ЗА ЗАШТИТУ ОД ПОЖАРА ЗА 2015. ГОДИНУ

Члан 1.

Овом одлуком утврђује се Програм коришћења средстава за заштиту од пожара за 2015. годину (у даљем тексту: Програм), који чини саставни део ове одлуке.

Члан 2.

Програм обухвата набавку ватрогасног возила и набавку ватрогасне опреме – наставак реализације из 2014. године.

Члан 3.

Средства за реализацију Програма обезбеђују се из буџета Града Новог Сада за 2015. годину у износу од 11.433.164,00 динара.

Члан 4.

Ватрогасно возило и опрема из члана 2. ове одлуке уступиће се на коришћење Министарству унутрашњих послова - Сектор за ванредне ситуације – Управа за ванредне ситуације у Новом Саду (у даљем тексту: Корисник) у складу са законом.

Ближи услови за уступање возила и опреме из става 1. овог члана, као и међусобна права и обавезе уређују се уговором који закључују Градоначелник Града Новог Сада или лице које он овласти и Корисник.

Члан 5.

Програм реализује Градска управа за комуналне послове (у даљем тексту: Градска управа).

Градска управа подноси Скупштини Града Новог Сада годишњи извештај о реализацији Програма.

Члан 6.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 352-1/2015-293-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

ПРОГРАМ КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ЗА ЗАШТИТУ ОД ПОЖАРА ЗА 2015. ГОДИНУ

у динарима

Р. бр.	ОПРЕМА	ПЛАН 2015
1.	Ватрогасно возило	10.000.000,00
2.	Ватрогасна опрема – наставак реализације из 2014. године	1.433.164,00
	Укупно 1-2	11.433.164,00

129

На основу члана 11. став 2. Одлуке о усклађивању Одлуке о оснивању Јавног предузећа „Пословни простор“ у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“, број 9/13) и члана 24. тачка 7. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст („Службени лист Града Новог Сада“, број 43/08), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

ОДЛУКУ О ИЗМЕНАМА И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ПРОГРАМУ ИЗГРАДЊЕ И ОДРЖАВАЊА ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА У 2015. ГОДИНИ

Члан 1.

У Одлуци о Програму изградње и одржавања пословног простора у 2015. години („Службени лист Града Новог Сада, број 69/14) у члану 3. став 1. табела мења се и гласи:

"

Прог. тачка	Позиције расхода по наменама	у динарима	% удео
	Расходи који се финансирају из прихода буџета Града	926.626.358,77	100,00
1.	Расходи на изградњи пословних објеката	365.697.600,00	39,46
1.1.	Изградња пословних објеката - простора за производно-услужно занатство (нова хала-I фаза и гасни прстен)	150.000.000,00	16,19
1.2.	Изградња Архива Града Новог Сада (IV фаза) Филипа Вишњића 2а у Новом Саду	10.000.000,00	1,08
1.3.	Изградња спортске хале на сремској страни	100.000.000,00	10,79
1.4.	Изградња прихватишта и прихватне станице за децу са поремећајем у друштвеном понашању	40.000.000,00	4,32
1.5.	Изградња објеката од интереса локалне самоуправе – Изградња Дома културе у Футогу	3.000.000,00	0,32
1.6.	Куповина пословног простора	5.000.000,00	0,54
1.7.	Капитално одржавање објеката – пословних простора и побољшање енергетске ефикасности	23.097.600,00	2,49
1.8.	Изградња и капитално одржавање објеката – пословних простора – реконструкција рукометног стадиона Железничар	10.000.000,00	1,08
1.9.	Реконструкција објекта – Свратиште за децу са улице	7.000.000,00	0,76
1.10.	Изградња пословног простора у сарадњи са другим инвеститорима – Кисачка 55	8.000.000,00	0,86
1.11.	Реконструкција Београдске капије (наставак уговорених радова)	8.000.000,00	0,86
1.12.	Изградња пословно стамбених објеката путем Уговора о заједничком улагању са саинвеститорима	1.600.000,00	0,17
2.	Расходи на адаптацији, реконструкцији, санацији и одржавању пословних објеката – простора	27.800.000,00	3,00
2.1.	Јавни објекти од интереса локалне самоуправе	3.827.000,00	0,41
2.2.	Пословни објекти - пословни простори	5.000.000,00	0,54
2.3.	Одржавање и сервисирање уређаја и опреме у пословним и спортским објектима са уградњом резервних делова	13.973.000,00	1,51
2.4.	Хитне интервенције у пословним објектима - пословним просторима	4.500.000,00	0,49
2.5.	Подграђе Петроварадинске тврђаве	500.000,00	0,05
3.	Расходи на изради пројектне документације	15.000.000,00	1,62
3.1.	Пројектна документација за реконструкцију, адаптацију пословних објеката - пословних простора	3.000.000,00	0,32
3.2.	Пројектна документација за изградњу пословних објеката - пословних простора	10.000.000,00	1,08
3.3.	Израда елабората – студија изводљивости	2.000.000,00	0,22
(Свега 1 + 2 + 3)		408.497.600,00	44,08

4.	Расходи (издаци) на реализацији програма	518.128.758,77	55,92
4.1.	Трошкови осигурања	13.900.000,00	1,50
4.2.	Порез на добит предузећа (аконтација)	1.000.000,00	0,11
4.3.	Порез на додату вредност (ПДВ)	143.000.000,00	15,43
4.4.	Порез на имовину	10.000.000,00	1,08
4.5.	Издаци – трошкови Предузећа	255.503.223,77	27,58
4.5.0.	Материјални трошкови (ел. енергија, вода, грејање, хигијена, обезбеђење, платни промет, таксе, вештачење, ...)	176.019.871,77	19,00
4.5.1.	Издаци за коришћење Спортске хале у Футогу	19.000.000,00	2,05
4.5.2.	Издаци за коришћење Спортског центра "Слана бара" (Хала)	22.000.000,00	2,37
4.5.3.	Издаци за коришћење Спортског центра "Слана бара" (Базен)	30.483.352,00	3,29
4.5.4.	Издаци з коришћење ел. енергије на Градском стадиону "Карађорђе"	7.000.000,00	0,76
4.5.5.	Геодетске услуге	1.000.000,00	0,11
4.6.	Издаци за легализацију објеката	1.000.000,00	0,11
4.7.	Плате за запослене и накнаде за Надзорни одбор	82.753.035,00	8,93
4.7.1.	Плате и додаци запослених са порезима и доприносима	79.547.816,00	8,59
4.7.2.	Накнаде члановима Надзорног одбора	1.495.219,00	0,16
4.7.3.	Јубиларне награде	1.710.000,00	0,18
4.8.	Издаци за маркетинг	2.972.500,00	0,32
4.9.	Дотације осталим непрофитним институцијама	5.000.000,00	0,54
4.9.1.	ДаНС за издавање часописа	1.200.000,00	0,13
4.9.2.	Фонд "Меланија Бугариновић"	3.800.000,00	0,41
4.10.	Боловање на терет фонда	3.000.000,00	0,32
Укупно:		926.626.358,77	100,00

Члан 2.

У Програму изградње и одржавања пословног простора у 2015. години који је саставни део ове одлуке, табела мења се и гласи:

"

Прог. тачка	Позиције расхода по наменама	у динарима	% удео
	Расходи који се финансирају из прихода буџета Града	926.626.358,77	100,00
1.	Расходи на изградњи пословних објеката	365.697.600,00	39,46
1.1.	Изградња пословних објеката - простора за производно-услужно занатство (нова хала-I фаза и гасни прстен)	150.000.000,00	16,19
1.2.	Изградња Архива Града Новог Сада (IV фаза) Филипа Вишњића 2а у Новом Саду	10.000.000,00	1,08
1.3.	Изградња спортске хале на сремској страни	100.000.000,00	10,79
1.4.	Изградња прихватишта и прихватне станице за децу са поремећајем у друштвеном понашању	40.000.000,00	4,32
1.5.	Изградња објеката од интереса локалне самоуправе – Изградња Дома културе у Футогу	3.000.000,00	0,32
1.6.	Куповина пословног простора	5.000.000,00	0,54
1.7.	Капитално одржавање објеката – пословних простора и побољшање енергетске ефикасности	23.097.600,00	2,49
1.8.	Изградња и капитално одржавање објеката – пословних простора – реконструкција рукометног стадиона Железничар	10.000.000,00	1,08
1.9.	Реконструкција објекта – Свратиште за децу са улице	7.000.000,00	0,76

1.10.	Изградња пословног простора у сарадњи са другим инвеститорима – Кисачка 55	8.000.000,00	0,86
1.11.	Реконструкција Београдске капије (наставак уговорених радова)	8.000.000,00	0,86
1.12.	Изградња пословно стамбених објеката путем Уговора о заједничком улагању са саинвеститорима	1.600.000,00	0,17
2.	Расходи на адаптацији, реконструкцији, санацији и одржавању пословних објеката – простора	27.800.000,00	3,00
2.1.	Јавни објекти од интереса локалне самоуправе	3.827.000,00	0,41
2.2.	Пословни објекти - пословни простори	5.000.000,00	0,54
2.3.	Одржавање и сервисирање уређаја и опреме у пословним и спортским објектима са уградњом резервних делова	13.973.000,00	1,51
2.4.	Хитне интервенције у пословним објектима - пословним просторима	4.500.000,00	0,49
2.5.	Подграђе Петроварадинске тврђаве	500.000,00	0,05
3.	Расходи на изради пројектне документације	15.000.000,00	1,62
3.1.	Пројектна документација за реконструкцију, адаптацију пословних објеката - пословних простора	3.000.000,00	0,32
3.2.	Пројектна документација за изградњу пословних објеката - пословних простора	10.000.000,00	1,08
3.3.	Израда елабората – студија изводљивости	2.000.000,00	0,22
(Свега 1 + 2 + 3)		408.497.600,00	44,08
4.	Расходи (издаци) на реализацији програма	518.128.758,77	55,92
4.1.	Трошкови осигурања	13.900.000,00	1,50
4.2.	Порез на добит предузећа (аконтација)	1.000.000,00	0,11
4.3.	Порез на додату вредност (ПДВ)	143.000.000,00	15,43
4.4.	Порез на имовину	10.000.000,00	1,08
4.5.	Издаци – трошкови Предузећа	255.503.223,77	27,58
4.5.0.	Материјални трошкови (ел. енергија, вода, грејање, хигијена, обезбеђење, платни промет, таксе, вештачење, ...)	176.019.871,77	19,00
4.5.1.	Издаци за коришћење Спортске хале у Футогу	19.000.000,00	2,05
4.5.2.	Издаци за коришћење Спортског центра "Слана бара" (Хала)	22.000.000,00	2,37
4.5.3.	Издаци за коришћење Спортског центра "Слана бара" (Базен)	30.483.352,00	3,29
4.5.4.	Издаци з коришћење ел. енергије на Градском стадиону "Карађорђе"	7.000.000,00	0,76
4.5.5.	Геодетске услуге	1.000.000,00	0,11
4.6.	Издаци за легализацију објеката	1.000.000,00	0,11
4.7.	Плате за запослене и накнаде за Надзорни одбор	82.753.035,00	8,93
4.7.1.	Плате и додаци запослених са порезима и доприносима	79.547.816,00	8,59
4.7.2.	Накнаде члановима Надзорног одбора	1.495.219,00	0,16
4.7.3.	Јубиларне награде	1.710.000,00	0,18
4.8.	Издаци за маркетинг	2.972.500,00	0,32
4.9.	Дотације осталим непрофитним институцијама	5.000.000,00	0,54
4.9.1.	ДаНС за издавање часописа	1.200.000,00	0,13
4.9.2.	Фонд "Меланија Бугариновић"	3.800.000,00	0,41
4.10.	Боловање на терет фонда	3.000.000,00	0,32
Укупно:		926.626.358,77	100,00

После тачке 4.9. додаје се нова тачка 4.10. која гласи:

"4.10. Боловања на терет фонда планира се у износу од 3.000.000,00 динара."

Члан 3.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Града Новог Сада“.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 020-22/2015-І
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

130

На основу члана 13. ст. 1. и 5. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС“ бр. 10/13 и 142/14) и члана 24. став 1. тачка 7. Статута Града Новог Сада-пречишћен текст („Службени лист Града Новог Сада“ број 43/08), а по предходно прибављеној сагласности Министарства пољопривреде и заштите животне средине број 320-00-02352/2015-09 од 19. марта 2015. године, Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НОВОГ САДА ЗА 2015. ГОДИНУ

І. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА

1.1. Анализа постојећег стања

1.1.1. Географске и административне карактеристике

Град Нови Сад (у даљем тексту: Град) се налази у средишњем делу Војводине и има изузетно повољан географски положај. Територија Града, математичко-географски заузима по Гриничу положај источне координате од 19° 10' до 20°6' источне географске дужине и 45°10', до 45°6', северне географске ширине.

Град је и центар Јужно-бачког округа и највећи је носилац привредних, саобраћајних, образовних, политичких, културних и других функција, као и административно-политички центар региона Војводине.

Географски положај Града може се посматрати са два аспекта: у склопу повезаности са другим градовима и крајевима и његове повезаности са локалним насељима која му гравитирају као приградска насеља.

Подручје Града обухвата 15 приградских насеља и заузима површину од 702,7 km², док уже подручје Града са Петроварадином и Сремском Каменицом заузима површину од 129,4 km², а грађевински реон обухвата површину од 106,2 km².

Према последњем попису становништва од 2011. године у Граду заједно са приградским насељима живи 341.625 становника, док урбани део града (са Петроварадином и Сремском Каменицом) има 286.157 становника, а просечна густина насељености је прилично висока, око 480 становника по km², што значи да становништво уопште, све више мигрира ка већим градовима, тј. у административно-привредне центре, па тако и према Новом Саду, као другом, по величини граду у Србији, одмах после Београда.

Претходно име Новог Сада је Неопланта које датира из 1748. године, а првобитна имена су била Рацка варош и Петроварадински шанац, а због свог културног, политичког и целокупног друштвеног живота у 19. веку. Нови Сад је био познат као „Српска Атина“.

1.1.2. Природни услови и животна средина

Рељеф подручја Новог Сада, подразумевајући Град са својом приградском околином има претежне одлике Панонске низије.

Сам Град лежи на левој обали чувене међународне реке Дунав, од 1.252. километра речног тока до 1.262. километра и налази се у срцу Аутономне Покрајине Војводине.

Са леве стране Дунава распростире се равничарски део Бачка, а са десне стране простире се брдовити крај Срем, расположен на обронцима једне, али тако чувене панонске планине Фрушке Горе, нарочито познате по националном парку природе. Надморска висина је од 72 m до 80 m са бачке стране и од 250 m до 350 m са сремске стране. Равничарска река Дунав са својим широким коритом, нарочито у пределу Града има огромне природне лепоте, меандрирајући, правећи речне аде и велике пешчане и лесне заравни, чинећи Граду са околином изузетан и специфично повољан географски положај.

Вештачка мрежа канала Дунав-Тиса-Дунав изграђена на бази људског прегалачког рада одлично се уклапа у природне хидрографске особине реке Дунав, богате огромном количином воде, а Мали Бачки канал, уливајући се са леве стране доприноси још већим лепотама овог крајолика.

Геолошко-педолошке особине подручја Града одређује нарочито алувијална тераса или алувијална равна која се протеже јужном Бачком, а у Новосадском подручју од Бегеча до источне периферије Новог Сада. По геолошком саставу ово тло чине најстарије стене из палеозоика и делом млађе стене, настале у холоцену. Отуда, на Бачкој равничарској низијској страни заступљени су геоморфолошки облици: инундациона равна, алувијална тераса и јужна Бачка лесна тераса, а на сремској страни простире се инундациона равна Дунава, Фрушкогорска лесна зараван са терасама и брдовито-планински део Фрушке Горе.

Клима Града одликује се основним карактеристикама умерено континенталне и континенталне климе са сва четири годишња доба: зима, пролеће, лето и јесен. Од ветрова који дувају на овом подручју најзначајнија је кошава. Углавном дува с јесени и зиме, доносећи хладно време, а

током вејавице, обично ствара наносе снега и може да траје од три до седам дана.

Средња максимална температура ваздуха, током године износи 16° С, док је средња минимална температура исказана са 6° С. Број дана са падавинама износи 122, што је 577 mm падавина годишње на подручју Града.

Шумски фонд и биљни и животињски свет најбоље се може сагледати кроз Ковиљско-петроварадински рит као специјални резерват природе на територији Града, и Војводине, а простире се у оквиру неколико општина: Нови Сад, Петроварадин, Сремски Карловци, Инђија и Тител. Овај природни резерват је ритски комплекс дуж Дунава и простире се на 4.840 хектара, а како је природно добро од изузетног значаја, сврстан је у прву категорију заштите.

Ковиљско-петроварадински рит, припадајући делом подручја Града заправо се протеже у југоисточној Бачкој и делимично у Срему на алувијалној равни и делимично лесној заравни и то од 1.231. до 1.250. km речног тока са леве стране и од 1.245. до 1.251. km са десне обале Дунава, покрај насеља Ковиљ и Петроварадин.

Карактеристике ритског новосадског подручја су очуваност и разноврсност хидрографских елемената као што су: аде, рукавци, меандри, заједно са биљним ритским заједницама ритским шумама испресецаним барама, мочварама, ливадама и трстицима, са посебном разноликошћу и богатством фауне, нарочито птица мочварица.

Природне шуме резервата чине: врба (бела и бадемаста), топола и јасен. На овом ритском подручју, највећи део чак 55,6% резервата захватају плантаже тополе, које су под заштитом. Такође су заступљене и угрожене врсте биљака као бели и жути локвањ, плава линцура, водени орашак, четворолисна детелина, мочварни кађунак и друго.

Ово ритско подручје, Ковиљско-петроварадинског рита на подручју Града је значајан резерват великог броја птица, чак 172 врсте са 60% миграторних врста, од чега 103 врсте имају статус природне реткости, а неки од њих су орао белорепан, црна рода, црна луња, орао осичир, зелена жуна, жути вољиф, црвенотлава лабуд, велика бела чапља, а од рибљих врста, укупно 46, најзначајније су штука, кечига и шаран.

Ковиљско-петроварадински рит на подручју Града простире се на површини од 4.840 ha и у власништву је државе Србије.

СТАЊЕ И ТРЕНДОВИ У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА

1.1.3. Демографске карактеристике и трендови

У Граду са приградским насељима живи 20% становништва Војводине, што је према попису од 2011. године Републичког завода за статистику 341.625 становника.

У приградским насељима живи око 24% становништва, а највећа насеља су Ветерник, са 18.700 становника, Футог са 18.600 становника и Каћ са 11.200 становника. Нека од приградских насеља су саставни део градске функционалне целине, док нека од таквих насеља, као што је Футог имају статус самосталног насеља. То значи да се већина приградских насеља због сталног повећања броја становника већ и физичко-географски спаја са Градом.

Према Новом Саду, гравитирају и становници Јужно-бачког и делимично Сремског округа, посебно житеља суседних општина Беочина, Сремских Карловаца, Темерина, Бачког Петровца и Бачке Паланке.

Најважнија приградска насеља која су у окружењу Града су: Бегеч, Будисава, Буковац, Ветерник, Каћ, Кисач, Ковиљ, Лединци, Руменка, Стари Лединци, Степановићево, Футог, Ченеј, Петроварадин и Сремска Каменица.

Стопа раста броја становника је значајна, како у руралном делу (околини) Града, тако и урбаном делу, према попису становништва износи 0,83%, док је исте године на нивоу Републике Србије забележена нешто нижа стопа раста броја становника у односу на стопу Града и износила је 0,45%.

Према образовној структури становништва Града, старијег од 15 година на бази „пописа из 2011. године“, може се рећи да је на подручју Града, око 53% што представља највећи део популације са средњим образовањем, затим око 20% чини део популације са високим образовањем, око 7% представља део популације са вишим образовањем, око 14% представља део популације са основним образовањем, око 1,5% чини део популације без школске спреме, те 4,5% чини део популације са непотпуним основним образовањем.

Такође, жене у образовној структури становништва чине око 53%, а преостали процентуални део од око 47% се односи на мушкарце, што се може сагледати из доње табеле:

Табела: Образовна структура становништва старијег од 15 година (ГНС и Р.С)

Опис	Град (број)			Град (%)			Србија (%)		
	укупно	муш.	жене	укупно	муш.	жене	укупно	муш.	Жене
Без школске спреме	4.362	1.115	3.247	1,50	0,82	2,10	2,68	1,03	4,21
Непотпуно основно образовање	13.026	3.554	9.472	4,49	2,62	6,12	11,00	8,12	13,68
Основно образовање	39.577	16.910	22.667	13,64	12,49	14,64	20,76	19,97	21,50
Средње образовање	154.227	77.914	76.313	53,15	57,54	49,30	48,93	54,29	43,95
Више образовање	19.807	9.241	10.566	6,83	6,82	6,83	5,65	5,83	5,49
Високо образовање	58.508	26.375	32.133	20,16	19,48	20,76	10,59	10,39	10,77
Непознато	692	299	393	0,24	0,22	0,25	0,40	0,38	0,41
Укупно становништво (>15)	290.199	135.408	154.791	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Просечна годишња стопа прираштаја становништва на подручју Града према званичним подацима, а у периоду од: 2002. – 2007. године износила је: -0,2‰ (промила), док је за целу Војводину просечни прираштај износио: -5,9‰ (промила).

То значи да су обе стопе остварене као негативни природни прираштај становништва и да све мање као елемент имају утицај на пораст броја становника и на подручју Града и приградских насеља.

У међупописном периоду одлучујући утицај на пораст броја становника имале су „миграције“, те је стопа миграционог салда износила око 23% и што је нагло убрзало пораст броја становника у следећим годинама развоја, како урбаног, тако и руралног подручја Града, те су „миграције“ заправо главни фактор наглог раста становништва, нарочито градског, док, ипак у неким приградским насељима, као што је Каћ предвиђа се да може доћи и до смањења броја становника.

Такође у погледу старосне структуре доминира популација старијег становништва у односу на средње и млађе становништво.

Однос старог и младог становништва износи $\approx 71,0$ што је целу Војводину довело у стадијум демографске старости.

Карактеристика новосадског подручја, као и војвођанског је значајна промена у демографским структурама руралних простора, што као резултат има „премештање репродукције становништва“ из сеоских у градске средине.

Регионална анализа продуктивности рада у пољопривреди Града показује да постоје изузетни пољопривредни ресурси, нарочито у руралном делу, што је разлог да се становништво ипак враћа на пољопривредно земљиште, у жељи да се пољопривредна производња, као велика база привреде поново подигне на некадашњи ниво у складу са модернизацијом.

Уситњеност поседа сељачких газдинстава је једна од карактеристика целокупне пољопривреде (мање од 3ha) затим недостатак модерне технологије у пољопривреди, ствара чињеницу да иако постоје изузетни природни ресурси, просечни приноси и даље заостају за европским приносима. У области руралног развоја планира се управљање заједничком пољопривредном политиком.

На подручју Града постоји 2.904 регистрованих пољопривредних газдинстава од којих 28 има површину од преко 100 ha, затим 110 пољопривредних газдинстава са површином од: 50 до 100 ha, те 276 пољопривредних газдинстава са површином од: 20 до 50 ha; 346 пољопривредних газдинстава са површином од: 10 до 20 ha; 544 пољопривредних газдинстава са површином од 5 до 10 ha; и 1.600 пољопривредних газдинстава са површином до 5 ha.

1.1.4. Диверзификација руралне економије

Град је одувек био један од најразвијенијих градова наше државе. Након завршетка периода међународне изолације и економског ембарга и након санирања инфраструктуре у грађевинарству (мостови) те у индустрији и делимично туризму и пољопривреди, економија се углавном постепено опоравља, пребацујући тежиште привреде на разноликоост других привредних могућности економског развоја, односно са индустријског сектора на терцијарни

сектор, и нарочито сектора руралне економије у пољопривреди, туризму и другим секторима.

По облику предузећа у новосадској привреди доминирају мала и средња предузећа, приватни предузетници, а у пољопривреди нарочито индивидуална регистрована пољопривредна газдинства.

Према величини, у структури новосадских предузећа, мала предузећа захватају удео од чак 96%, средња 3%, а велика, свега 1%, а према подацима АПР-а, број активних предузећа од 22. јула 2014. године је износио 10.031, број новооснованих предузећа 278, а број брисаних 102, док је број активних приватних предузетника, и такође крајем јула 2014. године износио 14.155, број новоосновних предузетника 984, а број брисаних предузетника 22.

Стопа запослености на нивоу подручја Града процењена је на бази индикатора: „броја радно способног становништва“, узраста од 15 до 65 година на територији Града и „укупног броја запослених лица“ у 2014. години, са стањем 31. децембра 2014. године и износи око 50,8%.

Стопа незапослености са стањем 31.12.2014. године за Град забележена је у износу од 17,87% и за 0,83% је нижа у односу на стопу незапослености за претходну годину, када је износила 18,7%.

Ради паритета, забележене стопе незапослености 31.12.2014. године су: за Јужно-бачки округ од: 24,36%; региона Војводине: 27,67% и Републике Србије: 28,51%.

Индикатор „просечна нето зарада“, односно без пореза и доприноса за 2014. годину забележена је у износу од 50.175,00 динара за територију Града, а реално је знатно нижа, с обзиром на константно бржи раст тренда кретања цена у односу на тренд зарада, односно бележи се константно заостајање раста зарада у односу на раст цена.

У погледу „извоза“ Града, забележен је раст од 4,1% вредносног извоза исказаног у доларима (USD) у односу на претходну годину. Од 1.512 предузећа извозника, највећа су из области нафтне индустрије, али и из области прехранбене индустрије и пољопривреде.

У погледу „увоза“ Града, такође је дошло до пораста за 2,2% у односу на претходну годину, а од 2.499 предузећа увозника, главна су из области нафтне индустрије, али и из области пољопривреде.

Туристички промет у 2014. години такође је показао раст и то од 14,9% у односу на претходну годину, односно остварен је укупан број туриста на подручју Града за 14,9% више у односу на прошлу годину, тако да новосадски туризам има велику перспективу развоја, а Град спада у 3 града прве категорије туристичког места у Републици Србији.

Када је у питању рурална привреда – пољопривреда, на подручју Града, пољопривредна производња има 2.904 регистрована пољопривредна газдинства, те осим ове могућности у пољопривреди, у оквиру диверзификације руралне економије све више се јавља и могућност развоја сеоског туризма, чиме се указује на велики значај развоја руралне пољопривреде и руралног туризма, као интересантних привредних грана, које под утицајем одређених мера и подстицаја, могу постати врло пропульзивне привредне гране.

Нови Сад је и значајан финансијски центар, имајући у виду да се у њему налази седиште бројних банака, осигуравајућих кућа, седиште нафтне индустрије и ИТ индустрије.

Што се тиче структуре предузећа на подручју Града по секторима делатности, у претходне две године, највећи удео чине предузећа која се баве трговином, приближно 39,5%, прерађивачком индустријом око 14%, као секундарном привредном граном, стручним, научним, иновационим и техничким делатностима око 12%, следе грађевинарство, саобраћај и складиштење са око 6%, информисање и комуникације око 5%, док у пољопривреди као примарној привредној грани та заступљеност износи око 2,4%, а код свих осталих сектора делатности укупно, тај удео износи око 21,1%.

Значај пољопривреде као привредног сектора подручја Града је веома велик, иако је последњих година пољопривредна производња у перманентном опадању, ипак је њено учешће и даље присутно у развоју целокупне привреде уопште, како у примарној производњи, тако и у секундарној производњи, као и развоју других сектора (индустрија, услужне делатности). Тако на пример развој прерађивачке индустрије, а нарочито прехранбене, непосредно је условљен растом примарне пољопривредне производње, и главни такви програми прехранбене индустрије, који сировине добијају из примарне пољопривредне производње су програми производње брашна, јестивог уља, шећера, прераде поврћа и воћа, млека и производа од млека, кондиторских производа, безалкохолних пића, сокова и многи други програми из области секундарне производње.

С обзиром на разноликост туристичке понуде Града и његових приградских насеља и на изузетно повољан географски положај, подручје Града добија све запаженије место на туристичкој мапи света. Град је позициониран на Дунаву са Петроварадинском тврђавом која представља културно-историјску грађевину из XVII века првог степена међународног туристичког ранга, а која се простире на 122 ha, на раскршћу најважнијих саобраћајница, у близини националног парка Фрушке Горе са 18 културно-историјских манастира и задужбина српских деспота из XV до XVIII века, са салашима у непосредној околини, старим градским језгром, музејима, Новосадским сајмом, а нарочито познатим „Пољопривредним сајмом“. Старо градско језгро израђено је давне 1740. године са велелепним палетама из XIX и почетка XX века. Затим, Град је домаћин познатих светских фестивала (EXIT) и манифестација.

Развоју руралног туризма доприносе бројни салаши смештени у приградским насељима Града и са својим аутентичним изгледом враћају туристе у некадашња времена панонских сеоских насеља. Са тако богатом туристичком понудом, сеоски туризам добија све већи значај. Приградска насеља на подручју Града са својим сеоским туризмом и понудом салаша, налазе се на Ченеју, Ветернику, Бегечу и Каћком атару, док су Петроварадински и Ковиљски рит проглашени специјалним резерватима природе, а Сремска Каменица и Петроварадин су надалеко познати по виноградима.

У погледу развоја сеоског туризма неговање старих заната и занатлија додатно утичу на богату туристичку понуду, тако да некадашњи први занати којим се Град поносио: абације, бербери, чизмари, дунђери, казанције, ковачи, кабаничари, капамације, месари, кројачи, опанчари, пекари, сапунције, столари, на неки начин настављају традицију у погледу неговања опстанка многих старих заната, који својом специфичном мануфактурном производњом доприносе значају развоја сеоског туризма.

Осим хотела и других туристичко-угоститељских објеката неопходних за смештај туриста, чији број на овом подручју има изразит позитиван тренд раста, нарочито атрактиван, постоји и смештај у „домаћој радиности“ Града, чиме рурални туризам, заједно са пољопривредом добија огроман значај у перспективама економског развоја Града.

1.1.5. Рурална инфраструктура

Подручје Града је смештено на важним саобраћајним коридорима што обезбеђује разне предности у друмском, железничком и речном саобраћају. Ово подручје је повезано мрежом магистралних копнених саобраћајница на правцима: Североисточна и Источна Европа, према Блиском и Далеком Истоку и Средњој и Северној Европи према јадранским лукама.

Кроз Град пролази саобраћајни коридор број 10, који на свом основном правцу Салцбург-Солун повезује 14 држава, као и коридор број 7, или Дунавски коридор који воденим путем, преко Дунава, повезује земље западне Европе са Црним морем. Пловним, Малим каналом Нови Сад је повезан са системом канала Дунав-Тиса-Дунав, који омогућава саобраћајне везе пловним путем, узводно до Средње Европе и низводно према Црном мору.

Комунална инфраструктура подразумева водоводну мрежу, канализациону мрежу, електричну мрежу, телекомуникације и услуге одношења отпада.

На подручју Града водоводна мрежа има дужину од 837 km, а канализациона мрежа од 694 km.

Када је у питању електрична мрежа може се рећи да је електрификацијом покривена целокупна територија Града са приградским насељима и викенд зонама.

У погледу телекомуникација, на подручју Града постоје три мобилна оператора: „Телеком“, „Теленор“ и „Вип“, те је целокупна територија Града и приградских насеља обезбеђена фиксном и мобилном телефонијом, поштанским саобраћајем, приступом интернету и јавним информисањем.

Услуге одношења отпада такође су организоване на подручју Града и активно се обављају са 33 специјална комунална возила, и свакодневно се празне корпе за отпатке, са јавних површина (1.235), а истовремено се врши уређивање средишњих тргова и одржавање зелених површина.

У погледу социјално-здравствене инфраструктуре на територији Града постоји 5 здравствених установа: Дом здравља „Нови Сад“, Апотека „Нови Сад“, Завод за хитну медицинску помоћ „Нови Сад“, Завод за здравствену заштиту студената „Нови Сад“ и Завод за здравствену заштиту радника „Нови Сад“. Дом здравља „Нови Сад“ обавља делатност у 33 објекта на целој територији Града, а Апотека „Нови Сад“ обавља делатност у 32 огранка.

Према Уредби о Плану здравствених установа на територији Града Новог Сада, здравствене услуге пружају још и: Клинички центар Војводине, Специјална болница за реуматске болести Нови Сад, Институт за здравствену заштиту деце и омладине Војводине – Нови Сад, Институт за онкологију Војводине – Сремска Каменица, Клиника за стоматологију Војводине – Нови Сад, Завод за трансфузију крви Војводине - Нови Сад, Завод за антирабичну заштиту Нови Сад и Институт за јавно здравље Војводине - Нови Сад, те се може рећи да је ова инфра-

структура прилично развијена и прилагођена доброј здравственој заштити.

Показатељи развоја пољопривреде

1.1.6. Пољопривредно земљиште

Најзначајнији чиниоци развоја и унапређења примарне пољопривредне производње, као и прерада примарних пољопривредних производа у секундарној (прерађивачкој производњи), подразумевају адекватне расположиве површине пољопривредног земљишта, као и адекватно коришћење пољопривредног земљишта, као и сагледавање и опис основних природних услова неопходних за производњу вишегодишњих засада (воћа и винове лозе), сагледавање и опис сточног фонда, пољопривредне механизације, опреме и пољопривредних објеката, и радне снаге ангазоване у сектору пољопривреде. Такође, потребу организованости у оквиру пољопривредних газдинстава и добру процену производње и просечних приноса у области ратарства и сточарства, адекватну сарадњу са земљорадничким задругама и другим удружењима пољопривредника и могућност трансфера знања и информација и на бази свега тога могућност сачињавања Плана и предвиђања мера за остварење тог Плана у пољопривреди.

Пољопривредна производња на подручју Града одвија се на расположивој површини обрадивог пољопривредног земљишта од 45.000 ha, на којем се око 90% површине производе житарице, на око 3,5% поврће, на око 2% воће, док је под осталим усејима око 4,5% површине. Овом пољопривредном површином располаже 2.904 регистрованих пољопривредних газдинстава. У распону обраде површине пољопривредног земљишта, преко 100 ha, постоји 28 регистрованих пољопривредних газдинстава; у распону од: 50 до 100 ha, 110 регистрованих пољопривредних газдинстава; у распону од 20 до 50 ha, 276 регистрованих пољопривредних газдинстава; у распону од: 10 до 20 ha 346 регистрованих пољопривредних газдинстава; у распону од: 5 до 10 ha, 544 регистрованих пољопривредних газдинстава и на површини до 5 ha, 1.600 регистрованих пољопривредних газдинстава, што указује на уситњеност пољопривреде производње.

Системи за наводњавање и одводњавање, противградне мреже се све више изграђују на пољопривредним површинама.

У државној својини Републике Србије на подручју Града налази се 9.490 ha од чега се даје у закуп приближно 2.500 ha.

1.1.7. Вишегодишњи засади

Повољни климатски и други фактори веома погодују подизању вишегодишњих засада воћа и винове лозе, нарочито на сремско-фрушкогорској страни градског подручја.

У структури воћарске производње доминира гајење појединих важнијих воћарских култура са вишегодишњим засадама јабуке, на површини од 214ha; засадама крушке, на површини од 22 ha; засадама шљиве, на површини од 69 ha; засадама кајсије, на површини од 69 ha, што укупно чини површину са засадама воћа од 374 ha.

Такође, врло повољни климатски услови, нарочито на обронцима Фрушке Горе постоје и за подизање и гајење

винове лозе. Вишегодишњи засади винове лозе простиру се на 278 ha, са одабраним квалитетним врстама лозних калемова, тако да су све подршке у овој области свакако економски ефикасне.

1.1.8. Сточни фонд

Постоје добри услови за развој сточарства на подручју Града имајући у виду расположивост ливада и обрадивих површина за производњу крмног биља и неопходне сточне хране, и добре услове за коришћење и изградњу објеката за смештај стоке, као и нових начина пласмана финалних сточарских производа.

У структури сточарства, најразвијеније су подгране: говедарство, свињарство, овчарство, козарство, коњарство, живинарство и пчеларство.

Према попису из 2012. године, број говеда износи: 3.853; број свиња: 47.624; број оваца: 4.652; број коза: 2.492; број коња: 516; број живине: 504.637 и број пчелињих кошница 5.355.

На подручју Града постоји 56 фарми за модеран узгој и смештај стоке и то: 9 фарми за тов и узгој говеда, капацитета 2.450 грла, 3 фарме за угој свиња, капацитета 50.000 грла, и капацитета од 20 грла за репродукцију; затим 2 фарме за козе и овце, капацитета 900 грла; једна фарма оваца, капацитета: 300 грла, 41 живинарска фарма са капацитетом од 135.400 кока носиља, 68.200 матичних јата, 64.000 родитељских јата и за тов од 40.000 пилића.

Инкубаторских станица има 12.

У оквиру пчеларства такође постоје услови за унапређење, раст и развој производње.

У 2014. години, на подручју Града број кошница је износио 11.274, са 310 чланова пчеларских друштава, а количина меда произведеног у тонама износила је 210 тона. Отуда је мед добио ознаку географског порекла, као „Фрушкогорски липов мед“ и брендиран је сертификатом.

1.1.9. Механизација, опрема и објекти

Пољопривредна газдинства на подручју Града осавремењују пољопривредну механизацију новим технологијама, као и објекте за смештај стоке, складиштење репроматеријала и стајњака, те финалних пољопривредних производа на бази подршке у пољопривреди, у смислу нових набавки машина (прикључних и погонских) модерних стаја, као и силоса и подних складишта за житарице и друге пољопривредне производе.

1.1.10. Радна снага

У структури запослених по секторима делатности, којих укупно има 19 са проценем за 2014. годину, на подручју Града у сектору: „Пољопривреда, шумарство и рибарство“ је запослено 1,26% у укупном броју запослених или 1.483 радника обављају пољопривредну делатност у низу сектора са укупним бројем запослених од 126.416 радника на подручју Града.

Радна снага у пољопривредним газдинствима најчешће има и сезонски карактер запошљавања, али у новије време добија и стални карактер запошљавања.

1.1.11. Структура пољопривредних газдинстава

Према последњем попису од 2011. године, структура пољопривредних газдинстава према величини (површини) коришћења пољопривредног земљишта изгледа овако: преко 100 ха има 28 регистрованих пољопривредних газдинстава; од 50 до 100 ха има 110 регистрованих пољопривредних газдинстава; од 20 до 50 ха има 276 регистрованих пољопривредних газдинстава; од 10 до 20 ха има 346 регистрованих пољопривредних газдинстава; од 5 до 10 ха има 544 регистрованих пољопривредних газдинстава и до 5 ха има 1.600 регистрованих пољопривредних газдинстава, што укупно чини 2.904 регистрованих пољопривредних газдинстава.

Сточарска производња има 1.032 регистрована пољопривредна газдинства на подручју Града од којих се 227 бави гајењем говеда; 130 РПГ гајењем оваца и коза; 264 РПГ гајењем свиња, 43 РПГ гајењем коња, магараца и мазги; 217 РПГ гајењем живине; 125 РПГ пчеларством; 6 РПГ узгојем рибе и 20 РПГ гајењем осталих животиња.

Такође, пописом из 2011. године утврђен је број грла стоке по врстама и то: 3.853 грла говеда; 47.624 грла – свиње; 4.652 грла – овце; 2.492 грла – козе; 516 грла – коњи; 504.637 грла – живина и 5.356 – пчелиње кошнице.

1.1.12. Производња пољопривредних производа

Пољопривредна сетвена производња на подручју Града се може посматрати кроз остварене просечне приносе у 2014. години на подручју Града.

Тако укупно остварени принос најважнијих сетвених ратарских култура у 2014. години износи: за пшеницу 46.238,40 тона; за јечам 3.423,20 тона; за кукуруз 110.928,40 тона; за соју 25.949,73 тоне; за сунцокрет 2.281,74 тона; за шећерну репу 72.619,20 тона и за уљану репицу 806,20 тона.

У повртарској производњи највећи остварени принос у тонама остварен је у производњи кромпира, укупно: 21.815,00 тона и купуса укупно: 25.956,00 тона.

Футошки купус као производ је брендиран сертификацијом, а 60% производње се извози у земље Региона.

У воћарској производњи, нарочито се истичу културе: јабука, крушка, шљива, кајсија, а у виноградарству винова лоза.

Оставарени укупан принос у 2014. години је нарочито значајан у производњи јабуке 6.951 тона и производњи шљиве 2.130 тона.

Када су у питању просечни приноси на подручју Града у 2014. години, код двеју најважнијих ратарских култура износе: пшенице 5,2 тоне/ха и кукуруза 6,8 тона/ха.

Код двеју најважнијих повртарских култура, на подручју Града у 2014. години просечни приноси износе: за кромпир 19,9 тона/ха и за купус 36 тона/ха.

На основу наведеног постоје општи услови за пољопривредну производњу, те и органску пољопривредну производњу која се може обављати на подручју Града.

1.1.13. Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника

На подручју Града има 9 регистрованих задружних организација које активно функционишу и то: ЗЗ „Житарице“, ЗЗ „Кисач“, ОЗЗ „Нови Сад“, ЖЗ „Живинарство“, ОЗЗ „Агрогвозден“, ОЗЗ „Кондор“, ОЗЗ „Ченеј“, ОЗЗ „Каћ“ и ЗЗ „Агроинтерес“, чији је задатак ангажовање на унапређењу пољопривредне производње.

На подручју Града постоје и удружења пољопривредника, и то су: Удружење грађана „Еко фармер“ – Ковиљ, Удружење произвођача и прерађивача футошког купуса „Футошки купус“ – Футог, Удружење пољопривредника „100П+“ – Нови Сад, „Удружење пољопривредника Србије“ – Ченеј, „Клуб пољопривредника“ – Кисач, „Друштво пољопривредника“ – Каћ, Удружење сточара „Дунав“ – Ковиљ и Друштво пчелара „Јован Живановић“ – Нови Сад, која такође доприносе бољој организованости пољопривредне производње у сектору пољопривреде.

1.1.14. Трансфер знања и информација

На подручју Града информисаност и знање за добро функционисање система у пољопривреди преноси се најчешће путем семинара, разних обука, тренинга и слично, а од стране образовних и истраживачких установа. Град у сарадњи са институцијама у пољопривреди, научним институцијама, развојним регионалним агенцијама и другим релевантним чиниоцима руралног развоја и пољопривреде, у највећој мери доприноси веома доброј информисаности и трансферу стручних знања крајњим корисницима. Такође, информисаност се спроводи и путем јавног информисања о актуелностима у пољопривреди.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА**Табела 1.2.1. Мере директних плаћања**

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Кредитна подршка	100.2.	7.000.000,00	/	10% и 100% за прве 2 године кредита	/
	УКУПНО		7.000.000,00	/		

Табела 1.2.2. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Трансфер знања и развој саветодавства - Унапређење обука у области пољопривреде и руралног развоја	305	3.143.282,00	До 100%	/
2.	Органска производња	201.3.	1.500.000,00	/	До 225.000,00 динара + износ са рачуна за сертификацију
3.	Подршка за заштиту географског порекла производа	304.2	400.000,00	До 100%	/
	УКУПНО		5.043.282,00		

Табела 1.2.3. Мере које нису предвиђене у оквиру директних плаћања и у оквиру мера руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Субвенције за контролисану пољопривредну производњу	603	1.100.000,00	/	До 375.000,00 динара + износ са рачуна надлежне установе за контролу земљишта
	УКУПНО		1.100.000,00		

Табела 1.2.4. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја	13.143.282,00
Планирана средства за директна плаћања	7.000.000,00
Планирана средства за подстицајне мере	5.043.282,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру директних плаћања и у оквиру мера руралног развоја	1.100.000,00

1.3. Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике након примене Програма

Циљ ових мера је развој и унапређење пољопривредне производње и руралног развоја на територији Града, кроз унапређење услова на тржишту кредита које одобравају банке корисницима кредита намењених подстицају развоја пољопривреде, односно за примарну пољопривредну производњу – набавку обртних средстава и набавку нове пољопривредне механизације и опреме, по Конкурсној линији Гаранцијског фонда АП Војводине. Такође, сврха ових мера је и унапређење руралне економије, оснаживање и равномеран развој пољопривредних газдинстава и квалитета руралног становништва кроз повећану конкурентност малих пољопривредних произвођача, мотивисање руралног становништва да активно учествује у друштвеном животу, развоју заједнице, побољшању животних услова као и социјална димензија.

Реализација Програма, односно дефинисане мере допринеће:

- повећању продуктивности газдинства
- смањењу производних трошкова
- побољшању конкурентности породичних пољопривредних газдинстава

Надаље, концепт примене мера у области органске и контролисане производње, заснован је на коришћењу природних ресурса и регулаторних механизма како би се заменили потенцијали загађујући импути и осигурала одржива производња. Агротехничке мере и биолошке (физичке/хемијске) методе се пажљиво бирају и уравнотежују, узимајући у обзир заштиту здравља, како произвођача, тако и потрошача и животне средине а што за крајњи циљ има:

- производњу квалитетне и здравствено безбедне хране,
- повећање броја произвођача укључених у програм,
- повећање површина земљишта под контролисаном и органском производњом,
- успостављање контролисане и органске производње као целовитог система управљања и производње хране, која се базира на еколошкој пракси, биодиверзитету, очувању природних ресурса и високих стандарда за добробит животиња,
- уравнотежену биљну и сточарску производњу која уважава природне системе и циклусе, побољшава квалитет земљишта, воде и ваздуха,
- рационално коришћење енергије и природних ресурса: земље, воде, органских материја и другог,
- производњу различитих пољопривредних производа уз примену поступака који нису штетни за здравље људи, биљака, животиња и животну средину,
- економску одрживост кроз повећање конкурентности, јачања тржишне оријентисаности, већа и ефикаснија помоћ и подршка произвођачима,
- социјалну одрживост кроз већу одговорност према захтевима потрошача, подстицање производње квалитетније хране и њене безбедности и равномернији рурални развој, и
- еколошку одрживост кроз ефикасније усвајање и развој еколошких и осталих стандарда за добробит заједнице.

Потенцијални корисници мера подршке су физичка или правна лица, са територије Града: носиоци регистрованих пољопривредних газдинстава са активним статусом, организације и институције које се баве органском производњом или које ће се укључити у току 2015. године, произвођачи који су започели процес контролисане пољопривредне производње, као и произвођачи производа са ознаком географског порекла.

1.4. Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја

По усвајању Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију Града Новог Сада за 2015. годину од стране Скупштине Града, исти се објављује на званичном сајту Града. Информисање потенцијалних корисника о мерама Програма, врши се такође, путем организовања и одржавања трибина и предавања за локално становништво, путем локалних медија, штампањем брошура, пословне галантерије, плаката. Информисање потенцијалних корисника врши се и непосредним контактом у просторијама Градске управе за привреду (у даљем тексту: Градска управа).

1.5. Мониторинг и евалуација/надзор реализације Програма

Градска управа обавља послове на изради предлога Програма и реализације мера након усвајања од стране Скупштине Града. Током периода реализације Програма, мониторинг и евалуацију врши Градска управа за привреду и Комисија за праћење реализације мера Програма подршке, као радно тело, коју формира Градоначелник Града Новог Сада (у даљем тексту: Градоначелник Града), на бази годишњег извештаја.

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере:

Кредитна подршка 100.2 (101.2.1 Суфинансирање камата за пољопривредне кредите)

2.1.1. Образложење

У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју (Сл. гласник РС бр. 10/13 и 142/14) јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере које се односе на директна плаћања у виду кредитне подршке. Кредитна подршка ће се реализовати суфинансирањем камата за пољопривредне кредите.

Предложена мера ће обезбеђењем повољнијих кредитних услова пољопривредним произвођачима, допринети бржем развоју и унапређењу пољопривредне производње и руралног развоја на територији Града, кроз унапређење услова на тржишту кредита које одобравају банке корисницима кредита намењених подстицају развоја пољопривреде, односно за примарну пољопривредну производњу – набавку обртних средстава и набавку нове пољопривредне механизације и опреме, по Конкурсној линији Гаранцијског фонда АП Војводине. Такође, сврха ових мера је и

унапређење руралне економије, оснаживање и равномерно развој пољопривредних газдинстава кроз повећану конкурентност малих пољопривредних произвођача. Ова мера је у складу и са националном и са локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024 године (у даљем тексту: Стратегија). Кредитна подршка путем суфинансирања камате за пољопривредне кредите представља меру којом се пољопривредним газдинствима омогућава лакши приступ коришћењу кредита код пословних банака и на тај начин се стварају повољни економски услови за обезбеђење неопходних инпута за постојећу производњу.

2.1.2. Циљеви мере

Позитиван утицај намењен подстицају пољопривреде и руралног развоја, и то примарне пољопривредне производње, повећање конкурентности малих пољопривредних произвођача, стабилизација дохотка и прилагођавање тржишним условима.

2.1.3. Веза са мерама Националног програма за рурални развој

Није применљиво.

2.1.4. Крајњи корисници

Корисници подстицајних средстава могу бити физичка лица са пребивалиштем на територији Града која имају регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава са активним статусом на територији Града Новог Сада.

2.1.5. Економска одрживост

Економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта подносилац захтева ће достављати банци односно Гаранцијском фонду АП Војводине у зависности од износа кредита и пословне политике саме банке. Град дефинише намену коришћења кредитних линија и даје сагласност на намену кредита.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике

Општи критеријуми за коришћење средстава по овој мери су:

- корисник треба да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом
- корисник треба да има пребивалиште и производњу на територији Града Новог Сада
- потписана изјава да не постоји захтев за коришћење кредитне линије за исто улагање у другим јавним фондовима.

2.1.7. Специфични критеријуми

Није предвиђен специфични критеријум.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције	Износ
100.2.1	Суфинансирање камата за пољопривредне кредите	7.000.000,00

2.1.9. Критеријум селекције

Критеријум селекције се не примењује при реализацији ове мере, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева, односно одобрених кредитних линија од стране изабране пословне банке, односно Гаранцијског фонда АП Војводине, до утрошка средстава.

2.1.10. Интензитет помоћи

Интензитет помоћи за суфинансирање камата за пољопривредне кредите је 10% од укупне камате код крајњих кредита од 12 месеци или 18 месеци (субвенције на име суфинансирања камата за кредитирање пољопривредне производње – набавку обртних средстава) преко комерцијалних банака, док код дугорочних кредита са периодом отплате 5 година (субвенције на име суфинансирања камата за кредитирање набавке нове пољопривредне механизације и опреме, по Конкурсној линији Гаранцијског фонда АП Војводине), Град ће суфинасирати до 100% редовну камату за прве две године отплате, а за преостали период отплате, до укупне отплате кредита, камату у целости плаћа подносилац пријаве. Каматна стопа је фиксна током периода отплате кредита.

2.1.11. Индикатори-показатељи

редни број	Назив показатеља
1.	Број корисника кредитних линија са суфинасираном каматом
2.	Укупан износ ангажованих средстава

2.1.12. Административна процедура

У циљу реализације утврђених мера кредитне подршке - Субвенције на име суфинансирања камата за кредитирање пољопривредне производње – набавку обртних средстава, Градска управа ће објавити јавни позив банкама, за пословну сарадњу на спровођењу наведене мере.

Јавни позив биће објављен на интернет страници Града, www.novisad.rs, и њиме ће бити утврђени услови и начин коришћења подстицајних средстава, као и рок до којег банке треба да поднесу пријаву о прихватању сарадње на реализацији наведене мере подршке.

По добијању пријаве о прихватању услова из Програма подршке Градска управа ће са банкама закључити споразум о међусобним правима и обавезама у реализацији мере подршке – субвенције на име суфинансирања камата за кредитирање пољопривредне производње – набавку обртних средстава (у даљем тексту: Споразум).

Након закључења Споразума са банкама, Градска управа ће објавити јавни позив пољопривредним газдинствима са територије Града за доделу подстицајних средстава на интернет страници Града, www.novisad.rs. Овим позивом ће бити утврђени услови, потребна документација и поступак остваривања права на доделу подстицајних средстава.

Након пријема и обраде појединачних захтева Градска управа подносиоцу захтева за субвенционисање камате за кредитирање пољопривредне производње – набавку обртних средстава, доставља обавештење, односно сагласност да може започети поступак тражења кредита код банака које су прихватиле услове из овог програма, односно са којима је закључен Споразум.

По добијању сагласности, и пошто утврди да подносилац захтева испуњава све услове за добијање кредита у утврђеном износу, банка ће са подносиоцем захтева закључити Уговор о кредиту.

Средства предвиђена овом подстицајном мером одобраваће се према редоследу достављања захтева од стране банака за исплату обавезујућег дела камате за одобрене кредите по склопљеним уговорима, до утрошка средстава обезбеђених за ову намену.

Захтев за исплату дела камате у висини од 10% за одобрене кредите, а у складу са потписаним Споразумом, банке су у обавези да доставе Градској управи у року од 10 дана од дана закључења уговора о кредиту, са свом потребном документацијом (Уговор о кредиту, план отплате кредита и обрачун камате који се односи на обавезу Градске управе).

Градска управа ће средства за субвенције на име суфинансирања камате на кредите, по одобреним захтевима, пребацивати на рачун банака у року од 30 дана од дана достављања захтева за пренос средстава, са потребном документацијом.

Сав ризик одобрења и наплате кредита од регистрованих пољопривредних газдинстава сноси банке.

Уколико корисник кредита пре времена отплати остатак главнице кредита, банке ће Граду извршити повраћај дела унапред плаћене годишње камате за обрачунски период који није покривен коришћењем кредита.

У циљу реализације предложене мере кредитне подршке - Субвенције на име суфинансирања камата за кредитирање набавке нове пољопривредне механизације и опреме, по Конкурсној линији Гаранцијског фонда АП Војводине, Град ће закључити са Гаранцијским фондом АП Војводине Споразум о сарадњи, којим ће се споразумети о циљевима, областима и облицима будуће сарадње, као и Уговор о регулисању међусобних односа у реализацији Конкурсне линије за одобравање гаранција за обезбеђивање дугорочних кредита намењених финансирању куповине нове пољопривредне механизације и опреме кроз суфинасирање дела камате за налогодавце по гаранцијама Гаранцијског фонда са територије Града.

Након што Град и Гаранцијски фонд АП Војводине закључе Споразум о сарадњи и Уговор о регулисању међусобних односа у реализацији Конкурсне линије за одобравање гаранција за обезбеђивање дугорочних кредита намењених финансирању куповине нове пољопривредне механизације и опреме кроз суфинасирање дела камате за налогодавце по гаранцијама Гаранцијског фонда са територије Града, Градска управа ће објавити јавни позив индивидуалним пољопривредним газдинствима.

Јавни позив биће објављен на интернет страници Града, www.novisad.rs, и њиме ће бити утврђени услови и начин коришћења подстицајних средстава.

Преглед комплетности и исправности пријављених пријава за коришћење субвенција и пратеће документације врши Градска управа, која прегледану документацију доставља Гаранцијском фонду АП Војводине на коначно одлучивање.

Одлуку о додели гаранције, Гаранцијски фонд АП Војводине доставља пословној банци, након чега подносилац захтева за предметну субвенцију закључује уговор са истом, а потом са Гаранцијским фондом АП Војводине.

Субвенције ће бити додељене регистрованим пољопривредним газдинствима са територије Града по конкурсној документацији Гаранцијског фонда АП Војводине, тако што ће Град извршити плаћања у целости (100%) редовне камате за прве две године отплате кредита од 5 година. За преостали период отплате, до укупне отплате кредита, камату у целости плаћа подносилац пријаве.

Исплата ће се вршити према редоследу подношења захтева, до утрошка средстава обезбеђених за ову намену, а најкасније до 31.10.2015. године, а на основу спроведеног јавног позива.

Такође, међусобна права и обавезе у вези са коришћењем субвенција уређују се Уговором који закључују Град и корисник средстава – налогодавац по гаранцији Гаранцијског фонда АП Војводине.

Расподела буџетских средстава врши се у складу са Финансијским планом прихода и примања и расхода и издавања Градске управе за привреду за 2015. годину. Дакле, избор пословне банке са најповољнијим условима кредитирања извршиће се путем јавног позива, као и избор индивидуалног пољопривредног газдинства.

Програм подршке спроводи Градска управа.

Средства за реализацију Програма подршке додељују се бесповратно до утрошка средстава, а користиће се под условима и на начин утврђен овим програмом и текстом јавног позива.

Корисници подстицајних средстава су у обавези да наменски користе кредит одобрен од стране банака за чију камату се одобравају субвенције на име суфинансирања камата на кредите од стране Града, односно Градске управе.

Контролу наменског коришћења средстава вршиће Комисија коју ће образовати Градоначелник Града.

Уколико се утврди да кредит није наменски искоришћен или је делимично наменски искоришћен, кредит се проглашава доспелим тако што се целокупна главница и припадајућа редовна и законска затезна камата за цео период коришћења кредита наплаћује од корисника кредита, укључујући и цео износ субвенције на име суфинансирања камате на кредите од стране Града, односно Градске управе, са обрачуном законском затезном каматом. После наплате укупног дуга од корисника, банке преносе на рачун буџета Града укупан износ камате који је суфинансиран заједно са законском затезном каматом.

2.2. Назив и шифра мере:

Органска производња - 201.3

201.3.1. Садни и семенски материјал дозвољен за употребу у органској производњи

201.3.2. Контрола и сертификација

2.2.1 Образложење

Имајући у виду природно-географске ресурсе и друштвене карактеристике Град пружа могућност за развој органске и контролисане производње. Овај вид пољопривреде може значајно допринети развоју руралних подручја, а тиме и пољопривреде уопште.

Према подацима из Стратегије, органска биљна производња најзаступљенија је у Војводини (72%). Органска производња различитих органских производа на подручју Града, у складу је са захтевима потрошача за органском храном, уз примену поступака који нису штетни за здравље људи, биљака, животиња и животну средину. На територији Града још су 2002. године започете активности у правцу развоја органске производње, па се већ 10 година одржавају пијаце под називом "Мој салаш" на којима се продају органски производи. Током година ова акција је обухватала све више произвођача и потрошача и постала је највеће дистрибутивно место органских производа у Србији.

2.2.2 Циљеви мере

Општи циљеви односе се на одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине, унапређење органске производње, система контроле, сертификације и надзора у органској производњи и очување биолошке разноврсности.

Специфични циљеви:

- производња квалитетне и здравствено безбедне хране
- повећање броја произвођача укључених у програм
- повећање површине земљишта под органском производњом
- рационално коришћење енергије и природних ресурса
- уравнотежена биљна производња која уважава природне системе и циклусе, побољшава квалитет земљишта, воде и ваздуха
- социјална одрживост кроз већу одговорност према захтевима потрошача.

2.2.3 Везе са мерама Националног програма за рурални развој

Није применљиво.

2.2.4 Крајњи корисници

Крајњи корисници средстава ове мере су пољопривредни произвођачи - физичка лица и удружења пољопривредних произвођача који су заинтересовани да започну органску пољопривредну производњу, као и произвођачи који су започели процес органске пољопривредне производње 2011, 2012, 2013, и 2014. године (произвођачи чија је производња у периоду конверзије, произвођачи којима је завршен период конверзије и налазе се у поступку издавања сертификата, и произвођачи који имају сертификовану биљну производњу).

2.2.5 Економска одрживост

За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.2.6 Општи критеријуми за кориснике

- да корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава са активним статусом на територији Града.

2.2.7 Специфични критеријуми

- да корисник има закључен уговор са овлашћеном контролном организацијом за контролу и сертификацију органске производње (у периоду конверзије или /и органском статусу)
- да корисник обавља производњу у складу са прописима којима се уређује органска производња.

2.2.8 Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра	Назив инвестиције	Износ
201.3.1	Садни и семенски материјал дозвољен за употребу у органској производњи	Максимално 225.000,00 динара по кориснику
201.3.2	Контрола и сертификација	према приложеном рачуну од овлашћене сертификационе организације

2.2.9 Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере с обзиром да није предвиђено рангирање потенцијалних корисника. Мера се спроводи према редоследу пристиглих захтева, до утрошка средстава.

2.2.10 Интензитет помоћи

Град, Градска управа финансира део мере која се односи на садни и семенски материјал дозвољен за употребу у органској производњи са максималним износом до 225.000,00 динара по кориснику, док контролу и сертификацију финансира у износу до 100% учешћа према приложеном рачуну овлашћене сертификационе организације.

2.2.11 Индикатори - показатељи

редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број пољопривредних произвођача који се бави органском производњом
2.	Површина пољопривредног земљишта која испуњава услове за органску пољопривредну производњу

2.2.12 Административна процедура

У циљу реализације утврђене мере Органске производње Градска управа објавиће јавни позив пољопривредним произвођачима и иста се спроводи до утрошка средстава.

Јавни позив биће објављен на интернет страници Града, www.novisad.rs, и њиме ће бити утврђени услови, начин коришћења подстицајних средстава, потребна документација (извод из Регистра пољопривредних газдинстава- физичка лица или извод из АПР-а за правна лица, извод из листа непокретности РГЗ – Службе за катастар непокретности Нови Сад не старији од 6 месеци од дана објављивања јавног позива или Уговор о закупу пољопривредног земљишта, закључен уговор са акредитованом сертификационом организацијом о вршењу контроле и сертификације производа са географског порекла), као и рок подношења пријава.

Право учешћа на конкурс имају пољопривредни произвођачи - физичка лица, и удружења пољопривредних произвођача која имају регистровано пољопривредно газдинство на територији Града Новог Сада.

Поднете пријаве разматра Комисија коју образује Градоначелник, а чине је председник и два члана. Комисија разматра благовремене пријаве и сачињава предлог Одлуке о одабиру пољопривредних произвођача и удружења који ће учествовати у пројекту развоја органске производње, док коначну Одлуку о избору доноси Градоначелник.

Са изабраним пољопривредним произвођачима или удружењима пољопривредних произвођача закључује се уговор којим се уређују међусобна права и обавезе изабраних учесника и Града.

2.3. Назив и шифра мере: Економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима као и увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла-304 (304.2 Подршка за заштиту географског порекла производа)

2.3.1 Образложење

Заштита ознаке географског порекла има за циљ да се заштити квалитет и карактеристике производа са специфичног географског поднебља, а који су резултат специфичних природних и људских фактора, начин производње, припреме и прераде производа, примењених у строго дефинисаном географском подручју. Утицај специфичног географског поднебља и традиционалних поступака, који се примењују у процесу производње ових производа и квалитет чине ове производе другачијим у односу на сродне. Град већ има своја два препознатљива бренда и то Футошки свежи и кисели купус и Фрушкогорски липов мед, као једини монофлорни мед у Европи.

Ознака географског порекла може да буде, и најчешће јесте, значајно маркентишко средство које свом кориснику гарантује предност у односу на конкуренцију у привредној утакмици. Производ означен ознаком географског порекла (а посебно именом порекла), потрошачи доживљавају као производ посебних квалитета, које други производи те врсте не поседују.

Очување оваквих производа и њихова заштита је од великог националног интереса, а што је Град и препознао.

2.3.2 Циљеви мере

Општи циљ је обезбеђивање препознатљивости заштићеног производа на тржишту и директне везе произ-

вода са одређеним географским подручјем, која му даје додатну вредност.

Специфични циљ је могућност да производ постигне вишу цену и бољу позицију на домаћем и међународном тржишту.

2.3.3 Везе са мерама Националног програма за рурални развој

Није применљиво.

2.3.4 Крајњи корисници

Физичка или правна лица, овлашћени корисници ознака географског порекла пољопривредних производа са територије Града.

2.3.5 Економска одрживост

За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.3.6 Општи критеријуми за кориснике

- да корисник (физичко лице) има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава са активним статусом на територији Града.
- да корисник (правно лице) буде регистрован у АПР-у са активним статусом на територији Града

2.3.7 Специфични критеријуми

- да корисник има закључен уговор са акредитованом сертификационом организацијом о вршењу контроле и сертификације производа са ознаком географског порекла.

2.3.8 Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
304.2	Подршка за заштиту географског порекла

2.3.9 Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере с обзиром да није предвиђено рангирање потенцијалних корисника. Мера се спроводи до утрешка средстава.

2.3.10 Интензитет помоћи

Град, Градска управа финансира предвиђену меру до 100% учешћа, а по приложеном рачуну овлашћене сертификационе организације.

2.3.11 Индикатори - показатељи

редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број пољопривредних произвођача који се бави производњом производа са ознаком географског порекла
2.	Укупна количина производа са ознаком географског порекла

2.3.12 Административна процедура

У циљу реализације утврђене мере Економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима као и увођење и сертификација система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла-, Градска управа објавиће јавни позив пољопривредним произвођачима и иста се спроводи до утрошка средстава.

Јавни позив биће објављен на интернет страници Града, www.novisad.rs, и њиме ће бити утврђени услови, начин коришћења подстицајних средстава, потребна конкурсна документација као и рок за подношење пријава.

Право учешћа на конкурс имају искључиво овлашћени корисници ознака географског порекла пољопривредних производа са територије Града.

Поднете пријаве разматра Комисија коју образује Градоначелник, а чине је председник и два члана. Комисија разматра благовремене пријаве и сачињава предлог Одлуке о избору овлашћених корисника ознаке географског порекла, док коначну одлуку о избору доноси Градоначелник.

Са изабраним физичким односно правним лицима, закључује се уговор којим се уређују међусобна права и обавезе изабраних учесника и Града.

2.4. Назив и шифра мере: Трансфер знања и развој саветодавства – Унапређење обука у области пољопривреде и руралног развоја - 305

305.1 Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности

305.2 Информативне активности: сајмови, манифестације, студијска путовања

2.4.1 Образложење

Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавршавању и едукацији. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи. Ова мера је у складу са националном Стратегијом, односно са постављеним националним и локалним приоритетима.

Облици стицања нових знања – стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности биће усмерене на потенцијалне произвођаче како би се подигла свест и унапредило знање из области пољопривреде, извршила селекција и евиденција произвођача, организација

и институција из области пољопривреде који ће приступити пројекту органске и контролисане пољопривредне производње, затим на постојеће произвођаче из области органске и контролисане производње, као и на пољопривредне произвођаче изабраних за сертификацију производа са географским пореклом.

Резултате стручног усавршавања пољопривредни произвођачи ће користити за даљи рурални развој на подручју Града.

2.4.2 Циљеви мере

Мера треба да допринесе развоју пољопривреде, одрживом развоју, побољшање биодиверзитета.

Специфични циљеви предвиђене мере односе се на повећање стручног знања и вештина пољопривредних произвођача, примену нових технологија и знања, јачање капацитета за прихватање знања кроз развијање свести и мотивисаности за образовањем.

2.4.3 Веза са мерама Националног програма за рурални развој

Није применљиво.

2.4.4 Крајњи корисници

Крајњи корисници средстава инвестиције - Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности су стручна лица – предузетници, правна лица за пружање саветодавних и других услуга, научне и стручне институције,

Крајњи корисници средстава инвестиције - Информативне активности: сајмови, манифестације, студијска путовања је Град, а посредно су пољопривредни произвођачи.

2.4.5 Економска одрживост

За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.4.6 Општи критеријуми за корисника

За инвестицију у вези са стручним оспособљавањем и активностима стицања вештина и показним активностима корисник:

- да је регистрован код надлежног органа, односно уписан у одговарајући регистар
- да он или његов законски заступник није осуђиван за неко од кривичних дела као члан организоване криминалне групе, да није осуђиван за кривична дела против привреде, кривична дела против животне средине, кривично дело примања или давања мита, кривично дело преваре
- да му није изречена мера забране обављања делатности, која је на снази у време објављивања позива за подношење понуда

- да је измирио доспеле обавезе, доприносе и друге јавне дажбине у складу са прописима Републике Србије или стране државе када има седиште на њеној територији.

2.4.7 Специфични критеријуми

Корисници средстава за стручно оспособљавање, активности стицања вештина и показне активности треба да имају искуство у пружању услуга (референца), одређен стручни, финансијски и технички капацитет у зависности од типа и трајања услуге.

2.4.8 Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције	Износ
305.1	Стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности	2.400.000,00
305.2	Имформативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања	743.282,00

2.4.9 Критеријуми селекције

Критеријум селекције се примењује по принципу „најниже понуђене цене“ или „економски најповољније понуде“, а у складу са важећим прописима.

2.4.10 Интензитет помоћи

Град, Градска управа део мере која се односи на стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности финансира до 100%.

Град, Градска управа део мере која се односи на информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања, финансира до 100%.

2.4.11 Индикатори - показатељи

редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број одржаних едукација
2.	Број едукованих пољопривредника
3.	Број штампаних примерака промо материјала

2.4.12 Административна процедура

У циљу реализације утврђене мере Трансфер знања и развој саветодавства, Градска управа спроводи поступак јавне набавке у складу са Законом о јавним набавкама (Сл. гласник РС број 124/12).

Градска управа на основу добијене сагласности од стране Градоначелника Града доноси Одлуку о покретању поступка јавне набавке, као и Решење о образовању Комисије која ће разматрати конкурсну документацију, одно-

сно пристигле понуде. Потом, Градска управа објављује Позив за упућивање понуда, које ће Комисија проценити, након чега доноси Одлуку о избору најповољнијег понуђача са којим се закључује Уговор о међусобним правима и обавезама.

2.5. Назив и шифра мере: Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања и у оквиру мера руралног развоја – **Субвенције за контролисану пољопривредну производњу - 603**

2.5.1. Образложење

Природно-географски ресурси и друштвене карактеристике Града пружају могућност за развој контролисане производње.

Контролисана производња на подручју Града, у складу је са захтевима потрошача за здравом храном, уз примену поступака који нису штетни за здравље људи, биљака, животиња и животну средину. У Републици Србији не постоји правни оквир којим се дефинише контролисана пољопривредна производња, али је препознат њен велики значај и потенцијал.

Ова мера је у складу са националном и локалном аграрном политиком, односно у складу је са Стратегијом.

Контролисана пољопривредна производња спада у добру пољопривредну праксу која обухвата контролу примене заштитних препарата, контролу плодности земљишта, коришћење нове генерације ђубрива, контролу појаве инсеката, патогена и корова, избор отпорних пољопривредних култура, контролу квалитета ваздуха и контролу квалитета земљишта, дакле исхрана биљака мора бити уравнотежена а плодно земљиште се мора чувати и побољшати. Већи део обрадивог земљишта је закишелењен, што је резултат неконтролисаног коришћења хемијских средстава, а у Војводини је и заслањен, што сумарно посматрано умањује производне могућности пољопривреде и истовремено увећава трошкове производње.

Путем контролисане производње и понуде здравствено безбедне хране креирају се предуслови за подстицање извоза и унапређење социјално-економског положаја руралне средине и националне економије.

2.5.2. Циљеви мере

Општи циљ мере усмерен је ка одрживом управљању ресурсима и заштити животне средине.

Специфични циљеви су:

- производња квалитетне и здравствено безбедне хране
- повећање броја произвођача укључених у програм
- повећање површине земљишта под контролисаном производњом
- рационално коришћење енергије и природних ресурса
- уравнотежена биљна и сточарска производња која уважава природне системе и циклусе, побољшава квалитет земљишта, воде и ваздуха
- производња различитих пољопривредних производа уз примену поступака који нису штетни за здравље људи, биљака, животиња и животну средину.

2.5.3. Везе са мерама Националног програма за рурални развој

Није применљиво.

2.5.4. Крајњи корисници

Крајњи корисници средстава ове мере су пољопривредни произвођачи - физичка лица који су заинтересовани да започну контролисану пољопривредну производњу, као и пољопривредни произвођачи који су започели процес контролисана пољопривредне производње 2013. и 2014. године.

2.5.5. Економска одрживост

За реализацију ове мере није потребно подносити бизнис план или пројекат о економској одрживости улагања.

2.5.6. Општи критеријуми за кориснике

- да корисник има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава са активним статусом на територији Града.

2.5.7. Специфични критеријуми

- да корисник има закључен уговор са надлежном установом о испуњености услова за спровођење контролисана пољопривредне производње на пријављеној пољопривредној површини.

2.5.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције	Износ
603	Контрола земљишта	према приложеном рачуну надлежне установе;
	Контрола плодова	максимално до 375.000,00 динара по кориснику

2.5.9. Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере с обзиром да није предвиђено рангирање потенцијалних корисника. Мера се спроводи до утрошка средстава, према редоследу пристиглих захтева.

2.5.10. Интензитет помоћи

Град, Градска управа финансира мере које се односе на - Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања и у оквиру мера руралног развоја - субвенције за контролисану пољопривредну производњу и то део мере (контрола земљишта) Град финансира до 100% учешћа по приложеном рачуну надлежне установе, док је интензитет

помоћи код контроле плодова лимитиран са максималним износом до 375.000,00 динара по кориснику.

2.5.11. Индикатори - показатељи

редни број	Назив показатеља
1.	Укупан број пољопривредних произвођача који се бави контролисаном производњом
2.	Површина пољопривредног земљишта која испуњава услове за контролисану пољопривредну производњу

2.5.12. Административна процедура

У циљу реализације утврђене мере - Остале мере подршке руралном развоју, Градска управа објавиће јавни позив пољопривредним произвођачима и иста се спроводи до утрошка средстава.

Јавни позив биће објављен на интернет страници Града, www.novisad.rs, и њиме ће бити утврђени услови и начин коришћења подстицајних средстава, потребна документација (извод из Регистра, извод из листа непокретности РГЗ-Службе за катастар непокретности Нови Сад не старије од 6 месеци од дана објављивања јавног позива или уговор о закупу пољопривредног земљишта, оверена фотокопија уговора закљученог са надлежном установом/организацијом о испуњености услова за спровођење контролисана пољопривредне производње на пријављеној пољопривредној површини), као и рок подношења пријава.

Поднете пријаве разматра Комисија коју образује Градоначелник Града, а чине је председник и два члана. Комисија разматра благовремене пријаве и сачињава предлог Одлуке о одабиру пољопривредних произвођача који ће учествовати у пројекту развоја контролисана производње, док коначну Одлуку о избору доноси Градоначелник.

Са изабраним пољопривредним произвођачима закључује се уговор којим се уређују међусобна права и обавезе изабраних учесника и Града.

Објављивање програма

Овај програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији Града Новог Сада за 2015. годину објавити у „Службеном листу Града Новог Сада“.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 3-69/2015-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

131

На основу члана 13. став 1. тачка 45. а у вези са чланом 24. тачка 7. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 43/08) и члана 3. став 1. Одлуке о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада", број 9/13), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године, доноси

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ ГРАДА НОВОГ САДА ЗА ПЕРИОД 2015 – 2018. ГОДИНЕ

ОДЕЉАК 1

1.1. Институционални механизми политике за младе

Међународни стратешки документи, закони и стратегије Републике Србије, препознају младе као једну од најрањивијих друштвених група, посебно у времену економске кризе. Ипак, важно је уочити и нагласити да млади такође представљају и непроцењив ресурс у контексту развоја сваког друштва, а посебно у друштвима која убрзано старе попут нашег. Један од најзначајнијих докумената из ове области јесте Европска повеља о учешћу младих на локалном и регионалном нивоу која је усвојена од стране Савета Европе, сад већ давне 1992. године, а чија је потписница и Република Србија. Преамбула повеље каже: „Млади имају право, а требало би да имају и прилику, на пуноправно учешће у одлукама које утичу на њихов живот, а које се доносе на локалном или регионалном нивоу. Младе такође треба подржати и пружити им могућност да се укључе у све врсте активности“. Наравно, право на учешће не вреди много уколико млади немају прилику, подршку и знање потребно за реализацију тог права.

Европски омладински форум у својој резолуцији о омладинској политици (донетој 1998. године), дефинише европску омладинску политику као међусекторску, интегрисану политику усмерену ка младима, са младима и која полази од потреба младих људи. Њен циљ јесте да побољша и унапреди животне услове и учешће младих људи, укључујући читав низ социјалних, културних и политичких питања која утичу на њих и остале друштвене групе.

Република Србија је почела да институционално уобличава омладинску политику 2007. године, формирањем Министарства за омладину и спорт. Усвајањем Закона о младима („Сл. гласник Републике Србије“, број 50/11) уређене су мере и активности које предузимају Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, а које имају за циљ унапређивање друштвеног положаја младих и стварање услова за остваривање потреба и интереса младих у свим областима које су од интереса за њих.

У складу са Законом о младима, али и Националном стратегијом за младе Републике Србије, те Акционим планом политике за младе АП Војводине, Град Нови Сад је развио и имплементирао низ институционалних механизма који осигуравају и подржавају развој омладинске политике на територији Града Новог Сада.

1.1.1 Статут Града Новог Сада

Статут Града Новог Сада ("Сл. лист Града Новог Сада", број 43/08 - пречишћен текст), у члану 13. став 1. тачка 45. уређује да Град Нови Сад у вршењу својих надлежности, преко својих органа, у складу са Уставом и законом уређује и ствара услове за бригу о младима, доноси и реализује стратегију и акциони план политике за младе, оснива канцеларије за младе и ствара услове за омладинско организовање.

1.1.2 Одлука о градским управама Града Новог Сада

Одлуком о градским управама Града Новог Сада ("Сл. лист Града Новог Сада", бр. 52/08, 55/09, 11/10, 39/10 и 60/10), у саставу Градске управе за спорт и омладину образована је Канцеларија за младе са положајем сектора. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији Градске управе за спорт и омладину, у Канцеларији за младе систематизовано је пет радних места.

1.1.3 Савет за младе

Статутом Града Новог Сада уређено је да је Савет за младе стално радно тело Скупштине Града Новог Сада. Савет за младе броји једанаест чланова и чланица, а чине га представници и представнице политичких партија које партиципирају у градској Скупштини. У оквиру свог делокруга рада, Савет за младе разматра питања у вези са унапређењем положаја младих, даје мишљење на нацрте одлука и других општих аката које доноси Скупштина у областима од значаја за младе, иницира припрему пројеката и учешће Града у програмима и пројектима за младе, подстиче сарадњу Града и омладинских организација и удружења и даје подршку реализацији њихових активности, иницира и учествује у изради стратегије и акционог плана политике за младе и прати њихово остваривање, обавља и друге послове од интереса за младе.

1.1.4 Канцеларија за младе Града Новог Сада

Одлуком о градским управама Града Новог Сада ("Сл. лист Града Новог Сада", бр. 52/08, 55/09, 11/10, 39/10 и 60/10), у саставу Градске управе за спорт и омладину образована је Канцеларија за младе са положајем сектора. У Канцеларији за младе обављају се послови који се односе на:

- уређење и стварање услова за бригу о младима;
- доношење и реализацију стратегије и акционог плана за њено спровођење на територији Града;
- праћење остваривања акционих планова, програма за младе и рад на унапређењу локалне омладинске политике;
- успостављање и одржавање сарадње са локалним организацијама, удружењима и групама младих, организацијама за младе, ученичким и студентским парламентима, институцијама, установама и организацијама које у оквиру своје надлежности имају програме за младе;
- подстицање омладинског организовања;
- образовне активности и јачање свести о потреби активног учешћа младих у друштву;
- израду и финансирање пројеката у циљу унапређења и побољшања положаја младих;

- информисање младих;
- координацију, подстицање, помагање и учешће у реализацији активности којима се представљају пројекти, програми, иницијативе и постигнућа младих Града;
- подршку међуопштинске, регионалне и међународне сарадње младих;
- организовање, координацију и подршку активности и програма којима се подстиче и омогућава повезивање, размена и унапређење сарадње између организација, удружења и група младих, ученичких и студентских парламената, институција, установа и организација, јавних, јавно комуналних и других предузећа, других правних и физичких лица, а у циљу свеукупног унапређења живота и подршке младима.

Радам Канцеларије за младе, као сектора у оквиру Градске управе за спорт и омладину, руководи помоћник за омладину Начелника градске управе.

Канцеларија за младе Града Новог Сада налази се у сутерену пословног центра "Аполо", Трг Слободе 3 и у оквиру својих ресурса поседује две просторије које, осим за остваривање текућих послова Канцеларије могу бити коришћене за реализацију бесплатних програма за младе а који су у складу са циљевима и мерама предвиђеним Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада.

1.1.5 Одлука о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада

Одлуком о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада ("Сл. лист Града Новог Сада", број 9/13) уређују се услови и начин доделе средстава из буџета Града Новог Сада за остваривање потреба и интереса младих као и друга питања у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада.

1.1.6 Локални акциони план политике за младе Града Новог Сада

Локални акциони план политике за младе Града Новог Сада (У даљем тексту: ЛАП) је документ који, на предлог Градске управе за спорт и омладину - Канцеларије за младе, доноси Скупштина Града Новог Сада, а којим се уређује нарочито: активно учешће младих у друштвеном животу, обезбеђивање остваривања права младих на једнаке шансе, информисање младих, подстицање и вредновање толеранције, демократије, изузетних постигнућа младих, подстицање и развијање формалног и неформалног образовања, подстицање и стимулисање запошљавања и samozapoшљавања младих и омладинског предузетништва, унапређивање безбедности младих, одрживог развоја и здраве животне средине, очување и унапређивање здравља младих и других активности и области од значаја за младе.

ЛАП-ом се одређују конкретне мере и активности чијом реализацијом ће се обезбедити подршка:

- подстицању младих да активно учествују у друштвеним токовима кроз афирмацију и подршку омладинским

активностима, омладинском раду и неформалном образовању на територији Града;

- подстицању удружења младих, удружења за младе и савеза да учествују у спровођењу омладинске политике, укључујући изградњу капацитета удружења младих, на територији Града;
- за оснивање и рад клубова за младе, омладинских центара и др.;
- стварање услова за активно и квалитетно провођење слободног времена младих, бављење спортом, неговање здравих и безбедних стилова живота, спровођење волонтерских активности, организацију обука, семинара и манифестација од значаја за запошљавање и усавршавање младих, као и за потребе младих у области културе, и
- активностима и пројектима којима се подстиче одрживи развој и заштита животног окружења.

У припреми и реализацији ЛАП-а учествује Канцеларија за младе као и субјекти омладинске политике у складу са Законом. ЛАП се доноси за период од четири године, а Канцеларија за младе усмерава и прати спровођење ЛАП-а на територији Града.

1.2. Комисија за израду Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада

С обзиром на то да рок за који је усвојен актуелни ЛАП истиче децембра 2014. године, Канцеларија за младе је, уз претходну сагласност Градоначеника Града Новог Сада, 8. септембра 2014. године расписала Јавни позив за подношење пријава за учешће у изради Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период од 2015. до 2018. године. Упућен је позив заинтересованима да дају свој стручни допринос у оквиру области које ће бити обухваћене Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада, у складу са Законом о младима и Националном стратегијом за младе.

Решењем о образовању и именовању комисије за израду локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период од 2015. до 2018. године („Сл. лист Града Новог Сада“, број 53/14) у Комисију за израду локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период од 2015. до 2018. године (У даљем тексту: Комисија) именовани су чланови Градског већа Града Новог Сада као и особе које су поднеле пријаву на јавни позив:

- за председника: Предраг Свилар, члан Градског већа Града Новог Сада;
- за заменика председника: Милисав Милинковић, удружење "ЕДИТ Центар" - Инфополис;
- за чланове:
- Милан Ђурић, члан Градског већа Града Новог Сада,
- Ивана Волф, удружење "БалканиДЕА" Нови Сад,
- Татјана Јездимировић, удружење "Инжињери заштите животне средине",
- Марија Прокопић, удружење "Бизниснова",
- Драгана Станковић Гаић, удружење "Екуменска хуманитарна организације",
- Александра Маринков, Завод за здравствену заштиту студентата Нови Сад,
- Владимир Шалбут, удружење "Превент",

- Снежана Пуповац, омладинска радница,
- Јелена Амзирков, удружење "Волонтерски центар Војводине",
- Славица Ранисављевић, удружење "Удружење младих за друштвени активизам",
- Биљана Кикић Грујић, удружење "Таргет" Центар за превенцију девијантног понашања код младих,
- Марко Трифковић, удружење "Новосадска бициклистичка иницијатива",
- Јелена Радојичић, удружење "Покрет Горана Новог Сада",
- Милица Радановић, удружење Ботаничко Друштво "Андреас Волни",
- Игор Бјелац, дружење грађана „Кошница“,
- Мира Новаковић Илин, удружење "Новосадски хуманитарни центар".

Задатак Комисије је био да изврши анализу стања омладинског сектора на територији Града Новог Сада, те да на основу анализе као и извештаја мониторинга и евалуације о имплементацији Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период 2010-2014. године припреми предлог текста ЛАП-а за период од 2015. до 2018. године.

Комисија се усагласила да се сви изрази који се користе у преклогу текста ЛАП-а за период 2015. до 2018. године користе родно неутрално.

1.2.1 Техничка подршка процесу израде и доношења Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период од 2015. до 2018. године

На основу члана 9. став 1. Одлуке о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада", број 9/13) и Закључка Градоначелника Града Новог Сада, број 6-19/2014-729-II од 8. септембра 2014. године Градска управа за спорт и омладину - Канцеларија за младе расписала је Јавни конкурс за финансирање програма којим се омогућава израда и доношење Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период од 2015. до 2018. године. Програм, који је финансиран кроз овај конкурс, својим активностима директно је допринео процесу израде и доношења ЛАП-а. Програм је обезбедио учешће младих у изради и доношењу ЛАП-а, промоцију процеса израде и доношења као и промоцију самог ЛАП-а младима и широј јавности.

Поред наведених активности у оквиру програма који је подржан, пружена је и административно-техничка и стручна подршка Комисији која је радила на изради ЛАП-а. Програм је координирало удружење "Инжињери заштите животне средине" које је окупило још 10 организација младих и организација за младе са територије Града Новог Сада. Свих 11 организација потписало је Споразум о сарадњи удружења младих и удружења за младе у омладинској политици на територији Града Новог Сада, чиме је створен и саговорник и партнер од стране цивилног сектора у овом процесу.

ОДЕЉАК 2

2.1. Принципи и вредности

Закон о младима Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 50/2011) дефинисао је основне принципе на којима се развија омладинска политика у Републици Србији. Локални акциони план политике за младе Града Новог Сада за период од 2015. до 2018. поштује ове законом утврђене принципе и вредности, и то:

Начело подршке младима

Сви, а посебно субјекти омладинске политике, у оквиру својих послова и делокруга подржавају друштвено оснаживање младих на начин утврђен законом, Стратегијом и другим инструментима омладинске политике.

Начело једнакости и забране дискриминације

Сви млади су једнаки. Забрањено је свако прављење разлике или неједнако поступање према младима, посредно или непосредно, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, верског убеђења, језика, друштвеног порекла, имовног стања, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама, психичког или физичког инвалидитета, здравственог стања, физичког изгледа, сексуалне оријентације, родног идентитета и другог стварног, односно претпостављеног личног својства.

Начело једнаких шанси

Млади имају право на једнаке шансе и учешће у свим областима друштвеног живота у складу са сопственим избором и способностима.

Начело јачања свести о значају младих и њиховој друштвеној улози

Сви, а посебно субјекти омладинске политике, подстичу и подржавају јачање свести о значају младих и друштвене улоге младих кроз реализацију омладинске политике, друштвено оснаживање у циљу остваривања добробита младих, промоцију и заштиту њихових интереса, потреба и могућности за активно учешће у друштву.

Начело активног учешћа младих

Сви, а посебно субјекти омладинске политике, обезбеђују подстицајно окружење и дају активну подршку у реализацији омладинских активности младих, предузимању иницијативе и њиховом смисленом укључивању у процесе доношења и спровођења одлука које доприносе личном и друштвеном развоју, а на основу пуне обавештености младих.

Начело одговорности и солидарности младих

Млади треба да активно доприносе изградњи и неговању друштвених вредности и развоју своје заједнице, нарочито путем различитих облика волонтерских активности и да изражавају међугенерациску солидарност и активно раде на стварању услова за једнако и пуно учешће у свим аспектима друштвеног живота младих особа са инвалидитетом, припадника националних мањина и свих других лица и друштвених група које могу бити у ризику од дискриминације, односно дискриминаторног поступања.

2.2. Демографски подаци о младима*Извод из регистра становништва на дан 05. 12. 2014. године (ЈП "Информатика" Нови Сад)*

	15 - 18 година	19 – 24 година	25 -30 година	Укупно 15 – 30 година	Укупно млади % становника	Укупно у месту
Бегеч	137	270	560	698	19,85%	3517
мушкарци	72	138	150	360		1750
жене	65	130	143	338		1767
Будисава	184	302	291	777	19,62%	3960
мушкарци	101	161	151	413		1994
жене	83	141	140	364		1966
Буковац	192	319	364	875	21,33%	4102
мушкарци	110	169	180	459		2039
жене	82	150	184	416		2063
Ветерник	736	1400	1538	3668	20,54%	17859
мушкарци	381	686	761	1828		8781
жене	355	714	771	1840		9078
Каћ	552	862	1081	2495	19,66%	12689
мушкарци	291	443	542	1276		6265
жене	261	419	539	1219		6424
Кисач	245	378	429	1052	19,75%	5326
мушкарци	123	178	221	522		2644
жене	122	200	208	530		2682
Ковиљ	251	399	498	1148	20,68%	5550
мушкарци	133	199	263	595		2766
жене	118	200	235	553		2784
Лединци	79	127	166	372	19,25%	1932
мушкарци	42	69	65	176		958
жене	37	58	101	196		974
Нови Сад	9393	16771	25547	51711	19,33%	267481
мушкарци	4849	8260	11622	24731		124666
жене	4544	8511	13925	26980		142815
Петроварадин	604	1133	1587	3324	19,36%	17167
мушкарци	312	559	779	1650		8449
жене	292	574	808	1674		8718
Руменка	263	479	588	1330	19,66%	6764
мушкарци	135	252	300	687		3418
жене	128	227	288	643		3346
Сремска Каменица	564	860	1049	2473	19,03%	12993
мушкарци	272	460	520	1252		6375
жене	292	400	529	1221		6618
Стари Лединци	48	79	84	211	21,57%	978
мушкарци	25	33	30	88		487
жене	23	46	54	123		491
Степановићево	100	157	162	419	19,81%	2115
мушкарци	52	77	96	225		1032
жене	48	80	66	194		1083
Футог	860	1467	1666	3993	19,45%	20525
мушкарци	437	757	844	2038		10172
жене	423	710	822	1955		10353
Ченеј	85	151	196	432	20,07%	2152
мушкарци	45	70	87	202		1062
жене	40	81	109	230		1090
Град Нови Сад				74978	19,46%	385110
мушкарци						182858
жене						202252

ОДЕЉАК 3

ПРИОРИТЕТИ

Одлука о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада ("Сл. лист Града Новог Сада", бр. 9/13) дефинише да ЛАП одређује конкретне мере и активности чијом реализацијом ће се обезбедити подршка: подстицању младих да активно учествују у друштвеним токовима кроз афирмацију и подршку омладинским активностима, омладинском раду и неформалном образовању; подстицању удружења младих, удружења за младе и савеза да учествују у спровођењу омладинске политике, укључујући изградњу капацитета удружења младих; за оснивање и рад клубова за младе, омладинских центара и др.; стварање услова за активно и квалитетно провођење слободног времена младих, бављење спортом, неговање здравих и безбедних стилова живота, спровођење волонтерских активности, организацију обука, семинара и манифестација од значаја за запошљавање и усавршавање младих, као и за потребе младих у области културе, и активностима и пројектима којима се подстиче одрживи развој и заштита животног окружења.

Комисија за израду локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период 2015 - 2018. године, на основу извршене анализе стања у свакој од области омладинског сектора, анализе извештаја мониторинга и евалуације о имплементацији Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за 2011, 2012. и 2013. годину, као и личног искуства и знања, груписала је потребе младих у 9 области:

1. Образовање младих
2. Запошљавање младих
3. Здравље младих
4. Култура и слободно време младих
5. Волонтерски рад и активизам младих
6. Безбедност младих
7. Информисање младих
8. Млади у заштити животне средине и одрживом развоју
9. Социјална политика према младима.

На основу анализе тренутног стања, актуелних политика, актера и ресурса, постављени су **стратешки циљеви** за сваку област, који дају смернице како Градским органима и службама, тако и осталим актерима омладинске политике на локалном нивоу, на који начин и у којим питањима младима треба подршка и кроз које активности се може доћи до унапређења њиховог положаја. Стратешки циљеви дају корисне смернице и свим осталим актерима локалне заједнице који се одлуче да своје програме, активности и деловање намене, отворе или прилагоде младима.

Из стратешких циљева издвојени су **приоритетни циљеви** – правци деловања који су, по мишљењу Комисије, а у односу на тренутну ситуацију, капацитет локалне самоуправе, институција, установа и удружења, најадекватнији за задовољавање потреба младих у свакој области. За сваки приоритетни циљ формулисане су мере - активности које треба реализовати да би се циљеви остварили, као и индикатори за сваку од њих, који ће обезбедити праћење и мерљивост остварених промена. Приликом одбира приоритета, водило се рачуна да носиоци активно-

сти којима ће се циљеви остваривати могу бити омладинске организације, чиме се омогућава директно учешће младих у имплементацији Локалног акционог плана.

Анализом свих девет листа стратешких циљева, приоритета и мера, препознате су потребе младих које надилазе појединачне области, обједињавају шири спектар услуга намењених младима и чија важност захтева посебну пажњу, а то су:

1. Омладински центри и клубови
2. Инфо центри за младе
3. Градски волонтерски центри/сервиси

За успешно задовољавање ове три приоритетне потребе младих у Новом Саду, препорука је да, уколико се нађе могућност, Град буде њихов оснивач, да обезбеди простор, редовно покривање основних трошкова, као и плате стално запослених омладинских радника.

Омладински центри и клубови – места где би млади реализовали своје активности и програме, односно места где би се практиковао омладински и волонтерски рад. У циљу задовољења потреба свих група младих, било би добро омогућити у Новом Саду оснивање и рад више омладинских центара и клубова, на различитим локацијама у граду. Ова места треба да су прилагођена за реализацију различитих активности и програма - радионице, курсеви, простор за вежбање музичких група/појединаца, простор за концерте, простор за вежбање позоришних и сличних група, простор за извођење представа, перформанса и слично, простор за предавања, трибине и друго.

Инфо центри за младе - Основни циљ инфо центара за младе јесте да пружи правовремене и проверене информације, као и одговоре на питања и потребе младих људи који у њих свакодневно долазе у потрази за различитим информацијама које треба да им олакшају доношење одлука и снажање у животу. Информисање младих представља не само предуслов за активно учествовање у животу заједнице и утицање на њен развој већ и предуслов за побољшање општег квалитета живота младих људи. Пратећи анализе и досадашње праксе, инфо центри на једном месту пружају различите услуге младима - прикупљају, обрађују, прилагођавају и дистрибуирају информације, пружају саветодавну подршку, омогућавају сусрете и размене, едукују и оснажују младе. У складу са каналима комуникације које млади најчешће користе, инфо центри би требало, осим простора у који млади могу доћи лично и добити информације од омладинских радника, да омогуће и пружање услуга путем интернета.

Градски волонтерски центри/сервиси - Основни задаци градских волонтерских центара/сервиса били би:

- да успоставе баланс између понуде и потражње за људским ресурсима - волонтерима;
- да у сарадњи са јавним институцијама и организацијама креирају и спроводе квалитетне локалне волонтерске програме на основу идентификованих потреба локалне заједнице и потенцијалних корисника програма;
- да врши регрутацију (окупљање) волонтера и њихову евиденцију у бази података, те обезбеђује квалитетну припрему и додатну едукацију волонтера, као и супервизију, мониторинг и евалуацију реализације програма, као и законитости ангажовања волонтера;
- да пружају подршку у унапређивању капацитета институција и организација, са циљем успостављања

јединственог и организованог рада са волонтерима (волонтерски менаџмент);

- да у сарадњи са институцијама и организацијама промовишу и развијају волонтеризам.

3.1. ОБРАЗОВАЊЕ МЛАДИХ

3.1.1. Образовање младих - Проблеми и приоритети

Систем образовања је први и најважнији елемент животне и развојне инфраструктуре сваког појединца, друштва и државе, јер његов укупан ефекат одређује квалитет и ефекте изградње и коришћења свих других система, ресурса и квалитета живота.¹

Образовање је перманентан процес стицања неопходних знања и вештина за активно укључивање младих у друштвене токове. Самим тим има важну улогу, не само за индивидуални развој и напредак, већ и за развој целокупног друштва. Посматрано у односу на садржај, начин организације, циљеве и исход, образовање може бити формално, неформално и информално.

Формално образовање подразумева временски и хијерархијски уређено стицање знања и вештина на основу званичних програма које укључује предшколско, основно, средње и високошколско образовање. По завршетку одговарајућег степена знања добијају се одговарајуће дипломе, односно признања о стеченим квалификацијама, компетенцијама и нивоима образовања. Превасходно се финансира из јавних фондова.

Неформално образовање обухвата све организоване и планиране програме и активности образовања и учења изван школског система, који се углавном не завршавају друштвеним признањем стечених знања и постигнућа у смислу националних квалификација и нивоа образовања. Програме и активности обично одликује и методологија рада са холистичким приступом, заснована на искуственом учењу и рефлексiji, прилагођена потребама и сензитивитетима циљне групе уз добровољно учешће.

Информално учење или самоучење је учење које појединац ванинституционално организује за себе. Одвија се у свакодневници, без посебне претходне организације, планирања и намере учења.

Целоживотно учење представља активност учења током читавог живота, са циљем унапређивања знања, вештина и способности које доприносе личном и социјалном развоју појединца, као развоју његове каријере. Овај концепт подразумева стицање и осавремењавање компетенција које појединцима омогућава прилагођавање „друштву знања“, као и активно учешће у свим сферама друштвеног и економског живота и утицаја на сопствену будућност. Целоживотно учење се не ограничава само на формално образовање, већ укључује и неформално и информално учење. Важан аспект целоживотног учења је и самоусмерено учење, које подразумева самостално постављање циљева учења у складу са личним потребама, тражење могућности за учење, као и праћење сопственог успеха у стицању жељених компетенција.

Омладински рад је планиран програм образовног карактера, креиран са сврхом пружања подршке младима у процесу осамостаљивања, тако што им омладински радник

помаже у личном и социјалном развоју, како би постали активни чланови друштва и учесници у процесу доношења одлука. Омладински рад креира сигурно окружење и могућности за активно учешће младих на добровољној основи у процесу стицања вештина, компетенција и знања². Омладински рад се користи методологијом неформалног образовања, одвија се у слободно време младих, помаже развоју тзв. меких вештина код младих и комплементаран је формалном образовању.

Један од значајних проблема присутних у нашем образовном систему јесте неусклађеност стручних и персоналних компетенција стечених формалним образовањем са личним и друштвеним потребама. У регионалном истраживању спроведеном 2012. године на дипломираним студентима различитих факултета Универзитета у Београду и Новом Саду, као и високим школама, уочено је да постоји несклад у компетенцијама које студенти поседују након завршених студија и оних које послодавци захтевају. Истраживање је спроведено у оквиру Темпус пројекта CONGRAD³ и обухватило је дипломиране студенте који раде послове који захтевају високообразовну квалификацију. Међу првих 5 компетенција највише захтеваних од стране послодаваца налазе се различите организационе способности. Испитани студенти су у већини случајева оценили свој ниво компетенција стечених до тренутка анкетирања као мањи од перципираног нивоа компетенција које од њих траже послодавци. Овај дефицит важи како за стручна знања, тако и за све генеричке вештине, а највећа разлика је оцењена за способности примене стечених теоријских знања и вештина у пракси (разлика 1,17), као и способности писања извештаја, дописа и докумената (разлика 0,98).

Још један веома важан проблем младих из области образовања је и недовољан квалитет образовних постигнућа ученика на крају основног образовања. Наиме, међународна и национална испитивања⁴ и даље указују на недовољан квалитет образовних постигнућа ученика на крају основног образовања у Републици Србији⁵ односно на далеко боље владање репродуктивним знањем у односу на она која имају високу вредност за даље учење и снажање у свакодневним ситуацијама. У оквиру ПИСА студије 2012.⁶ године ученици из Србије остварили су изванредан напредак у односу на просечно постигнуће 2009. године. Иако се види напредак, он је доста спор и статистички незначајан. Међутим више од једне трећине младих са 15 година није достигло минимум функционалне писмености, другим речима, то су млади који ће имати значајне тешкоће у даљем образовању и смањене могућности запошљавања. Ови подаци могу бити и један од разлога што је школске 2013/14 након завршеног средњег образовања 86% ученика наставило своје даље образовање⁷. Са друге стране, највиши

² Смернице за осигурање квалитета омладинског рада, Национална асоцијација практичара/ки омладинског рада, 2009.

³ Од студента до (не)запосленог стручњака. Преглед резултата истраживања о дипломираним студентима у Србији, Босни и Херцеговини и Црној Гори у оквиру CONGRAD Темпус пројекта (2014).

⁴ Национална стратегија за младе Републике Србије. Влада Републике Србије (2008)

⁵ Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011- 2014. Покрајински секретаријат за спорт и омладину.

⁶ Павловић-Бабић, Д. и Бауцал, А. (2013). Инспириши ме, подржи ме, ПИСА 2012 у Србији: први резултати. Београд: Институт за психологију Филозофског факултета у Београду, Центар за примењену психологију

⁷ Информација о опису студената на факултетима универзитета у Новом Саду у школској 2013/2014. години, са посебним освртом на образовање припадника националних заједница (2014).

¹ Стратегија Развоја образовања у Србији до 2020. године, Министарство просвете и науке.

ниво функционалне писмености постиже занемарљив број младих који су завршили основно образовање.

Такође важан проблем младих, када је формално образовање у питању, јесте и недовољно присуство практичних наставних садржаја. У оцени квалитета и услова студирања дипломирани студенти најлошије су оценили студијске програме у домену присутности практичних наставних садржаја (просечна оцена 2,59) и у односу на употребу савремених приступа настави (просечна оцена 2,91)⁸. У истом истраживању студенти наводе да је најмање заступљен облик спровођења наставе спровођење стручне праксе (42,4% тврди да током студија није имало ни мало стручне праксе, док је 27,8% рекло да је имало веома мало праксе). Ови подаци су алармантни с обзиром на чињеницу да проблем није ново настао, заправо он егзистира већ извесно време на шта је указивало и истраживање спроведено у оквиру израде претходног Локалног акционог плана политике за младе.⁹ Иако су се реформом образовања постигли одређени помаци ка побољшању образовног система, овај проблем је и даље остао нерешен. Једно од решења могло би бити унапређивања стручне и професионалне праксе повезивањем владиног, цивилног и привредног сектора, чиме би се поред повећања самог броја практичних наставних садржаја свакако побољшао и њен квалитет и омогућило младима да се након завршетка школовања лакше и активније укључе у друштвене токове.

Осим практичних садржаја у формалном образовању, млади показују и незадовољство ваннаставним садржајима. У истраживању спроведеном за потребе израде Локалног акционог плана политике за младе од 2010. до 2014., млади су просечно оценили квалитет ваннаставних активности оценом 2,76. Тек свака трећа млада особа је укључена у неку од ваннаставних активности, и то најчешће спортске активности и школска такмичења из различитих области. Задовољство квалитетом и укљученост у ваннаставне активности додатно се смањује током студирања. Обзиром да су организације које су учествовале у реализацији претходног ЛАП-а често извештавале о потешкоћама при успостављању сарадње са средњим школама и факултетима при спровођењу активности у различитим областима, може се закључити да има доста простора за унапређење партнерстава између организација младих и за младе и институција формалног образовања, у циљу обогаћивања и подизања нивоа квалитета ваннаставних активности.

Занимљиво је и да средњошколци и студенти немају довољно поверења у ученичке и студентске парламенте, односно у могућност да кроз ангажман у њима допринесу променама у образовном систему. У истраживању потреба и проблема младих у оквиру ЛАП-а 2010. – 2014. 68% ученика и 76% студената је изјавило да је недовољно или уопште није упознато са радом парламената. Тек сваки трећи ученик и студент сматра да парламент може допринети променама.

У области неформалног образовања, а у вези са претходно објашњеним проблемима, је и препознавање компетенција стечених путем неформалног образовања и омладинског рада од стране послодаваца, образовних институција и других актера. У истраживању утицаја

неформалног образовања у омладинском раду на стицање компетенција за бољу запошљивост¹⁰, које је спровео НАПОР током 2013. и 2014. утврђено је да су компетенције стечене неформалним образовањем и омладинским радом веома значајне за бољу запошљивост младих, јер су управо оне тражене од стране послодаваца. Међу компетенцијама које су најзначајније за запошљивост налазе се комуникација и учење и развој, затим управљање собом и лична организованост, спремност да се преузме одговорност, тимски рад, управљање конфликтима, предузетништво и решавање проблема. Све су ово компетенције које се стичу или се могу стећи кроз квалитетне програме неформалног образовања и омладинског рада. Истраживање је показало и да 82% младих извештава да послодавци са којима су имали контакт позитивно вреднују вештине стечене кроз неформално образовање. Оно што је додатно закључено у горе наведеном истраживању је да постоји потреба за универзалним алатом који би служио за лакше препознавање и вредновање компетенција стечених кроз неформално образовање, који би био разумљив младима и организаторима програма омладинског рада, као и послодавцима. 95,7% испитаних организатора програма и 91,5% младих има позитиван став према развоју националног механизма за препознавање компетенција за запошљивост младих, стечених кроз неформално образовање у омладинском раду. Такође, већина испитаних послодаваца би позитивно вредновало алат за препознавање компетенција који би, поред самопроцене, обухватао и екстерни стандардизовани систем процене.

Када говоримо о самим програмима неформалног образовања и омладинског рада, један од проблема који се намеће јесте и њихов квалитет, као и заснованост програма на стварним потребама младих. Ови проблеми су идентификовани и у претходном Локалном акционом плану политике за младе за 2010. до 2014. У истраживању спроведеном за потребе израде ЛАП-а, испитивана су три аспекта неформалног образовања; избор активности, корисност и применљивост научног, као и доступност и видљивост активности. Сва три аспекта имају просечне оцене испод 4 на петостепеној скали задовољства, а најлошије су оцењени корисност и применљивост научног (3,69) и доступност и видљивост активности (3,30). Занимљиво је и да су млади ван система образовања (запослени и незапослени) још ниже оценили корисност и применљивост знања стечених у неформалном образовању (3,55), што показује да постоји још много простора за унапређење квалитета ових активности, нарочито у смислу изградње преносивих вештина код младих, које им могу користити у различитим аспектима живота, а нарочито при запошљавању и напредовању у каријери. Уочени проблеми су оцењени као приоритетни и преточени у меру - Креирати и реализовати програме неформалног образовања, засноване на анализи потреба младих, а у сарадњи са школама, факултетима и релевантним институцијама. Ипак, током спровођења ЛАП-а није спроведено довољно истраживања потреба младих која би обухватила довољно велик, разнолик и репрезентативан узорак. Самим тим, већина образовних програма који се спроводе у Новом Саду креирана је на основу претпоставки креатора и организатора програма, или на основу испитивања уске циљне групе младих.

8 Од студента до (не)запосленог стручњака. Преглед резултата истраживања о дипломираним студентима у Србији, Босни и Херцеговини и Црној Гори у оквиру CONGARD Темпус пројекта (2014).

9 Локални акциони план политике за младе града Новог Сада за период 2010 - 2014. године

10 Истраживање "Утицај неформалног образовања у омладинском раду на стицање компетенција за бољу запошљивост младих", НАПОР, март 2014.

У истраживању социјалних биографија младих¹¹ закључено је да немају сви млади у Србији једнаке могућности које нуди образовни систем. Нарочито су у неравноправном положају млади из осетљивих категорија, што додатно повећава њихову социјалну искљученост. Неке од најугроженијих група које рано напуштају образовање су млади са инвалидитетом (53,3% старијих од 15 година нема завршену средњу школу), најсиромашнији млади (само 74% похађа средњу школу), као и млади Роми (21,6% похађа средњу школу). Број младих који нису запослени и нису у систему образовања или обуке (НЕЕТ) у 2013. години износио је 140.000.¹²

Осим у систем формалног образовања, млади припадници маргинализованих група нису довољно укључени ни у програме неформалног образовања које спровode организације цивилног друштва. У истраживању потреба младих, спроведеног за потребе израде Локалног акционог плана политике за младе 2010. до 2014. уочено је да млади из приградских насеља заостају по укључености у програме неформалног образовања и омладинског рада у односу на младе из града. Ипак, укључивање младих из осетљивих група није издвојено као приоритет у претходном акционом плану, па сходно томе није обрађана пажња на овај аспект при креирању програма неформалног образовања који су подржани у оквиру реализације ЛАП-а. У истраживању које је НАПОР спровео 2010. године међу својим чланицама, 45 организација младих и за младе широм Србије, само 4% се активно бави превенцијом социјалног искључивања младих. Ови подаци говоре о томе да млади из маргинализованих група, поред ризика од раног напуштања формалног образовања, немају довољно шанси да се укључе у програме неформалног образовања и омладинског рада, те на тај начин развију компетенције које би им помогле у социјалном укључивању.

Поред неравноправног приступа образовању, још један проблем са којим се сусрећу млади из маргинализованих група је и дискриминација у систему формалног образовања. Осим дискриминације од стране вршњака, о којој говоре бројна истраживања, суочени су и са дискриминацијом од стране образовних институција. За потребе преузимања председавања Србије Декадом Рома, обједињени су подаци различитих ромских организација, који између осталог показују да је 70-90% Ромских ученика у систему специјалног образовања, које је последица примене необјективних процедура оцењивања и које не узима у обзир различито животно искуство појединих ученика и проблеме због непознавања језика.

И поред одређености за увођење инклузије у образовању, она се још увек недовољно квалитетно спроводи. Најчешћи разлог је недовољна подршка наставном кадру да квалитетно спроводи инклузију и недовољно јасно разрађени стандарди за укључивање.

Услед недостатка скорашњих истраживања проблема и потреба младих у Новом Саду, дефинисани проблеми су засновани на истраживањима рађеним на националном нивоу, уз претпоставку да осликавају и ситуацију у граду, као и истраживању потреба младих рађеном 2010. године,

за потребе израде првог Локалног акционог плана политике за младе, уз консултовање извештаја организација које су спроводиле мониторинг и евалуацију спроведених конкурса за реализацију ЛАП-а.

На основу наведених проблема препознајемо следеће стратешке циљеве у периоду од 2015 - 2018. године:

- Обезбедити услове за развој компетенција потребних за активно укључивање младих у друштво, запошљавање и даље образовање, кроз квалитетне програме неформалног образовања и омладинског рада који прате потребе младих;
- Подржати програме и активности усмерене на стицање функционалног знања и примену модерних технологија;
- Подржати програме радне праксе кроз међусекторску сарадњу (владин, цивилни и привредни сектор);
- Подстицати развој квалитетних ваннаставних активности у школама и факултетима кроз сарадњу установа формалног образовања и удружења младих и за младе;
- Мотивисати и оснажити младе да се активно укључе у рад ученичких и студентских парламената;
- Подржати развој механизма препознавања компетенција стечених путем неформалног образовања и омладинског рада;
- Унапредити приступ образовању за све младе, нарочито припаднике осетљивих група;
- Обезбедити услове за стицање стручних и персоналних компетенција младима из осетљивих категорија кроз формално и неформално образовање;
- Програме неформалног образовања и омладинског рада учинити доступнијим младима из приградских насеља;
- Побољшати услове за спровођење инклузије у образовању кроз подршку институцијама и наставном кадру.

Приоритетни циљеве ЛАП 2015 – 2018:

1. Обезбедити услове за развој компетенција потребних за активно укључивање младих у друштво, запошљавање и даље образовање, кроз квалитетне програме неформалног образовања и омладинског рада који прате потребе младих;
2. Подстицати развој квалитетних ваннаставних активности у школама и факултетима кроз сарадњу установа формалног образовања и удружења младих и за младе;
3. Подржати програме радне праксе кроз међусекторску сарадњу (владин, цивилни и привредни сектор)

¹¹ Смиљка Томановић, Драган Станојевић, Исидора Јарић, Душан Мојић, Слађана Драгишић Лабаш, Милана Љубичић, Ивана Живадиновић, Млади – наша садашњост, Институт за социолошка истраживања Филозофског факултета у Београду, 2012

¹² Други национални извештај о социјалном укључивању и смањењу сиромаштва у Републици Србији, Влада Републике Србије, 2014.

3.1.2. Образовање младих - Акциони план

1. Образовање младих					
Стратешки циљеви	Мере	Временски оквир	Индикатори	Носиоци активности	
1.1. Обезбедити услове за развој компетенција потребних за активно укључивање младих у друштво, запошљавање и даље образовање, кроз квалитетне програме неформалног образовања и омладинског рада који прате потребе младих	1.1.1. Спровести истраживања потреба младих за програмима неформалног образовања и омладинског рада	2015 – 2018.	Објављени резултати истраживања Број младих укључених у истраживање Број младих из осетљивих група укључених у истраживање Број спроведених програма неформалног образовања и омладинског рада проистеклих из идентификованих потреба младих	Удружења младих и за младе у сарадњи са другим дружаоцима услуга у области неформалног образовања и омладинског рада (Бизнис и државни сектор)	
	1.1.2. Спровести обуке за водитеље програма неформалног образовања и омладинског рада	2015 – 2018.	Број спроведених обука Број учесника који су успешно завршили обуку Број спроведених програма неформалног образовања и омладинског рада креираних од стране обучених водитеља	Удружења младих и за младе	
	1.1.3. Креирати и спровести програме неформалног образовања и омладинског рада који прате идентификоване потребе младих	2015 – 2018.	Број спроведених програма Број младих укључених у програме Број младих из осетљивих група укључених у програме неформалног образовања и омладинског рада.	Удружења младих и за младе	
	1.1.4. Креирати програме неформалног образовања и омладинског рада представити младима на њима пријемчив начин	2015 – 2018.	Број програма који су представљени младима Број програма који су оглашавани на местима на којима се окупљају млади и у медијима које млади прате Број младих који су учествовали у креираним програмима	Удружења младих и за младе у сарадњи са медијима	
1.2. Подстицати развој квалитетних ваннаставних активности у школама и факултетима кроз сарадњу установа формалног образовања и удружења младих и за младе	1.2.1. Развити и континуирано спроводити нове ваннаставне активности у средњим школама кроз сарадњу школа и удружења младих и за младе	2015 – 2018.	Број партнерстава између школа и удружења младих и за младе Број нових развијених и спроведених ваннаставних активности у средњим школама Број средњошколаца укључених у активности	Удружења младих и за младе у сарадњи са средњим школама (нарочито стручним службама, професорима Грађанског васпитања) и ученичким парламентима	
	1.2.2. Развити и спровести програме обуке за водитеље ученичких парламената кроз сарадњу средњошколаца, удружења младих и за младе и средњих школа	2015 – 2018.	Број спроведених обука Број укључених средњих школа Број водитеља укључених у програме обуке	Удружења младих и за младе у сарадњи са средњим школама (нарочито стручним службама, професорима Грађанског васпитања) и ученичким парламентима	
	1.2.3. Развити и спровести програме обуке за водитеље студентских парламената кроз сарадњу студената, удружења младих и за младе и факултета	2015 – 2018.	Број спроведених обука Број укључених факултета Број водитеља укључених у програме обуке	Удружења младих и за младе у сарадњи са факултетима, нарочито студентским парламентима и студентским организацијама.	

1.3. Подржати програме стручне и професионалне праксе кроз међусекторску сарадњу (влада, цивилни и привредни сектор)	1.2.4. Развити и спроводити програме обуке наставног кадра у средњим школама за коришћење метода неформалног образовања и нових технологија у ваннаставним активностима и секцијама	2015 – 2018.	Број спроведених обука Број наставника који су учествовали у програмима обуке Број школа укључених у програме обуке Број ваннаставних активности креираних и спроведених од стране учесника обуке.	Удружења младих и за младе у сарадњи са средњим школама
	1.2.5. Развити и спроводити програме обуке наставног кадра на факултетима за коришћење метода неформалног образовања и нових технологија у ваннаставним активностима и секцијама	2015 – 2018.	Број спроведених обука Број наставника који су учествовали у програмима обуке Број факултета укључених у програме обуке Број ваннаставних активности креираних и спроведених од стране учесника обуке.	Удружења младих и за младе у сарадњи са факултетима
	1.3.1. Спровојити истраживања потреба младих за практичним вештинама и знањима која нису обухваћена формалним образовањем	2015 – 2018.	Објављени резултати истраживања Број средњошколаца и студената укључених у истраживање Број покренутих нових радних пракси на основу установљених потреба Број средњошколаца и студената укључених у нове радне праксе	Удружења младих и за младе у сарадњи са средњим школама и факултетима
	1.3.2. Мапирање могућих места за обављање радне праксе у владином, цивилном и привредном сектору	2015 – 2018.	Објављени резултати мапирања Број обухваћених институција, организација и компанија Број покренутих нових радних пракси на основу идентификованих могућих места Број средњошколаца и студената укључених у нове радне праксе	Удружења младих и за младе у сарадњи са владиним, цивилним и привредним сектором
	1.3.3. Спровојити информативне кампање за подстицање сарадње 3 сектора ради успостављања квалитетније и разноврсније радне праксе за младе	2015 – 2018.	Број спроведених кампања Број покренутих партнерстава Број покренутих нових радних пракси Број младих укључених у нове радне праксе	Удружења младих и за младе у сарадњи са владиним, цивилним и привредним сектором, као и са образовним институцијама
	1.3.4. Обука за будуће менторе током радних пракси	2015 – 2018.	Број спроведених обука Број учесника обуке Број институција, организација и компанија укључених у програме обуке	Удружења младих и за младе у сарадњи са владиним, цивилним и привредним сектором, као и са образовним институцијама

3.2. ЗАПОШЉАВАЊЕ МЛАДИХ

3.2.1. Запошљавање младих - Проблеми и приоритети

Област запошљавање младих подразумева свеобухватно стварање услова за младе пунолетне особе за заснивање радног односа у циљу остваривања економске независности, а што је основ за лични развој, заснивање породице, организацију слободног времена, итд. Предуслов запошљавања младих су квалитетна знања, која им омогућавају компетентност за послове који представљају њихову личну слободу избора.

Запосљивост младих представља скуп вештина, знања и личних особина младих које им повећавају шансе за запослење и помажу да буду успешни у пословима којима се баве, и тако увећају корист за себе, али и своје заједнице и целокупну економију.

Каријерно вођење и саветовање младих представља пружање континуиране помоћи младима током њиховог целокупног каријерног развоја, са циљем постизања професионалног идентитета, а у складу са личним особинама и потребама тржишта рада за појединим занимањима.

Предузетништво је начин мишљења и врста процеса који ствара и развија економску активност тако што спаја улажење у ризик, стваралаштво и/или иновације са добрим управљањем, у новој или постојећој организацији.¹³ За предузетника се везују одлике као што су креативност и иновативност, што имплицира и способност реализовања профитабилне активности која обезбеђује одрживо запошљавање како предузетнику тако и радницима које запошљава. Европа 2020 – стратегија за паметан, одржив и инклузивни раст, питању омладинског предузетништва даје посебан значај, сматрајући да предузетништво младих није само питање запошљавања, већ начин да се омогући реализација **иновативних идеја, повећа социјални капитал, обезбеди одржив развој** посебно на нивоу локалних заједница.

Самозапошљавање представља економску и животну опцију за део младих људи који имају предузетничке склоности. Њиме се аутоматски утиче и на решавање великог броја осталих питања са којима су млади суочени, као што су становање, заснивање породице, социјална укљученост, задовољење образовних, културних и рекреативних потреба и многи други. Поред тога, самозапошљавање доприноси и **јачању сектора МСПП, повећању опште запослености и јачању домаће привреде.**

Појам самозапошљавања се различито третира, али је могуће извести пет основних облика самозапошљавања¹⁴:

1. Предузетници (власници и/или оснивачи МСПП) који воде своје послове помоћу радника;

2. Традиционални „слободни професионалци“ који, да би могли вршити своју делатност, морају испуњавати одређене захтеве, поштовати прописе и професионалне кодексе, често и полагати испите да би могли бити на попису јавних регистара. Они најчешће своју делатност обављају сами или заједно са другим професионалцима или помоћу ограниченог броја радника (нпр. адвокати);

3. Трговци, пољопривредници и сл. који представљају традиционалне облике самозапошљавања. Ови самозапослени радници често раде са члановима породице и евентуално мањим бројем запослених;

4. Квалификовани самозапослени радници нерегулисане струке, који се понекад називају „нови професионалци“ (нпр. веб дизајнери);

5. Неквалификовани самозапослени радници који воде властити посао без помоћи радника а понекад им помажу чланови породице (нпр. молери).

Ослањајући се на горе наведене дефиниције, а након анализе стања у Новом Саду истичемо кључне проблеме на које желимо да усмеримо политику за младе Града Новог Сада.

Један од примарних проблема младих, а самим тим и младих у Новом Саду, када је запошљавање у питању, је **низак степен запосљивости младих и недовољна активност младих на тржишту рада**. Према подацима Националне стратегије за младе 2015 - 2025.¹⁵ кључни стратешки проблем младих у Србији је незапосленост. Стопа незапослености младих износи 52,8% за младе узраста 15-24 године, односно 39,5% за младе узраста 15-30 година¹⁶. Међутим, један од важних узрока незапослености је значајно повећавање неактивности младих на тржишту рада, па је тако у мају 2014. године стопа неактивности младих узраста 15-30 година износила 52,4%.¹⁷ Такође, у Републици Србији је према подацима Републичког завода за статистику у 2012. години забележено да 25,1% младих узраста 15-24 припада категорији оних који нису нити запослени, нити на образовању или тренингу¹⁸. Ови подаци показују да је улазак на тржиште рада за многе младе изазов. Према истраживању Уније послодаваца¹⁹, послодавци сматрају да младима недостају неке основне компетенције, где је на првом месту комуникативност, затим мотивисаност, рад на рачунару, тимски рад, вештине опхођења са клијентима, услужност, а потом и писменост, познавање страних језика, флексибилност, љубазност и прецизност. Ово није само лоше мишљење послодаваца о младима, већ за њих то значи да ако унајме радника који не поседује ове компетенције, тај радник вероватно неће генерисати довољно профита ни за сопствену плату, а можда ће узроковати и проблеме у односима у колективу или у комуникацији са клијентима. Веома је важно издвојити и проблеме запосљивости група младих које посматрамо као посебно рањиве, а то су: млади са инвалидитетом, Роми и Ромкиње, девојке, млади из руралних средина и приградских насеља, млади са проблемима у понашању, млади који припадају LGBT популацији, млади на институционалном смештају. Према подацима Акционог плана запошљавања града Новог Сада за 2014. годину²⁰, најугроженије групе незапослених лица су особе са инвалидитетом, Роми, избегла и расељена лица и корисници социјалних давања, те се ове групе морају посебно третирати кроз афирмативне мере.

¹⁵ Први нацрт Националне стратегије за младе 2015-2025 (радна верзија) Министарство омладине и спорта

¹⁶ Анкета о радној снази за други квартал 2014. године, Републички завод за статистику

¹⁷ Анкета о радној снази за други квартал 2014. године, Републички завод за статистику

¹⁸ NEET - Not in Employment, Education or Training

¹⁹ ПОТРЕБЕ ТРЖИШТА РАДА И ПОЛОЖАЈ МЛАДИХ НЕЗАПОСЛЕНИХ ЛИЦА, Унија послодаваца Србије, 2012.

²⁰ Акциони план запошљавања града Новог Сада за 2014. годину

¹³ Европска комисија (2003) Green Paper on Entrepreneurship

¹⁴ www.eurofound.europa.eu

Веома важан проблем када је у питању запошљавање младих је и сувише дуг и сложен процес тражења и заснивања првог радног односа. Прелазна раздобља младих између образовања и запошљавања постала су знатно дужа и сложенија²¹. Незапосленост међу младима просечно је двоструко већа него вредност укупне радне снаге. Унапређење приступа тржишту рада и квалитетног запошљавања чине главне приоритете Лисабонске стратегије за развој и запошљавање, те Европског пакта за младе. Све ово указује на то да је младима потребно пружити подршку у успешној транзицији из образовања на тржиште рада. Акциони план запошљавања града Новог Сада за 2014. годину²² бави се анализом трендова тржишта рада и указује на даље погоршање положаја највећег броја категорија теже запошљивих лица, а посебно младих. Подстицање запошљавања ових категорија теже запошљивих лица, по Националном акционом плану запошљавања за 2014. годину, подразумева спровођење пакета услуга за младе (од 15 до 30 година). И поред тога што Град подстиче запошљавање младих, првенствено кроз програме приправништва и универзитетске професионалне праксе, а потом и кроз субвенције за самозапошљавање и субвенције за отварање нових радних места код послодаваца у приватном сектору, потребно је обезбедити додатне мере, које су доступне свим младима.

Као велики проблем препознајемо и **недовољно функционални систем каријерног вођења и саветовања**, чија је сврха да пружи подршку у транзицији у модерним и демократским друштвима, као и **недовољно развијена свест младих о потреби за ефикасним управљањем својом каријером**. На основу Извештаја о реализацији програма и пројеката којима се остварују циљеви дефинисани Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада у 2013. години²³ дат је предлог групе активности која би могла бити издвојена за област запошљавање младих у наредном циклусу, а то је - Обучавати средњошколце и студенте за активно и ефикасно управљање својом каријером. Док је на основу Извештаја о реализацији пројеката из области политике за младе од значаја за Град Нови Сад којима се остварују циљеви дефинисани Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада током 2012. године²⁴, наведено да: *“Једина активност из Локалног акционог плана, у оквиру које није реализован ниједан пројекат, била је додатно оспособљавање наставника/ца, педагога/киња и психолога/киња за каријерно вођење и саветовање”*. Дакле, на основу наведеног можемо закључити да се током претходних година у Новом Саду **није довољно радило на развоју и доступности програма каријерног вођења и саветовања младих**. Према подацима Стратегије каријерног вођења и саветовања у Републици Србији²⁵ у постојећем образовном систему, у коме су тек почетне реформе, ова важна функција, која треба да обезбеди

прелазак из школовања на тржиште рада, **потпуно је маргинализована**, а њен значај несхваћен. Међународна пракса указује на неопходност постојања јаке мреже саветовалишта за каријерно вођење и саветовање намењених како младима који су у процесу школовања, тако и одраслима (концепт целоживотног учења). За Републику Србију је неоспорно да је каријерно вођење и саветовање новина, јер се оно у својој бити не уклапа у традиционални систем односа између образовања и тржишта рада. Ово је нарочито изражено данас када се све више говори о новом концепту који подразумева каријеру као променљиву категорију, која се брзо и лако мења како због промена у интересовањима, способностима и вредностима запосленог, тако и због промена у радном окружењу.

Низак ниво предузетничког образовања младих и недовољна понуда специјализованих обука за младе предузетнике је проблем коме треба посветити велику пажњу. Иако је предузетничко образовање најбољи начин за превазилажење свих препрека које се јављају код покретања сопственог посла и треба му посветити посебну пажњу, како у формалном образовању, од основног, преко средњег, па до највишег нивоа образовања, тако и у неформалном образовању, евидентан је низак ниво овог вида образовања. Младима су углавном на располагању курсеви/обуке/тренинзи које с времена на време реализују невладине организације у Новом Саду²⁶. Из искуства ових организација знатно је већа тражња за оваквим курсевима од стране младих него понуда истих од стране организација (углавном због ограничених ресурса). Поред тога, обуке су доступне младима који живе у граду, док су млади у приградским насељима веома слабо информисани, а њихове могућности за покретање сопственог посла на селу неискоришћене. Млади који живе на селу, као једину шансу за запослење виде пресељење у Нови Сад, те их је потребно посебно стимулисати и обучавати за предузетничке послове. Што се тиче формалног образовања, само на неколико факултета у Новом Саду млади имају прилике да се едукују по питању предузетништва. Истраживањем²⁷ на којим факултетима Универзитета у Новом Саду се изучава и предаје предузетништво, долази се до информација да су то: Факултет Техничких Наука, Економски факултет, Пољопривредни факултет, и UNESCO катедра за студије предузетништва (UCES), основана кроз међународну сарадњу Универзитета у Новом Саду и организације UNESCO-CEPES са седиштем у Букурешту.

Постоји неколико кључних препрека са којима се млади, који желе да покрену сопствени посао сусрећу²⁸. **Пре свега, то је нестимулативан друштвени и културни утицај за развој предузетништва код младих**. Као што друштво утиче на све аспекте људског живота, тако утиче и на њихово виђење предузетништва и личне ставове према истом, као и на евентуалну предузетничку активност. Познато је да су млади генерално подложнији утицајима околине и уколико подршка, пре свега породице и пријатеља, не постоји, млади ће се знатно теже одлучити за предузетнички

21 Европска стратегија за младе-улагање и оснаживање 2009. Европска информациона мрежа за младе

22 Акциони план запошљавања града Новог Сада за 2014. годину

23 Извештај о реализацији програма и пројеката којима се остварују циљеви дефинисани Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада у 2013.

24 Извештаја о реализацији пројеката из области политике за младе од значаја за Град Нови Сад – Пројеката којима се остварују циљеви дефинисани Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада током 2012 год.

25 Стратегија каријерног вођења и саветовања у Републици Србији, 2010 -2014.

26 Иако се курсеви предузетништва и започињања сопственог посла могу слушати и у оквиру неких институција као што су на пример Национална служба за запошљавање (Обука за започињање сопственог посла), Регионална развојна агенција Бачка (Како започети сопствени бизнис - старт-уп пакет) ипак ови курсеви нису намењени искључиво младима.

27 Истраживање радио Радивој Малић у оквиру дипломског рада „Омладинско предузетништво у Србији“, Факултет техничких наука у Новом Саду, 2014. године

28 Schoof U. (2006) Stimulating Youth Entrepreneurship: Barriers and incentives to enterprise start-ups by young people, International Labour Office, Geneva

подухват. У неким случајевима може постојати страх од неуспеха, тј. његово виђење од стране околине. Такође, може се рећи да су последице социјалистичког система негде још увек присутне и да се могу посматрати као препрека предузетништву у виду преференција према раду у државној служби и тзв. „запослењу за цео живот“ који је у већини развијених држава већ одавно престао да постоји²⁹. Као једна од могућих препрека у реализацији предузетничких активности наводи се и страх од тешкоћа или немогућности наплативости производа и услуга. Овде се такође може сврстати и страх од корупције у друштву, који је много израженији у сиромашним земљама и земљама у развоју. Млађи људи (18-29 година) у Републици Србији дају већу тежину стваралаштву као мотиву за покретање сопственог посла, док се са померањем старосне границе (од 45. године живота па навише) покретање сопственог посла посматра као нужа.³⁰ Иако је генерално мали проценат младих који су оснивачи и/или власници МСП у Новом Саду (и Републици Србији генерално), ипак је евидентно да млади предузетници поред слабости које се огледају у недовољном искуству и малом броју пословних контаката, могу имати неке од предности у односу на старије. **Такође, евидентна је и слаба промоција успешних младих предузетника у Новом Саду као примера добре праксе и непостојање базе података о младим предузетницима.**

На основу наведеног долазимо до закључка и да су млади недовољно информисани о институцијама које пружају финансијску и нефинансијску подршку младима при отпочињању сопственог посла. Међу младима који изражавају жељу да покрену сопствени посао, често се чује да је управо недостатак финансија и извора финансирања главна препрека. Са једне стране постоји објективан проблем недостатка извора финансирања у Новом Саду (и у целој Србији), а са друге стране постоји проблем услова и критеријума добијања ових извора финансирања и неинформисаност младих о истим.

Као проблем уочава се и низак ниво информисаности младих о савременим могућностима самозапошљавања. Иако данас у свету велики број младих ради у области тзв. креативних индустрија које добијају све више на значају у погледу економског развоја, егзистенцијалне будућности „креативне класе“, самозапошљавања и природног и неизбежног приближавања домена културе и предузетништва, односно креативног пословања, у Новом Саду и Србији генерално је ова индустрија још увек непознаница. Исти случај је и са ИКТ (информационо комуникационе технологије) индустријом која младима пружа перспективу у погледу самозапошљавања и остваривања прихода. У овој грани индустрије се могу веома добро

афирмисати и млади са телесним инвалидитетом који услед архитектонских баријера и неприлагођених радних места могу радити не напуштајући своје домове и на тај начин остварити економску независност.

На основу наведених проблема препознајемо следеће стратешке циљеве у периоду од 2015 - 2018. године:

- Информисати и подстицати младе да унапређују знања и вештине запосљивости, са посебним акцентом на досезање до што шире групе младих људи, а посебно младих из приградских насеља, младих Рома/киња, особа са инвалидитетом, младих корисника услуга социјалне заштите и припадника LGBT популације;
- Повећати доступност тржишта рада младима, кроз креирање и реализацију подстицајних и иновативних мера запошљавања, намењених младима који траже прво запослење и њиховим послодавцима;
- Систематски радити на унапређивању и ширењу услуге каријерног вођења и саветовања у оквиру формалног образовања, у делу редовног рада психолошко-педагошке службе и кроз ваннаставне активности;
- Подизати капацитете младих за ефикасно управљање каријером кроз едукације, кампање и развој програма каријерног вођења и саветовања;
- Систематски радити на увођењу предузетничког образовања у оквиру формалног образовања на свим нивоима;
- Унапредити запосљивост младих кроз програме неформалног образовања за покретање сопственог посла, са посебним акцентом на младе из приградских насеља;
- Континуирано спроводити активности којима се доприноси популаризацији предузетништва младих и свих облика самозапошљавања, кроз промоцију примера добре праксе младих предузетника и савремених облика самозапошљавања у областима као што су „кретивна индустрија“ и ИКТ индустрија.

Приоритетни циљеви ЛАП 2015 – 2018:

1. Информисати и подстицати младе да унапређују знања и вештине запосљивости, са посебним акцентом на досезање до што шире групе младих људи, а посебно младих из приградских насеља, младих Рома/киња, особа са инвалидитетом, младих корисника услуга социјалне заштите и припадника LGBT популације;
2. Подизати капацитете младих за ефикасно управљање каријером кроз едукације, кампање и развој програма каријерног вођења и саветовања;
3. Унапредити запосљивост младих кроз програме неформалног образовања за покретање сопственог посла, са посебним акцентом на младе из приградских насеља;
4. Континуирано спроводити активности којима се доприноси популаризацији предузетништва младих и свих облика самозапошљавања, кроз промоцију примера добре праксе младих предузетника и савремених облика самозапошљавања у областима као што су „кретивна индустрија“ и ИКТ индустрија.

²⁹ Однос јавности у Републици Србији према предузетништву може се додатно осветлити разматрањем његове антитезе – односа према јавном сектору. На основу анкете у оквиру брошуре Предузетништво у Србији – нужа или прилика (фебруар 2014. године), две трећине испитаних грађана жели да се запосли у јавној сектору. Као разлоге наводе то што се такав посао сматра угледним, у највећем броју случајева пружа сигурност и сигурну зараду. Очекивано, интересовање за рад у јавном сектору прогресивно расте са старашћу испитаника, од половине грађана (56%) између 18 и 29 година, док чак 73% грађана који имају више од 60 година. Такав тренд, уз високу склоност ка запошљавању у јавном сектору вероватно је одраз нашег некадашњег социјалистичког наслеђа, према којем су грађани били навикнути да од државе очекују сигуран посао, а од друштвеног предузећа пристоју плату, социјалну заштиту, чак и обезбеђен посао за своје потомство. Охрабрује налаз да су млади људи, ненавикнути и неоптерећени наслеђем из прошлости, постали склонији раду у приватном сектору.

³⁰ Извор: Брошура Предузетништво у Србији – нужа или прилика; ЦЕВЕС – Центар за високе економске студије, Београд, фебруар 2014. године

3.2.2. Запошљавање младих - Акциони план

2. Запошљавање младих				
Стратешки циљеви	Мере	Временски оквир	Индикатори	Носиоци активности
2.1. Информисати и подстицати младе да унапређују знања и вештине запосљивости, са посебним акцентом на досезање до што шире групе младих људи, а посебно младих из приградских насеља, младих Рома/киња, особа са инвалидитетом, младих корисника услуга социјалне заштите и припадника LGBT популације	2.1.1. Подржати јавне кампање и промоцију примера добре праксе које подстичу младе да активно раде на унапређењу својих капацитета запосљивости	2015 - 2017.	Број кампања и промоција Број ангажованих младих у кампањама Број младих који су информисани	Удружења младих и удружења за младе
	2.1.2. Подржати програме неформалног образовања које подижу капацитете младих за већу запосљивост (радна етика, психолошке обуке, компјутерска писменост, пословна комуникација, рад у тиму, асертивни тренинзи)	2015 - 2018.	Број и разноврсност програма Квалитет програма Број младих који су укључени у програме	Удружења младих и удружења за младе
	2.1.3. Подржати креирање и спровођење прилагођених обука за ранљиве групе употребом асистивних технологија, обуком на матерњем језику и обуком у приградским насељима	2015 - 2016.	Број обука Број укључених младих из ранљивих група	Удружења младих и удружења за младе
	2.2.1. Развијати услуге за каријерно информисање и саветовање младих у институцијама и ван институција (нпр. Каријерни инфо-кутак за младе)	2015 - 2016	Број развијених услуга Број младих који користе услугу	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са Канцеларијом за младе
2.2. Подизати капацитете младих за ефикасно управљање каријером кроз едукације, кампање и развој програма каријерног вођења и саветовања	2.2.2. Подржати реализацију едукација које се баве ефикасним управљањем каријере за младе	2015 - 2018.	Број спроведених едукација Број младих на едукацијама Квалитет спроведених обука према оценама учесника	Удружења младих и удружења за младе
	2.2.3. Промовисати значај каријерног саветовања и вођења младих кроз кампање, примере добре праксе, трибине, едукације	2015 - 2017.	Број реализованих активности Број укључених младих Територијална распрострањеност	Удружења младих и удружења за младе
	2.2.4. Подржати прикупљање и представљање података о доступним услугама и програмима за каријерно вођење младих у граду Новом Саду прилагођених и младима из ранљивих група	2017 - 2018.	Број прикупљених података Квалитет садржаја Број корисника садржаја	Удружења младих и удружења за младе
	2.3.1. Подржати реализацију обука за почетнике у бизнису	2015 - 2018.	Број реализованих обука Број младих који су одслушали обуке Квалитет спроведених обука на основу оцена учесника	Удружења за младе
2.3. Унапредити запосљивост младих кроз програме неформалног образовања за покретање сопственог посла, са посебним акцентом на младе из приградских насеља				

2.3.2 Информисати и обучавати младе у приградским насељима о могућностима за покретање сопственог посла 2.3.3 Подржати реализацију специјализованих обука из области које су неопходне за вођење сопственог посла (маркетинг и продаја, електронско пословање, финансијско управљање, ИТ у пословању и сл.) 2.3.4 Подржати организацију инфо дана о доступним изворима финансирања сопственог посла и институцијама које пружају нефинансијску подршку (менторинг, семинари и сл.) 2.4.1. Подржати организовање инфо дана, конференција и сличних манифестација које популаришу предузетништво и samozapošljavanje младих 2.4.2. Подржати организовање конференција инфо дана и осталих манифестација које популаришу ИКТ и Креативну индустрију 2.4.3. Подржати активности које промовишу примере добре праксе младих предузетника и подстицати њихово умрежавање 2.4.4. Оформити базу успешних младих предузетника који ће пружати менторску подршку младима за савремене облике samozapošljavanja	2015 - 2017.	Број реализованих обука Број младих који су одлушали обуке Квалитет спроведених обука на основу оцена учесника Број приградских насеља која су обухваћена обуком	Удружења за младе
	2015 - 2018	Број реализованих обука (укупно и по областима) Број младих који су одлушали обуке Квалитет спроведених обука на основу оцена учесника	Удружења за младе
	2015 - 2016.	Број реализованих инфо-дана Број младих који су присуствовали инфо-дану	Удружења за младе
	2015 - 2018.	Број реализованих догађаја Број младих који су присуствовали догађајима Квалитет догађаја на основу оцена младих	Удружења за младе
	2015-2018.	Број реализованих догађаја Број младих који су присуствовали догађајима Квалитет догађаја на основу оцена младих	Удружења за младе
	2015 - 2018.	Број штампаних и аудио-визуелних материјала Број младих корисника материјала Број догађаја Број младих који су присуствовали догађајима	Удружења за младе
	2015 - 2017.	Оформљена база (да/не) Број младих предузетника у бази Број пружених информација Број корисника базе	Удружења за младе

3.3. ЗДРАВЉЕ МЛАДИХ

3.3.1. Здравље младих – проблеми и приоритети

Здравље представља сложен динамички феномен који се дефинише као стање потпуног физичког, психичког и социјалног благостања (дефиниција Светске здравствене организације³¹), а не само као одсуство болести и неспособности што је основа за разматрање разноврсних питања везаних за здравље младих. Дефинисање појмова „здравље“ и „болест“ је сложен задатак, јер је тешко поставити границу где престаје здравље, а где почиње болест.

Често појам здравља млади поистовећују са физичким здрављем, пошто тај аспект најлакше разумеју. Физичко здравље младих можемо дефинисати и као збир „резервних капацитета“ организма. У том смислу неопходно је да свака млада особа размишља да ли својим начином живота само троши резерве здравља или чини све да га очува и унапреди.

Психичко, душевно или ментално здравље младих је лични осећај задовољства и благостања, осећај да су способни, ефикасни, да могу добро да комуницирају и сарађују са својим вршњацима, са члановима своје породице и осталим људима у заједници, да могу искористити све своје интелектуалне способности и да на прави начин покажу своје емоције. Разумевање менталног здравља помаже младима да лакше разумеју поремећаје менталног здравља или поремећаје понашања код својих вршњака.

Живот младих као биолошких, психолошких али и социјалних бића одвија се великим делом у заједници. Особине социјалне средине као што су мир, равноправност, економска и политичка стабилност, друштвена подршка сваком појединцу омогућавају добро здравље. Са друге стране, склоп негативних чинилаца као што су сиромаштво, неписменост, незапосленост, немогућност лечења, маргинализација или изолација појединаца или група младих због тога што се разликују од осталих, озбиљно угрожавају здравље.

Квалитет здравља младих јесте условљен њиховим понашањем и избором да избегавају ризике по здравље, како би га што дуже очували или са друге стране да својим свесним или несвесним понашањем узимања ризика изложе себе опасности да оболе. Понашања узимања ризика су саставни део младости, посебно адолесценције. Она представљају развојно очекивано и нормално понашање. Развојно прихватљиво ризично понашање може подразумевати прве романтичне везе, учење вожње или инсистирање на свом мишљењу и када се оно сукобљава са мишљењем родитеља или других значајних одраслих особа. Развојно неприхватљива ризична понашања су сва понашања која тренутно или дугорочно угрожавају живот или здравље младе особе.

Савремене дефиниције здравља обухватају и духовну, филозофску, еколошку и ментално – хигијенску компоненту и могућност да млади воде квалитетан и креативан живот, максимално развију све своје капацитете, да реализују своје циљеве и да се стваралачки прилагоде друштвеној средини. У Националној стратегији за младе наглашава се нераскидива веза између индивидуалног начина живота и здравља, са посебним акцентом на улагање у детерми-

нанте здравља и предуслове за здравље које обухватају одговарајуће друштвене и економске услове, физичко окружење и стабилан екосистем. Овакав приступ подразумева диспозицију младих да на исправан начин вреднују важност здравља и здравог начина живота и у складу са тим предузимају одређене акције, односно формирају понашање које води здрављу. Здравље је предуслов за срећу, испољавање креативних потенцијала личности и самореализацију.

Млади се генерално сматрају за најздравији део популације, обзиром да статистички подаци указују на најнижи ниво обољевања и умирања управо у овој узрасној групи. Међутим то не значи да брига о здрављу младих не треба бити приоритет сваког друштва. Европска стратегија здравља (2008 -2013.) здравље деце и младих посматра као приоритетну активност, управо због честих ризичних понашања популације младих чије се последице често испољавају индиректно касније у животу.

Брига о здрављу младих најчешће се односи на пружање информација и правовремену превенцију, засновану на оснаживању младих да преузму одговорност за сопствено здравље и доносе одговорне одлуке тј. на изградњу животних вештина и здравих стилова живота. Превенција данас треба да буде више од нуђења информација о различитим облицима ризичних понашања и њиховим последицама. Савремена превенција усмерена је на образовање тј. нуђење информација, уз сензибилнији однос према емоцијама младих, како би се остварили позитивни утицаји на њихове ставове и понашања. Истраживања Светске здравствене организације (СЗО) одавно указују да заштита здравља базирана на информацији о ризицима и њиховим последицама не даје резултате.

На територији Града Новог Сада млади се најчешће сусрећу са следећим проблемима у области здравља:

Угрожено ментално здравље младих

Резултати најновијих истраживања у Србији (УНИЦЕФ, Светска здравствена организација) указују на то да здравствено стање младих карактерише лоше ментално здравље са све вишом стопом поремећаја понашања, болести зависности, депресије и самоубиства, као и ниска стопа контрацептивне заштите са све већим порастом сексуално преносивих инфекција. Клиничко искуство и резултати истраживања у Србији такође указују на значајно психолошко трпљење популације младих, које се често везује за периодом адолесценције. Млади манифестују одређену, за овај узраст специфичну психопатологију: различите тешкоће адолесцентног процеса сконцентрисане око формирања стабилног и дефинитивног идентитета, депресивна стања (укључујући самоубилаштво) и поремећаје понашања (укључујући злоупотребу психоактивних супстанци, насилно и делинквентно понашање и поремећаје исхране). Трећина средњошколске популације показује знаке психолошког трпљења и менталних проблема. Слични подаци добијени су и у истраживањима студентске популације.

Пораст процената корисника психоактивних супстанци међу младима

Психоактивним супстанцама (скраћено ПАС) називамо све оне материје које делују првенствено на централни нервни систем где мењају функцију мозга, што доводи до

31 <http://www.who.int/about/definition/en/print.html>

промена у стању свести, опажању, мишљењу, расположењу, понашању и односу према телу. Због великог броја и разноликости ових супстанци, уместо ужег термина „дрога“ користи се термин психоактивна супстанца. Термин „дрога“ обично користимо за илегалне психоактивне супстанце.

Подаци у области болести зависности и злоупотребе дрога у Граду Новом Саду су непотпуни. Сва досадашња истраживања и анкете, иако нису методолошки уједначена, указују на тренд повећања коришћења психоактивних супстанци од стране младих. Подаци Европског истраживања о употреби алкохола и других дрога међу младима у Србији 2008. спроведеном од стране Министарства здравља РС, на узорку од 7911 ученика првих разреда средњих школа указују да је девет од десет ученика бар једном током живота попило једно или више алкохолних пића. Осим тога, чак 15,1% ученика првих разреда средњих школа наводи да су током живота бар једном употребљавали неку од илегалних психоактивних супстанци.

Спуштање старосне границе приликом првог коришћења психоактивних супстанци

Озбиљност овог проблема можемо поткрепити подацима добијеним у раније поменутом истраживању који указују да:

- Једна четвртина школске деце узраста 16 година (24,9%) редовније конзумира алкохол тј. наводи да је у току живота 40 или више пута пила алкохол;
- Бар једном у животу се напило 42% ученика;
- Марихуану или хашиш у последњих 30 дана, што може указати на почетак редовније употребе, користило је 2,3% ученика;
- Чак 7,6% младих је током живота користило седативе без лекарског рецепта;
- У популацији ученика првог разреда средњих школа, 2,9% ученика је бар једном у току живота користило инхалансе (лепак, бензин, плин, бронза, лакови и сл), 2,7% алкохол у комбинацији са пилулама, док је екстази пробало 1,6% ученика. Пријављена употреба амфетамина и аналгетика у току живота износи 1,5% и 1,4%, редом, док је употребу осталих психоактивних супстанци пријавило мање од 1% ученика;
- 46% ученика је у току живота попушила бар једну цигарету.

Низак ниво знања о репродуктивном здрављу

Према дефиницији Светске здравствене организације, репродуктивно здравље је стање физичког, менталног и социјалног благостања у свим областима везаним за репродуктивни систем, у свим фазама живота.

Репродуктивно здравље подразумева да су људи у могућности да имају задовољавајући и безбедан полни живот и способност да имају потомство, као и слободу да одлуче да ли ће га имати, када и колико често. Према истраживању спроведеном од стране Покрајинског секретаријата за спорт и омладину АП Војводине средњошколци у покрајини имају недовољна и непотпуна знања о репродуктивном здрављу, полно преносивим инфекцијама и начинима контрацепције. О овој теми млади се најчешће информишу путем интернета и телевизије, док најређе о томе слушају у здравственим установама и школи.

Пораст учешћа младих узраста 15–29 година међу новодијагностикованим ХИВ позитивним особама

Према подацима Института за јавно здравље Србије од 1984. до краја 2013. године у Републици Србији је регистрована 3001 особа инфицирана ХИВ-ом, од којих су 1692 особе оболеле од сиде, док је 1159 особа инфицираних ХИВ-ом умрло. Почетком 2014. године у Србији су 1842 особе живе са ХИВ-ом. Процењује се да још 1800 особа не зна да је инфицирано ХИВ-ом, односно процењена преваленција од 2002. године региструје се пораст учешћа младих узраста 15–29 година међу новодијагностикованим ХИВ позитивним особама (47% у 2008, односно 30% у 2013. према 22% током 2002. године).

Недовољан број саветованих и тестираних на ХИВ и друге полно преносиве инфекције

Све више преовладава свест да су млади људи ти који могу променити ток и смер епидемије полно преносивих инфекција. Млади у исто време на најбољи начин прихватају програме спречавања ширења ХИВ-а и ефикасни су учесници и промотери акција превенције. Чињеница је да су значајни напори уложени у превентивне активности у вези са контролом ХИВ/сиде током протеклих година и охрабрују налази да далеко већи број младих користи кондом приликом сексуалних односа у вези која је краћа од шест месеци у поређењу са претходном деценијом. На жалост, још увек је присутна изузетно ниска стопа добровољног тестирања на ХИВ (2,7 на 1000 становника). Из истих разлога, димензије проблема ППИ међу младима у Републици Србији се могу само процењивати, чему доприноси и неадекватно регистровање ових обољења.

Виши проценат обољевања младих изазван недовољном физичком активношћу и неправилном исхраном

Физичка неактивност младих може да утиче на неправилан развој тела и потпомогне настајање одређених деформитета и болести. Водеће место у структури морбидитета амбуланте за спортску медицину заузимају обољења мишићно – коштаног система и везивног ткива са учесталошћу од 52,98%. Најчешће постављена дијагноза из ове групе обољења и уједно најчешћа дијагноза у оквиру амбуланте је крива кичма, која је код адолесцената у највећој мери последица неправилних навика седења, спавања и недовољне физичке активности у детињству, које се настављају и касније. Ове болести се могу у значајној мери спречити правовременом променом наведених навика, те је важно да се млади стално подстичу на редовну физичку активности и едукују о правилном држању тела при свакодневним активности.

Неправилна исхрана представља неуравнотежено или недовољно узимање хране, а њене директне последице су поремећај раста и развоја, појава болести (хронична незаразна обољења, малнутриције, опадање имуних функција организма и др.). Иако је избор хране индивидуалан и зависи од физиолошких потреба организма, узимање хране је ипак под утицајем културолошких, социолошких, економских и психолошких фактора живота. Обољења дигестивног система код младих су веома честа, што можемо објаснити неправилним животним навикама ове популације у погледу исхране са пуно простих угљених хидрата (пекарски производи, слаткиши, сокови и др.), недостатка сна и повећаног стреса.

Недовољна доступност здравствене заштите за младе из посебно осетљивих група

Према истраживању спроведеном за креирање претходног Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада препознате су следеће посебно осетљиве групе младих које имају потешкоћа да остваре право на здравствену заштиту:

Сексуалне раднице заслужују посебну пажњу у овом одељку, као ризична група у смислу здравља. Највећи проблем у њиховом случају представља здравствено осигурање (односно немогућност да га обезбеде), које им отежава бригу о сопственом здрављу. Поред проблема које има и редовна популација (чекање, нељубазност...), посебан проблем је дискриминација у здравственим установама.

Особе са инвалидитетом сусрећу се са бројним проблемима у здравственим установама, а најчешће се жале на недовољну едукованост здравствених радника, архитектонску неприлагођеност и недовољну техничку опремљеност. Велики проблем представља неразумевање и неадекватан приступ у односу доктор-пацијент.

ЛГБТ популација, поред уобичајених жалби на неефикасност здравственог система, такође наводи дискриминацију као проблем приликом обраћања институцијама, често у облику "потенцијална дискриминација".

Роми/Ромкиње су се највише жалили на лошу организацију здравствених институција и изразили више захтева за едукацијом и информисањем о здравственим темама.

Област Здравље младих у оквиру Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада 2010 - 2014. једна је од најзаступљенијих области према броју додељених пројеката. Претходни акциони план је препознао проблем доступности примарне здравствене заштите поменутих посебно осетљивих група као један од приоритетних, али у оквиру овог циља мали број пројеката је за циљну популацију имао заиста неку од посебно осетљивих група младих.

На основу наведених проблема препознајемо следеће стратешке циљеве у периоду од 2015 - 2018. године:

- Приближити бригу о менталном здрављу младима кроз информативне и едукативне програме на местима где се млади окупљају;

- У сарадњи са здравственим институцијама подстицати програме превенције и заштите менталног здравља кроз директну подршку младима;
- Едуковати младе о штетности употребе психоактивних супстанци кроз креирање иновативних превентивних програма;
- Смањити степен коришћења психоактивних супстанци укључивањем већег броја младих у програме континуиране подршке корисницима психоактивних супстанци;
- Повећати ниво знања младих о репродуктивном здрављу кроз едукацију иновативним каналима комуникације, који су пријемчиви и доступни младима;
- Смањење броја младих међу ХИВ позитивнима путем спровођења семинара, тренинга, радионица о ХИВ инфекцији у популацији младих;
- Повећање броја тестираних на ХИВ и друге полно преносиве инфекције путем промоције и популаризације тестирања на јавним местима;
- Развијати знање и вештине младих о здравој исхрани и физичкој активности кроз пружање информација и директне услуге за младе;
- Повећати доступност примарне здравствене заштите за младе из посебно осетљивих група кроз информисање и подршку младима.

Приоритетни циљеви ЛАП 2015 – 2018:

1. У сарадњи са здравственим институцијама подстицати програме превенције и заштите менталног здравља кроз директну подршку младима;
2. Едуковати младе о штетности употребе психоактивних супстанци кроз креирање иновативних превентивних програма;
3. Повећати ниво знања младих о репродуктивном здрављу кроз едукацију иновативним каналима комуникације, који су пријемчиви и доступни младима;
4. Развијати знање и вештине младих о здравим стилима живота кроз пружање информација и директне услуге за младе;
5. Повећати доступност примарне здравствене заштите за младе из посебно осетљивих група кроз информисање и подршку младима.

3.3.2. Здравље младих - Акциони план

3. Здравље младих					
Стратешки циљеви	Мере	Временски оквир	Индикатори	Носиоци активности	
3.1. У сарадњи са здравственим институцијама подстицати програме превенције и заштите менталног здравља кроз директну подршку младима	3.1.1. Подржати и развијати сервисе за психолошку подршку младима - СОС телефоне и саветовалишта	2015 - 2018.	Број подржаних сервиса за психолошку подршку Број младих корисника сервиса	Удружења младих Удружења за младе	
	3.1.2. Пружати стручну подршку у области менталног здравља на местима где се млади окупљају од стране експерата из здравствених институција	2015 - 2016.	Број стручњака укључених у рад са младима Број младих корисника програма	Удружења младих Удружења за младе	
	3.1.3. Развијати програме заштите менталног здравља младих усмерене на развој животних вештина – вештине решавања проблема и конфликта, управљање стресом и временом	2015 - 2018.	Број и разноврсност програма Оцена квалитета рада програма Број младих који су укључени у програме	Удружења младих Удружења за младе	
	3.2.1. Организовати информативне и едукативне програме превенције употребе алкохола у школама, омладинским клубовима и другим местима где се млади окупљају	2015 - 2018.	Број и разноврсност програма Оцена квалитета рада програма Број младих који су укључени у програме	Удружења младих Удружења за младе	
3.2. Едуковати младе о штетности употребе психоактивних супстанци кроз креирање иновативних превентивних програма	3.2.2. Подржати програме за смањење употребе алкохола на местима где се алкохол конзумира	2015 - 2018.	Број и разноврсност програма Оцена квалитета рада програма Број младих који су укључени у програме	Удружења младих Удружења за младе	
	3.2.3. Подржати програме превенције употребе дрога који користе иновативне методе прилагођене младима – представе, перформанси, мурали, друштвене игре...	2015 - 2018.	Број и разноврсност програма Оцена квалитета рада програма Број младих који су укључени у програме	Удружења младих Удружења за младе	
	3.2.4. Развијати програме који пружају информације о програмима лечења младима који користе психоактивне супстанце	2015 - 2018.	Број и разноврсност програма Оцена квалитета рада програма Број младих који су укључени у програме	Удружења младих Удружења за младе	
	3.2.5. Организовати активности усмерене на смањење штете од употребе дрога	2015 - 2018.	Број реализованих активности Број младих корисника активности	Удружења младих Удружења за младе	
3.3. Повећати ниво знања младих о репродуктивном здрављу кроз едукацију иновативним каналима комуникације, који су пријемчиви и доступни младима.	3.3.1. Организовати информативне и едукативне програме на тему репродуктивног здравља при школама, омладинским клубовима и другим местима где се млади окупљају	2015 - 2018.	Број и разноврсност програма Оцена квалитета рада програма Број младих који су укључени у програме	Удружења младих Удружења за младе	

3.3.2. Пружити информације младима о могућностима превенције нежељених трудноћа, поремећаја репродуктивног здравља, ППИ и ХИВ/сиде путем спровођења медијских кампања (промотивни материјали, јавне акције, интернет- друштвене мреже)	3.3.2. Пружити информације младима о могућностима превенције нежељених трудноћа, поремећаја репродуктивног здравља, ППИ и ХИВ/сиде путем спровођења медијских кампања (промотивни материјали, јавне акције, интернет- друштвене мреже)	2015 - 2018.	Број кампања и промоција Број ангажованих младих у кампањама Број младих који су информисани	Удружења младих Удружења за младе
	3.3.3. Промовисати тестирање на ППИ и ХИВ/сиде и учинити га доступнијим	2015 - 2018.	Број младих информисаних о тестирању Број акција тестирања Број младих тестираних на ППИ и ХИВ	Удружења младих Удружења за младе
	3.4.1. Промовисати и развијати едукативне програме усмерене на развој здравих стилова живота и вештина за здраво живљење (здрава исхрана, физичка активност)	2015 - 2018.	Број и разноврсност програма Оцена квалитета рада програма Број младих који су укључени у програме	Удружења младих Удружења за младе
3.4. Развијати знање и вештине младих о здравим стиливима живота кроз пружање информација и директне услуге за младе	3.4.2. Подржати програме који повећавају доступност и разноврсност спортско рекреативних садржаја младима, посебно за младе из приградских места	2015 - 2018.	Број и разноврсност спортско рекреативних активности Број младих укључених у активности	Удружења младих Удружења за младе
	3.4.3. Организовати програме промоције здравља на местима где се млади окупљају	2015 - 2018.	Број и разноврсност програма Оцена квалитета рада програма Број младих који су укључени у програме	Удружења младих Удружења за младе
	3.5.1. Учинити доступним здравствене установе за младе особе са инвалидитетом	2015 - 2018.	Број доступних установа Број младих ОСИ укључених у активности	Удружења младих Удружења за младе
3.5. Повећати доступност примарне здравствене заштите за младе из посебно осетљивих група кроз информисање и подршку младима	3.5.2. Омогућити коришћење услуга примарне здравствене заштите за младе сексуалне раднице	2015 - 2018.	Број младих сексуалних радница које користе услуге примарне здравствене заштите Број пружених услуга	Удружења младих Удружења за младе
	3.5.3. Информисати и обучавати младе припаднике ромске националне мањине, посебно ромкиње о услугама које пружа примарна здравствена заштита	2015 - 2018.	Број информисаних младих Рома/киња Број реализованих активности	Удружења младих Удружења за младе
	3.5.4. Организовати програме за едукацију здравствених радника о проблемима младих ЛГБТ	2015 - 2016.	Број реализованих едукација Број здравствених радника који су похађали едукације	Удружења младих Удружења за младе

3.4. КУЛТУРА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ МЛАДИХ

3.4.1. Култура и слободно време младих – Проблеми и приоритети

Култура је присутна у свим сегментима живота појединца и заједнице и препознаје се у оквиру васпитања, образовања, науке, политике, стварања уметничких дела, становања и одевања. Реч култура потиче од латинске речи „cultus“ која означава неговање, обогаћивање или гајење. Дефинише се као део свесног људског чина, резултат људског деловања, представља све оно што је човек створио својим радом, а у сврху одржавања, побољшања и напретка људске врсте. С обзиром да култура обухвата широк спектар људског понашања очекивано је да је термин култура вишезначан, широко тумачен. Култура је део прошлости и будућности, део личног и колективног наслеђа, где свака генерација доприноси целини.³²

Култура младих има за циљ просвећивање, оплемењавање младих и обликовање простора где ће појединци развијати своју културу живљења и доживљај културе у складу са личним афинитетима. Она представља отворено подручје кроз које млади критички преиспитују традиционалне културне обрасце и наслеђе као део свог идентитета и стварајући нове обрасце и естетику креирају простор за властито препознавање и деловање. Култура има значајну улогу у разумевању, толеранцији и суживоту младих.

Култура младих може да се сагледа кроз стваралаштво и конзумирање - употребу.³³

Стваралаштво младих и активно бављење културом се препознаје кроз кретивни израз, у професионалном бављењу стваралаштвом и кроз аматерско стваралаштво.

Професионално стваралаштво се испољава у савременим, авангардним, али и традиционалним жанровима уметности. Стеченим знањем у образовним установама, искуством и талентом професионални млади ствараоци генеришу креативну енергију, стварају дела и баве се уметношћу као животном професијом. Регистровани као уметници у удружењима или по статусу као слободни уметници остварују, правним регулативама и уредбама, дефинисана права и могућности у складу са важећим актима која се односе на професионално бављење уметношћу.

Аматерским стваралаштвом подразумевамо спорадично коришћење вештина и знања, без остваривања прихода. Делујући кроз неформалне групе или појединачно, аматерски ствараоци такође учествују у креирању културних производа и стварању културне понуде града. Ликовни ствараоци, музички бендови, театарске трупе, књижевни кружоци, примењени дизајн, „стрит арт“, перформери, савремени плес, стрип аутори, филмски ствараоци су неки од видова активности младих у културном стваралаштву.

Конзумирање културе је повезано са културном понудом и самим интересовањима младих за културне садржаје. Културна понуда се сагледава кроз понуду програма у галеријама, музејима, биоскопима, јавним просторима, центрима културе у насељеним местима и граду, организацијама, у простору намењеном за програме културе

као и јавним просторима. Културна понуда и доступност исте у директној је вези с друштвеним токовима и времену у којем се друштво налази.

Слободно време је оно време које сами себи креирамо, испуњавајући га спортом и рекреацијом, социјализацијом, путовањима, забавом, читањем, музиком, филмовима, информисањем, аматерским стваралаштвом, активизмом, волонтеризмом, неформалним образовањем и другим. Слободно време младих унапређује квалитет њиховог живота и утиче на превенцију различитих облика девијантног понашања. Значај активности у слободно време за психички, когнитивни и социјални развој младих препознат је у већини савремених друштава. Потенцијал понуде је у младим људима, културном наслеђу и савременим техничким достигнућима. Садржаје испуњавања слободног времена младих и креирање културних вредности пласирају институције, удружења, културно-уметничка друштва, спортски центри и клубови, клубови младих, јавна и приватна предузећа, неформалне групе и појединци.³⁴

Употреба слободног времена је остварива у оквиру разних области ове јавне политике, те се у овом акционом плану посебан нагласак ставља на коришћење слободног времена кроз културу, обзиром да су спорт и рекреација, те друге сличне области регулисане другим политикама и акционим плановима од националног до локалног нивоа.

Актери културне политике за младе града Новог Сада су институције културе и други органи државне управе који се баве младима, удружења младих и удружења за младе који раде у области културе, неформалне групе и појединци. Култура младих обухвата креаторе културне понуде (професионалце и аматере) и кориснике, конзументе културне понуде. Културну политику за младе у Новом Саду описује разноликост области, видова деловања и начина учешћа. Свим учесницима културне сцене је неопходна подршка зарад очувања традиционалне и развоја савремене уметности, која не подлеже тржишним законима већ постоји у циљу развоја појединца и друштва.

Град Нови Сад кроз институције подржава развој културе, ипак, **институције које се баве културом нису сензибилисане за потребе младих**. У јавном конкурс 2013. године, Управе за културу³⁵ града Новог Сада, само једна, врло уопштена мера била је усмерена ка култури младих „допринос стварању културних садржаја намењених деци и младима“. Млади ретко посећују институције културе и културне догађаје. Укупно посматрано 83,5% младих ретко или никада не посећује музеје, 75,4% никада или ретко посећује галерије, 72,5% ретко или никада не посећује културно-историјске споменике и археолошка налазишта. Такође, 69% младих ретко или никада не посећује позоришне представе, а 69,2% књижевне вечери, док 67% никада или ретко одлази у биоскоп³⁶. Мрђа (2011) закључује да узроци оваквог стања нису само у специфичним карактеристикама групе, него и у самим институцијама - начину презентације културне баштине, активности, едукативних активности и др., која није прилагођено младима. У 14% случајева млади институције не посећују услед неодговарајуће понуде (Мрђа,

34 Национална Стратегија за младе 2009-2014

35 ЈАВНИ КОНКУРС за избор пројеката у култури, као и пројеката уметничких, односно стручних и научних истраживања у култури Града Новог Сада, који се финансирају, односно суфинансирају из буџета Града Новог Сада, за другу половину 2013. године

36 Мрђа, Слободан, (2011); Културни живот и потребе ученика средњих школа у Србији, Београд: Завод за проучавање културног развоја

32 Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014

33 Локални акциони план за младе Града Новог Сада <http://sio.novisad.rs/files/St-53%20lap.pdf>

2011)³⁷. Установе културе, иако богате садржајем нису посебно усмерене на потребе младих, а често у свој рад не укључују младе особе како у органима управе, програмским телима која треба да креирају садржаје, тако ни у ансамблима (на пример, Позориште младих³⁸ и Новосадско позориште³⁹ немају младих особа у управним телима). Нису развијени механизми за партиципацију младих особа у рад институција културе, те млади људи нису у могућности да дају свој допринос. Недовољно учешће младих у креирању културне политике у установама културе је препознато и укључено као циљ у нацрту Националне стратегије за младе 2015 – 2025. године⁴⁰. У акционом плану политике за младе Аутономне Покрајине Војводине 2011 - 2014. је препознат овај проблем и дефинисана потреба за системско решење за укључивање младих како кроз организације, тако и као појединци кроз партнерства, стажирање, волонтирање⁴¹.

У Новом Саду делује неколико удружења младих и удружења за младе који се професионално и/или аматерски баве различитим облицима културе, њихов рад је усмерен ка младима и/или укључује младе као активне чланове. **Организациони капацитети удружења која се баве културом нису довољно развијени**, што отежава њихов раст и развој, и ограничава домет њихових активности. У истраживању потреба културних актера у Србији, показало се да удружења имају потребу за унапређењем пројектног менаџмента, организационог менаџмента, комуникацијских вештина, техника преговарања и менаџмента у кризним ситуацијама⁴². У консултативном процесу разговора са актерима културе у Новом Саду, удружења која се баве културом имају потребу за укључивањем младих у свој рад, што је остварило кроз различите партиципативне механизме, укључивањем и координацијом волонтера, развијеним менторским радом. Такође, удружења је потребно оснажити из области културног менаџмента и односа са јавношћу који би унапредили квалитет самог културног садржаја. Извештај о реализацији Локалног акционог плана за 2013. годину наводи да је неопходно „радити на јачању капацитета удружења. Првенствено постоји потреба за обуком везаном за менаџмент у култури, али и оном која би пружила потребна знања и вештине у области волонтерског менаџмента, омладинског рада, ПР-а.“⁴³

Актери културе на нивоу града нису умрежени. Недовољна умреженост актера културе препозната је и на националном и покрајинском нивоу. У Граду Новом Саду занемарљив број програма је претходних година спроведен у партнерству два или више удружења, или удружења са институцијама у оквиру реализације Локалног Акционог плана за младе Града Новог Сада 2010 - 2014. године. Не постоји савез удружења која се баве културом, а који би

окупио заинтересоване актере. Мали број удружења је у чланству НАПОРА-а⁴⁴ и КОМС-а⁴⁵, што указује да нису повезани са удружењима младих и за младе и у мањем броју у свој рад укључују омладинске раднике. Средње школе, као образовне установе и средњошколски домови који нису својим програмом уметнички настројене у одређеном броју одржавају програме који промовишу културу, кроз различите секције, али је мањи број удружења активно сарађивао са њима. Повезаност институција културе, удружења која се баве културом и образовних установа је недовољно развијена.

Култура није једнако доступна свим младима. Највећи проценат културних догађаја се одвија у центру града. Истраживање о потребама младих, спроведено у процесу израде претходног Локалног акционог плана указује да већина младих из приградских насеља не посећује културне догађаје, или их слабо посећује у односу на младе из града. Ово чини културу слабије доступном особама које живе на префирији града и у приградским насељима.

Посебна група младих којима су културна дешавања мање доступна су младе малолетне особе (односно млади од 15 до 18 година). Малолетне особе представљају посебну групу на коју се масовна култура најшире одражава. Такође, већи део времена им је структуриран од стране образовних институција и родитеља, те је неопходан проактиван приступ. Према Мрђи (2011) промене у социјалној и културној основи друштва се најизразитије манифестују управо на овој, средњошколској популацији. На основу спроведеног истраживања може се видети да ова група младих мало учествује у културном животу, тек око 8,5% средњошколске популације. Између 3,5% и 5,5% паритципира у јавном културном животу једном месечно. Забрињавајући су подаци да у позориште никад не иде 39,4% средњошколаца, галерије никад не посећује 45,1% средњошколаца. Основни разлози за овакво понашање код средњошколаца у Новом Саду су: недостатак слободног времена (32%), неинтересовање (36,7%), недостатак информација (8,7%), лоша понуда (12%), затим недостатак новца и друго.⁴⁶

Недовољан број програма у којим млади могу активно да учествују. Учешћем у програмима културе, као креатора или активног реализатора, стварају се културне навике и развија се аматерско стваралаштво код младих. Постоји мали број програма који у граду бесплатно и континуирано укључују младе у реализацију активности. Подаци су показали да се 13,4% младих повремено бави неком формом књижевног стваралаштва, око 8,5% неком од визуелних уметности, 7,8% неком формом музичких активности. Истраживање на популацији средњошколаца је показало да чак 85% младих не учествује у културној продукцији, без обзира на ниво партиципације. Мали број простора, удружења и установа даје прилику младима да се баве уметношћу и развијају своје потенцијале. Фестивалска понуда за младе је присутна, али изостају програми који би помогли младима да активно учествују у креирању културне понуде.

37 Мрђа, Слободан, (2011); Културни живот и потребе ученика средњих школа у Србији, Београд: Завод за проучавање културног развоја

38 <http://pozoristemladih.co.rs/rs/>

39 <http://www.uvszinhas.com/>

40 Нацрт Националне стратегија за младе за период од 2015-2025. (2014); Београд: Министарство омладине и спорта. <http://www.mos.gov.rs/mladisuzakon/index.php/2013-10-03-13-36-17/627-predstavljajanje-radnog-nacrta-nacionalne-strategije-za-mlade-2015-2025>

41 Акциони план политике за младе у АП Војводини за период 2011-2014

42 Истраживања урађена у оквиру пројекта прекограничне сарадње под називом „Културна политика као алатка за заједништво и регионални развој“

43 ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА И ПРОЈЕКТА којима се остварују циљеви дефинисани Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада у 2013. години

44 http://napor.net/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=7&Itemid=13

45 <http://www.koms.rs/clanstvo/kako-postati-organizacija-clanica-koms-a/>

46 Мрђа, Слободан, (2011); Културни живот и потребе ученика средњих школа у Србији, Београд: Завод за проучавање културног развоја

Култура је битна област у оквиру које могу да се изразе и млади из осетљивих група, као и средство за смањење предрасуда према младима из осетљивих друштвених група. Посматрајући младе као групу, видимо да она није хомогена и да у њој постоје многе подгрупе младих које, иако су пред законом све исте, не остварују једнака права као и остали. Приликом анализе стања, потребно је препознати неједнаке животне шансе појединих група младих и могуће ризике социјалне искључености. Актери културе у Новом Саду **не пружају довољан број могућности за укључивање младих из угрожених група** као што су особе са инвалидитетом, ЛГБТ популација, мањинске групе и др. Програми удружења која раде са угроженим групама у највећем броју случајева не укључују културне програме, док удружења која се баве културом у мањем проценту бивају усмерена ка социјално угроженим групама. Највећи проценат испитаника обухваћен истраживањем потреба младих које је рађено у процесу израде претходног Локалног акционог плана навео је „игнорисање, занемаривање, искључење из друштва“, чак 32%. Овај проценат се односи на све области живота, а примењив је и на учешће у културним активностима. Неколико програма који су укључили младе из осетљивих група су показали изузетан успех и потенцијал за даљи развој.

Рад младих неафирмисаних уметника није препознат и подржан. Академија уметности у Новом Саду се састоји од три департмана – ликовни, музички и драмски. У школској 2013/14 години је Академију уметности уписало 648 младих особа на основне и мастер студије, у 2012/13 је тај број износио 650, док је у 2011/12 уписано 728 студента⁴⁷. Велик број младих уметника сваке године заврши основне и мастер студије, ипак њихов даљи рад у највећој мери зависи од личних, материјалних ресурса. Не постоји институционализована или програмска подршка раду и афирмисању младих уметника. Већина се суочава са ограниченим просторним, финансијским ресурсима и не налази подршку за развој свог рада. Овај проблем је препознат и приликом истраживања потреба младих на подручју Града Новог Сада где је део испитаника указао на недовољно правих изложбених простора за младе ауторе.

Недовољна видљивост програма који подстичу квалитетно провођење времена младих. По истраживању Мрђе (2011) највећи број средњошколаца 42,1% има од 1 до 3 сата слободног времена, док од 3 до 5 сати слободног времена има 34,8% ученика. Са више од 5 сати слободног времена располаже 17,7% ученика. Веома мали број испитаника је навео да има сат времена слободног 1,7% или да га уопште нема 3,7%. Пет најчешће помињаних активности су гледање телевизије, слушање музике, бављење спортом, коришћење рачунара, дружење са пријатељима и изласци. Према истраживању се може закључити да су се у доминантним начинима провођења слободног времена ученика средњих школа задржале исте или сличне активности, те да се на плану разноврсности није ништа битније променило у последњих десетак година. У оквиру пројеката реализованих у оквиру имплементације Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада, спроведено је доста активности за квалитетно провођење времена младих, но они су имали мали одазив

заинтересованих и било је неопходно анимирати младе за учешће у програмима.⁴⁸

Одређени број младих своје слободно време и културне потребе задовољава у кругу неформалних група. Ове групе стварају и реализују одређени број активности чинећи богатијом понуду у Новом Саду. Ипак, не постоје подаци о заступљености неформалних група и видовима делатности које реализују у Новом Саду. Програми неформалних група су слабог домета, услед малих ресурса којима млади располажу. У последње четири године у Новом Саду су неформалне групе младих подржане кроз програм Млади су закон⁴⁹, финансираног од стране Министарства омладине и спорта, и у оквиру пројекта Локомотива⁵⁰, финансираног од стране Градске управе за спорт и омладину.

На основу наведених проблема препознајемо следеће стратешке циљеве у периоду од 2015 - 2018. године:

- Сензибилисати институције које се баве културом за потребе младих кроз развој партиципативних механизма за укључивање младих;
- Развијати организационе капацитете удружења за младе и удружења младих која се баве културом, кроз едукативне програме организационог развоја;
- Подстицати умрежавање актера културе на нивоу града и међусекторску сарадњу (владин, цивилни и привредни сектор) кроз заједничке активности;
- Повећати доступност културних садржаја за младе из приградских насеља и младе који су малолетни кроз програме намењене овим групама;
- Подстицати културне програме који укључују младе из угрожених група као активне актере;
- Подржати програме културе који активно укључују младе, кроз пројекте у чијој реализацији учествују млади;
- Подржати рад младих неафирмисаних уметника, институционализованом и континуираном програмском подршком;
- Подстицати квалитетно провођење слободног времена младих повећањем видљивости програма које обезбеђују квалитетно провођење слободног времена;
- Обезбедити подршку и услове за рад неформалних група младих.

Приоритетни циљеви ЛАП 2015 - 2018:

1. Развијати организационе капацитете удружења за младе и удружења младих која се баве културом, кроз едукативне програме организационог развоја;
2. Подржати културне програме који активно укључују младе, кроз пројекте у чијој реализацији учествују млади;
3. Подстицати квалитетно провођење слободног времена младих повећањем видљивости програма који обезбеђују квалитетно провођење слободног времена.

⁴⁸ ИЗВЕШТАЈ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ПРОГРАМА И ПРОЈЕКТА којима се остварују циљеви дефинисани Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада у 2013. години

⁴⁹ <http://www.mos.gov.rs/mladisuzakon/index.php/2013-07-15-16-02-23/mladisu-zakon/resurs-centri>

⁵⁰ <http://mladins.info/mladins/?cat=166>

⁴⁷ <http://www.uns.ac.rs/sr/zaBruce/ol/>

3.4.2. Култура и слободно време младих - Акциони план

4. Култура и слободно време младих				
Стратешки циљеви	Мере	Временски оквир	Индикатори	Носиоци активности
4.1. Развијати организационе капацитете удружења за младе и удружења младих која се баве културом, кроз едукативне програме организационог развоја	4.1.1. Развијати партиципативне механизме и волонтерски менаџмент за младе и удружења младих која се баве културом	2015 - 2018	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе
	4.1.2. Подржати едукације о менаџменту у култури и односима са јавношћу за удружења младих и удружења за младе која се баве културом	2015 - 2018	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе
	4.1.3. Подржати размену примера добре праксе између удружења за младе и удружења младих која се баве културом	2015 - 2018	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом Број реализованих активности	Удружења младих и удружења за младе
4.2. Подржати програме културе који активно укључују младе, кроз пројекте у чијој реализацији учествују млади	4.2.1. Подржати програме културе у чијем осмишљавању активно учествују младе особе	2015 - 2018	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом Број реализованих активности	Удружења младих и удружења за младе
	4.2.2. Подржати програме културе који промовишу активно укључивање младих у реализацији програма културе кроз едукације, волонтерски рад и др.	2015 - 2018	Број удружења обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе
	4.2.3. Подржати равномеран развој и спровођење програма културе од младих и за младе у свим градским месним заједницама	2015 - 2018	Број активности које су спроведене ван централних градских месних заједница Број активности	Удружења младих и удружења за младе
4.3. Подстицати квалитетно провођење слободног времена младих повећањем видљивости програма који обезбеђују квалитетно провођење слободног времена	4.2.4. Подстицати развој програма културе од младих и за младе у приградским насељима	2015 - 2018	Број младих из приградских насеља Број активности	Удружења младих и удружења за младе
	4.2.5. Промовисати активно укључивање средњошколаца у програме културе	2015 - 2018	Број промотивних активности Број средњошколаца	Удружења младих и удружења за младе
	4.2.6. Подржати активно укључивање младих из угрожених група у културне програме	2015 - 2018	Број младих из угрожених група Број спроведених активности	Удружења младих и удружења за младе
4.3. Подстицати квалитетно провођење слободног времена младих повећањем видљивости програма који обезбеђују квалитетно провођење слободног времена	4.3.1. Подржати спровођење кампања које за циљ имају промовисање квалитетног провођења слободног времена младих	2015 - 2018	Број удружења/неформалних група обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе
	4.3.2. Повећати капацитете организатора програма за квалитетно провођење слободног времена младих, који ће допринети већој видљивости програма	2015 - 2018	Број удружења/неформалних група обухваћених пројектом Број младих обухваћених пројектом	Удружења младих и удружења за младе
	4.3.3. Промовисати активности и рад неформалних омладинских група	2015 - 2018	Број подржаних неформалних група Број младих Број промотивних активности	Удружења младих и удружења за младе

3.5. ВОЛОНТЕРСКИ РАД И АКТИВИЗАМ МЛАДИХ

3.5.1. Волонтерски рад и активизам младих – Проблеми и приоритети

Волонтирање представља једну од основа цивилног друштва, афирмишући оно најплеменитије у људском бићу – пацифизам, слободу, једнаке могућности, безбедност и правду за све људе. У ери глобализације и непрестаних промена, свет постаје све мањи, међусобно зависнији и комплекснији. Волонтирање, било да је индивидуално или групно, је начин на који се јачају и чувају основне људске вредности – заједништво, брига и помагање. Волонтирање пружа могућност сваком појединцу да постане и буде одговоран члан заједнице, да помажући другима, учи и стиче вредна искуства. Волонтирање је начин да се успоставе везе које умањују разлике међу људима и кроз заједнички рад стварају услови за заједнички живот⁵¹.

Волонтирање јесте организовано добровољно пружање услуге или обављање активности од општег интереса, за опште добро или за добро другог лица, без исплате новчане накнаде или потраживања друге имовинске користи⁵².

Значај волонтерских активности је вишеструк, како за самог волонтера, тако и за друштво у целини. Волонтирање подразумева учење, размену искустава и помагање другима, те се волонтирањем стичу нове или развијају професионалне вештине и знања волонтера, развија солидарност и укључивање грађана у друштвене процесе и развија хуманије и равноправније друштво. Такође, у државама са развијеном традицијом волонтирања примећен је значајан економски допринос који волонтери својим активностима дају локалној, регионалној и националној економији. Волонтерски рад можемо поделити на више подгрупа у зависности од врсте посла и поља рада, узраста волонтера, подручја деловања, периода трајања, те начина како је организован. Свакако најшира је подела према врсти посла и пољу рада.

Подручја волонтерског рада обухватају оне активности које доприносе општем добру и које су корисне за целокупну заједницу:

- брига за друге људе (старе, немоћне, децу, особе са инвалидитетом, сиромашне, друштвено-маргинализоване, итд.);
- хуманитарни рад (помоћ приликом природних катастрофа, ратних разарања, обнова или уређења јавних простора);
- социјални рад (пружање помоћи у здравственим и/или социјалним установама, борба против кршења људских права и сл.);
- заштита животне средине (учествовање у акцијама чишћења природе, учествовање у кампањама подизања еколошке свести, рад на заштити природних добара) и
- културни рад (пружање помоћи у организовању културних догађаја и манифестација, рад на очувању културне баштине и сл.).

Према географској распрострањености активности, волонтирање може бити: локално, национално и међународно.

У зависности од трајања активности волонтерски рад можемо поделити на два основна типа волонтирања: краткорочно и дугорочно. Дугорочни волонтери су ангажовани на неком пројекту дужи временски период (3, 6, 9 месеци или дуже) или на недељном односно месечном нивоу волонтирају у некој институцији или организацији. Краткорочни волонтери се ангажују краћи временски период (од 2 недеље до 2 месеца) или само током трајања догађаја на којем волонтирају. Према одредбама Закона о волонтирању Републике Србије, дугорочно волонтирање јесте волонтирање које траје дуже од 10 часова недељно, најмање три месеца без прекида.

У зависности како је волонтирање организовано можемо разликовати формално и неформално волонтирање. Неформално волонтирање је свака врста добровољне помоћи другој особи која се не одвија унутар удружења или институције, него је повремена и спонтана. Формално волонтирање је организовано у оквиру организација цивилног друштва или институција, те има дефинисану структуру, циљеве, време трајања, врсте активности, као и очекиване резултате.

Активизам младих (партиципација или активно учешће младих) представља преузимање активне улоге младих у животу и развоју локалне заједнице и друштва уопште. Активни млади окупљени су око заједничке идеје зарад неке друштвене промене коју желе да изазову.

Учешће младих на локалном нивоу представља више од гласања или кандидовања на изборима⁵³. То је поседовање права, средстава, простора, прилике и подршке за учешће у активностима и акцијама и утицање на доношење одлука.⁵⁴

Учешће младих треба да се темељи на правом партнерству између одраслих и младих и то би требало да буде транспарентно начело политике за младе, а не само техника⁵⁵. Учешће је инклузиван процес који омогућава да свака млада особа унутар неке групе, има могућност да у складу са сопственим капацитетима и компетенцијама преузме иницијативу и одређене одговорности у оквиру⁵⁶:

- креирања политика
- планирања и спровођења програма
- менаџмента и организовања
- доношења одлука.⁵⁷

Свакој младој особи треба да буде обезбеђена могућност учешћа независно од њене етничке, културне, религијске, сексуалне и друге оријентације, као и различитих облика инвалидитета. У одређеним случајевима неопходна је додатна подршка како би се охрабрило учешће младих на равноправној основи.

Млади могу да учествују у животу локалне заједнице кроз:

⁵³ Ревидирана европска повеља о учешћу младих на локалном и регионалном нивоу Савета Европе (2008)

⁵⁴ Ибид.

⁵⁵ Марк Јанс и Курт де Бакер (1998)

⁵⁶ Curriculum Development; Model of effective practice; Youth Work NI

⁵⁷ Ибид.

⁵¹ <http://www.volunteering.org.uk/WhoWeAre/Who+we+are/aboutve>

⁵² Закон о волонтирању Републике Србије

1. Волонтерски рад;
2. Различите облике неформалног образовања: тренинзи, семинари, летње школе, кампови, омладинске размене;
3. Вршњачке едукације - концепт едукације „млади за младе“;
4. Активизам у оквиру организација цивилног сектора;
5. Савете младих, ђачке и студентске парламенте;
6. Чланство у политичким организацијама, синдикатима, интересним групама;
7. Путем кандидовања или гласања на изборима.

Један од кључних проблема у овој области је недовољно развијена подстицајна средина за развој волонтерског рада и активизма код младих. На основу резултата истраживања, већина младих себе види као заинтересоване (70%) и способне (76%) за решавање проблема, а само је трећина младих (32%) барем једном узела учешће у акцији којом је решаван неки локални проблем⁵⁸. Када је у питању учешће младих у раду неких организација и институција, више од 90% испитаника није члан ниједне политичке странке, удружења грађана (92%), не припадају црквеним организацијама (88%), ни неким од хобистичких организација (96%), културно уметничким друштвима (87%), нити организацијама грађана (90%)⁵⁹. На основу наведених података, стиче се утисак да је култура активног учешћа младих у друштву данас недовољно развијена, иако су управо млади у недавној прошлости били кључни у мобилисању других грађана и развоју свести о потреби за променама (студентски протести 1996/97; демократске промене 2000). Млади у данашњем окружењу, суочени са ограниченим простором, могућностима и подршком за учествовање, недовољно препознају своју улогу у друштву. Ипак, наведени подаци само делимично говоре о култури активног учешћа. Овај аспект активног учешћа младих подразумева њихово учешће у раду ученичких и студентских парламената и осталих тела у оквиру управљачких структура у школама и на факултетима сходно релевантним законима и статутима ових установа. Доношењем *Закона о основама система образовања и васпитања* (2009. године), у области рада ученичких парламената постигнута су помаци. Наиме, овај Закон сада обавезује све образовне установе на оснивање ученичких парламената како би се млади активније укључили у рад образовне установе. *Закон о Универзитету* (2002. године) препознао је категорију студентског парламента, а *Закон о високом образовању* (2005. године) додатно је појаснио његов концепт, истичући да студенти имају право и обавезу на активно учествовање у доношењу одлука, у складу са законом. Међутим, иако постоји стратешка подршка за активизам младих кроз ученичке и студентске парламенте, не постоји системска едукација младих за активизам кроз ове облике. Овај проблем односи се на чињеницу да волонтерски рад и активизам подразумевају одређени систем вредности који није у довољној мери препознат, подржан нити у потпуности прихваћен у широј друштвеној заједници. На основу података наведених у Националној стратегији за младе Републике Србије, упркос значајним помацима и унапређењу правног и политичког оквира за учешће младих, млади се и даље суочавају са бројним изазовима и проблемима приликом учешћа у друштвеном, политичком, јавном, економском и културном животу, одрживом развоју и заштити животне средине. Према извештајима о реализацији пројеката у оквиру претходног ЛАП-а,

констатовано је повећање броја младих који се волонтерски ангажују као и повећано интересовање младих за волонтеризам. Међутим, међу младима и даље преовладава негативан став према волонтирању услед недовољне информисаности о природи волонтирања. Такође, присутне су честе злоупотребе младих у овој сфери, које су најчешће поткрепљене недовољно квалитетним и неусаглашеним законским регулативама у овој области, недовољном информисаношћу представника надлежних институција о природи волонтеризма који овај концепт најчешће поистовећују са стажирањем, приправништвом или било којом врстом неплаћеног рада. Приметна је и недовољна подршка и мотивисаност институција да се овим проблемом позабаве на одговарајући начин, као и непостојање релевантних података у овој области која нам може дати тачан увид о броју и квалитету волонтерских програма, броју волонтера и активиста и њиховом утицају на развој шире друштвене заједнице. У овом контексту важно је указати на проблем одсуства системске подршке одраслих за активно учешће и волонтирање младих. У Републици Србији још увек не постоје законски оквири за учешће младих у доношењу одлука у органима јединица локалне самоуправе и државне управе, иако су стандарди омладинског учешћа утврђени бројним документима на нивоу Савета Европе и Европске Уније. Ипак, постоје примери добре праксе у примени механизма за активно учешће младих кроз општинске, односно градске Савете за младе (најчешће основани као скупштинска тела).

Постоји неразумевanje принципа ко-менаџмента и непостојање ко-менаџмента у пракси. Ко-менаџмент систем представља систем управљања где млади и одрасли заједно доносе одлуке о важним стварима. Ради се о партнерству, заснованом на равноправности и укључености младих у доношење одлука у процесима креирања и имплементације омладинских политика. У пракси је овај принцип још увек недовољно примењиван и најчешће имамо ситуацију да су млади информисани, консултовани, али не и потпуно укључени у процесе одлучивања⁶⁰.

На карактеристике тренутног друштвеног контекста наилази се проблем да удружења и институције не спроводе у довољној мери, волонтерске програме који су базирани на принципима квалитетног управљања волонтерима. Ово подразумева спровођење циклуса управљања волонтерима, од адекватног увођења у организацију, развоја индивидуалног плана учења, описа послова, активности и количине утрошеног времена, обуке, супервизије, константне подршке и развоја мотивације, вредновања и награђивања. Услед непостојања адекватног система управљања волонтерима сматрамо да се јавља проблем недовољне укључености младих који желе да волонтирају, јер удружења немају у довољној мери капацитете да приме, организују, обуче и воде волонтере кроз индивидуалне и групне процесе учења. Према извештајима о реализацији пројеката у претходном ЛАП – у⁶¹, као и у нацрту Националне стратегије за младе 2015 – 2025. поново је указано на потребу за едукацијама организатора волонтирања о волонтерском менаџменту чији принципи омогућавају квалитетно управљање волонтерима и добар начин промовисања волонтерског рада. У претходној стратегији ЛАП – а, указано је на потребу оснивања локалног волонтерског сервиса који би се између осталог бавио и овим питањем, што је и реализовано. У оквиру реализације ЛАП – а током претходне четири године финансирани су програми који су се бавили реализацијом

⁵⁸ Национална стратегија за младе Републике Србије

⁵⁹ Ибид.

⁶⁰ Роџер Харт

⁶¹ Финални Извештај о реализацији ЛАП у Новом Саду 2013.

обука из области волонтерског управљања за представнике удружења и институција које спроводе или имају намеру да спроводе волонтерске програме. Искуство ових програма нам говори да је присутна слаба заинтересованост представника удружења и институција за учешће на овим обукама. Један од разлога за ову незаинтересованост је постојање већ устаљеног система управљања волонтерима у сваком удружењу, који за њихове потребе функционише, недостатак времена представника удружења да похађају овакве обуке услед преоптерећености и смањених капацитета унутар удружења и институција за бављење овим питањем као и слаба информисаност организација о важности и значају спровођења волонтерског менаџмента, односно квалитетног управљања волонтерима.

Млади немају довољно информација о томе на који начин могу бити активни у друштвеној заједници. Иако је подршка пројекту омладинског Инфо центра и подршка развоју јединственог волонтерског сервиса који (између осталог) пружа младима информације о актуелним волонтерским позицијама (Интернет портал Локалног волонтерског сервиса, volontiram.rs) значајан корак напред у решавању овог проблема, и даље постоји потреба да се са младима систематски ради на рушењу предрасуда о волонтеризму и информисању младих о могућностима како да се на активан начин укључе у друштвену заједницу. Према Националној стратегији за младе, недостају, такође, информације намењене младима о могућностима, релевантним активностима, организованим догађајима и другим важним аспектима из њиховог живота.

У овом контексту такође је важно истакнути проблем **недостатка вештина и знања младих за активно учешће у заједници и волонтерски рад.** Млади имају недовољно развијене вештине проналажења одговарајућег друштвеног ангажовања, као и недовољно развијене животне вештине (комуникације, јавног наступа, заговарања, преговарања, вођење пројектног циклуса, писања пројеката и сл.) на чему треба континуирано радити, а што су и препоруке након мониторинга и евалуације претходног ЛАП⁶². Да би се укључили у рад неке институције, удружења или сами преузели иницијативу за доношење промена у својој локалној заједници, младе је неопходно оснажити одговарајућим вештинама и знањем и континуирано пружати подршку у развоју истих. Такође, иако постоји стратешка подршка за активизам младих кроз ученичке и студентске парламенте, не постоји системска едукација младих за активизам кроз ове облике.

Маргинализовани и социјално-угрожени млади су циљна група која је веома мало и недовољно укључена у волонтерски рад и активни друштвени живот заједнице. Њима су информације мање доступне, мање користе програме намењене младима и мање су мобилни. Један од стратешких циљева Националне стратегије за младе јесте развијати отворени, делотворни, ефикасни и праведни систем формалног и неформалног образовања који је доступан свим младима и који је у складу са светским трендовима у образовању и контекстом образовања у Републици Србији. Такође, неопходно је пружати подршку удружењима која реализују програме за младе из осетљивих група, како би их што више укључивали у активности и програме намењене њима⁶³.

Омладински клубови и омладински центри као места омладинског организовања, спровођења омладинских активности, имплементације омладинског и волон-

терског рада недовољно су или потпуно неразвијени. У локалној заједници још увек није на одговарајући начин решено питање оснивања и функционисања омладинских клубова и центара у којима би млади могли да проводе слободно време, али и учествују у креирању и имплементирању омладинских програма и активности. Омладински клуб представља место/простор у којем се окупљају млади и проводе своје слободно време, а у којем се спроводе различити програми, пројекти и активности омладинског рада који подстичу њихов лични и социјални развој. Младима се пружају могућности да постану проактивни партнери у развоју друштва. Све активности су развојног и процесног карактера, а одржавају се под директним супервизијом компетентних омладинских радника⁶⁴. Омладински центар је место/простор у којем се окупљају различите друштвене групе зарад корисног испуњавања слободног времена и у одређеним случајевима стицања специфичних знања и вештина. Целокупан рад је већином базиран на активностима које се не баве развојним омладинским радом, него су строго фокусиране на продукт. Постоји могућност спровођења програма или пројеката који се специфично баве омладинским радом⁶⁵.

На основу наведених проблема препознајемо следеће стратешке циљеве у периоду од 2015 -2018. године:

- Систематски утицати на успостављање подстицајног окружења за развој волонтеризма и активизма младих креирањем и реализацијом активности које ће промовисати вредности и добробити волонтеризма и активизма за појединца и заједницу;
- Промовисати и систематски утицати на разумевање принципа ко-менаџмента у раду организација и институција;
- Омогућити континуирану системску подршку организацијама и институцијама да креирају и реализују квалитетне волонтерске програме који прате принципе волонтерског менаџмента;
- Развијати програме едукације младих за стицање вештина и знања за активно учешће у друштву и волонтерски рад;
- Развијати систематску подршку за активно укључивање маргинализованих и социјално-угрожених младих у живот локалне заједнице и волонтерски рад.

Приоритетни циљеви ЛАП 2015 – 2018:

1. Систематски утицати на успостављање подстицајног окружења за развој волонтерског рада и активизма код младих креирањем и реализацијом активности које ће промовисати вредности и добробити волонтерског рада и активизма за појединца и заједницу;
2. Омогућити континуирану систематску подршку организацијама и институцијама да креирају и реализују квалитетне волонтерске програме који прате принципе волонтерског управљања;
3. Развијати програме едукације младих за стицање вештина и знања за активно учешће у друштву и волонтерски рад.

⁶² Ибид.

⁶³ Финални Извештај о реализацији ЛАП у Новом Саду 2013.

⁶⁴ Радна верзија Речника омладинске политике, Министарство омладине и спорта, КОМС, НАПОР, 2014.

⁶⁵ Ибид.

3.5.2. Волонтерски рад и активизам младих - Акциони план

5. Волонтерски рад и активизам младих					
Стратешки циљеви	Мере	Временски оквир	Индикатори	Носиоци активности	
5.1. Систематски утицати на успостављање подстицајног окружења за развој волонтерског рада и активизма код младих креирањем и реализацијом активности које ће промовисати вредности и добробити волонтерског рада и активизма за појединца и заједницу	5.1.1. Подржати пројекте усмерене на повећање видљивости и значаја и вредности волонтеризма и активизма за појединца и локалну заједницу	2015 – 2018.	Број реализованих пројеката Број младих обухваћених овим пројектима	Удружења младих Удружења за младе Сарадња са КЗМ	
	5.1.2. Подржати успостављање система праћења, вредновања и признавања волонтерског рада и активизма у локалној заједници	2015 - 2018.	Број реализованих пројеката Број институција, школа, удружења обухваћених овим пројектима Број младих обухваћених овим пројектом	Удружења младих Удружења за младе Сарадња са КЗМ и институцијама чији је оснивач Град	
	5.1.3. Подржати развој јединствене базе волонтера и организатора волонтирања, која доприноси видљивости волонтерског рада ка младима и на локалу	2015 – 2018.	Број младих обухваћених овим пројектима Број удружења обухваћених овим пројектима	Удружења младих Удружења за младе	
	5.1.4. Подржати пројекте који ће утицати на успостављање међусекторске и секторске сарадње организација, удружења и институција које раде са младима и за младе у локалној заједници	2015 – 2018.	Број реализованих пројеката Број институција, удружења, школа обухваћених овим пројектима Број младих обухваћених овим пројектима Број пројеката насталих удруживањем, сарадњом две или више организација, удружења	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ и институцијама којима је оснивач Град	
	5.1.5. Подржати пројекте који ће утицати на повећање видљивости рада организација цивилног друштва, удружења младих и удружења за младе	2015 – 2018.	Број реализованих пројеката Број институција, удружења, школа обухваћених овим пројектима Број младих обухваћених овим пројектима Број пројеката насталих удруживањем, сарадњом две или више организација, удружења	Удружења младих Удружења за младе	
	5.1.6. Подржати креирање волонтерских програма и позиција за младе у институцијама система и промовисати их међу младима	2015 – 2018.	Број младих обухваћених овим пројектима Број институција у оквиру којих су креиране волонтерске позиције Број волонтерских позиција у оквиру институција система	Удружења младих Удружења за младе Сарадња са КЗМ	

5.1.7. Подржати организовање волонтерских радних кампова и омладинских (радних) акција у циљу решавања конкретних проблема у локалној заједници.	5.2.1. Подржати едукације и консултативне састанке усмерене на увођење и развијање принципа квалитетног управљања волонтерима	2015 – 2018.	Број реализованих волонтерских кампова Број омладинских акција у циљу решавања проблема у заједници Број младих укључених у ове програме	Удружења младих Удружења за младе Сарадња са КЗМ
	5.2.2. Подржати активности усмерене на пружање подршке (менторство и супервизија) организацијама и удружењима у спровођењу принципа управљања волонтерима	2015 – 2018.	Број реализованих едукација Број представника удружења и институција који су прошли ове обуке	Удружења младих Удружења за младе
	5.3.1. Подржати активности које имају за циљ превазилажење стереотипа и предрасуда о волонтерском раду и активизму младих	2015 – 2018.	Број младих обухваћених овим пројектима Број институција, школа и удружења обухваћених овим активностима Број реализованих пројеката	Удружења младих Удружења за младе Сарадња са КЗМ
5.3. Развијати програме едукације младих за стицање вештина и знања за активно учешће у друштву и волонтерски рад	5.3.2. Подржати организовање програма едукације са следећим темама: поштовање људских права, писање и управљање пројектним циклусом, развој комуникацијских и лидерских вештина, развој вештина јавног наступа и презентовања, развој вештина лобирања и заступања	2015 – 2018.	Број реализованих пројеката Број реализованих едукација Број удружења, институција и школа обухваћених овим пројектом Број младих обухваћених овим пројектима	Удружења младих Удружења за младе
	5.3.3. Подржати програме едукације младих о функционисању институција система, органа локалне самоуправе, институције избора и гласања на изборима, институције грађанске иницијативе, и других механизма активног учешћа младих грађана.	2015 – 2018.	Број реализованих пројеката Број младих обухваћених овим пројектима Број младих који гласају на изборима	Удружења младих; Удружења за младе;
	5.3.4. Подржати програме изградње капацитета неформалних група младих за друштвени активизам, у којима, кроз искуствено учење, осмишљавају, развијају и реализују идеје усмерене на активно учешће младих у друштву.	2015 – 2018.	Број реализованих пројеката Број неформалних група обухваћених пројектима Број младих обухваћених овим пројектима	Удружења младих; Удружења за младе;

3.6. БЕЗБЕДНОСТ МЛАДИХ

3.6.1. Безбедност младих – Проблеми и приоритети

Право на слободу и безбедност спадају у основна људска права и слободe.⁶⁶ Безбедност представља предуслов за лични развој младих.⁶⁷ Наука препознаје безбедност не само као одсуство угрожавања (конфликата), већ и присуство правде, морала и културе. У том смислу, безбедност треба схватити и као услов опстанка и развоја (државе, друштва, нације, људи и живог света на планети).⁶⁸ Под појмом **безбедносна култура** подразумева се скуп усвојених ставова, знања, вештина и правила из области безбедности, испољених као понашање, о потреби, начинима и средствима заштите личних, друштвених и међународних вредности од свеколиког угрожавања.⁶⁹ Безбедност младих се остварује у читавом низу друштвених активности, техничких, али и природних процеса. Као водећи узроци угрожавања безбедности младих при изради Локалног акционог плана, из периода 2010 - 2014. године препознати су **криминал, насиље и саобраћајне незгоде**, у складу са Националном стратегијом за младе из 2008. године, али и неки **нови ризици и фактори** који утичу на безбедност младих.

Криминал у најширем смислу представља акт који није штетан само по појединца, већ и по читаву заједницу, те је стога забрањен и санкциониран правом као кривично дело, привредни преступ или прекршај. Подразумева **имовинске деликте** (укључујући и привредни криминал и коруптивне радње), **деликте насиља, саобраћајне деликте, трговину људима, информацијско-технолошки криминал, еколошки криминал, недозвољене облике дискриминације, али врши се и злоупотребом службеног положаја и злостављањем на раду.**

Злостављање на раду јесте свако активно или пасивно понашање према запосленом или групи запослених код послодавца које се понавља, а које за циљ има или представља повреду достојанства, угледа, личног и професионалног интегритета, здравља, положаја запосленог и које изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење, погоршава услове рада или доводи до тога да се запослени изолује или наведе да на сопствену иницијативу раскине радни однос или откаже уговор о раду или други уговор. Злостављање јесте и подстицање или навођење других на ово понашање.⁷⁰

Нарочито је присутан проблем злоупотребе опојних дрога. Опојним дрогама сматрају се супстанце и препарати који су законом и другим прописом заснованим на закону проглашени за опојне дроге и остале психоактивне контролисане супстанце.⁷¹ Ова појава представља озбиљан друштвени проблем како у области безбедности младих, тако и у области здравља.

Информацијско-технолошки криминал (у даљем тексту: **ИТК**) представља новији облик криминалног понашања код кога се коришћење компјутерске технологије и информационих система испољава као начин извршења кривичног дела, где се компјутер или рачунарска мрежа

употребљавају као средство или циљ извршења. У ову област све чешће улазе и мобилни телефони услед константног унапређења технологије које их по квалитету готово изједначава са рачунарима, а кривична дела се врше како према имовини, тако и према лицима.

Насиље представља дрску и безобзирну примену физичке силе, противправног угрожавања интегритета човека и других јавних добара и друштвених вредности.⁷² Оваквим видом дрског понашања без разумног повода по правилу се тешко вређа достојанство или физички интегритет лица. Насиље нарочито можемо препознати као: физичко, емоционално/психолошко, социјално, сексуално, електронско и експлоатацију/искоришћавање.⁷³ Радна група за безбедност младих препознаје значај ових деликата према нападу на највише вредности које правни поредак штити: човеков живот, телесни и психолошки интегритет. Насиљем, када су у питању млади, обухватамо породично насиље и сексуалне деликте (нарочито физичко и психолошко насиље над женама, као и у личним партнерским односима); имовинске деликте са елементима насиља; вршњачко насиље и насиље на спортским догађајима, системско политичко насиље (према странцима, националним и верским мањинама, ЛГБТ популацији). Нарочито је забрињавајуће откривање оружја (хладног и ватреног) на местима где бораве млади (школе, кафићи) или у њиховој непосредној близини.

Саобраћајне незгоде су доминантно последица деликата у саобраћају, карактерише их значајан број повређених и погинулих (свеукупно већи у односу на остале деликте). С обзиром на деликтно порекло саобраћајних незгода, безбедност саобраћаја је сегмент саобраћаја на који се може утицати. Саобраћајна незгода је незгода која се догодила на путу или је започета на путу, у којој је учествовало најмање једно возило у покрету и у којој је најмање једно лице погинуло или повређено или је настала материјална штета.⁷⁴ Највећи ризици се односе на друмски саобраћај где је присутан велики број индивидуалних возила и где су различити нивои старости, саобраћајних навика, здравственог стања, познавања прописа на страни возача, стање путне инфраструктуре и техничке исправности возила фактори који утичу на ризик. У зависности од групе учесника у саобраћају присутни су и други деликти: непрописан прелазак на пешачком или ван пешачког прелаза, непрописно заустављање возила, неосветљеност возила у предвиђеним условима, вожња недозвољеном саобраћајном површином итд.

Други директни ризици и фактори који су од значаја за безбедност младих и нису увек стриктно деликтне природе су препознати у протеклом периоду: **угроженост природним катастрофама и непогодама** (нпр. поплаве у мају 2014. године, појаве клизишта, снежне мећаве); **ризички на јавним местима** (пожари, отрови, несочијализоване животиње, објекти као извори опасности и сл.); **одсуство мера безбедности и заштите на раду; предрасуде младих према државним институцијама; недостатак основних и специфичних знања у области кризног и безбедносног менаџмента** (идентификација опасности и адекватно

⁶⁶ Устав Републике Србије, 2006

⁶⁷ Национална стратегија за младе, 2008

⁶⁸ Основи цивилне безбедности, А. Савић-Љ. Стајић, УСР, 2006

⁶⁹ Национална стратегија за младе, 2008.

⁷⁰ Закон о спречавању злостављања на раду (Сл. гласник РС бр. 36/2010)

⁷¹ Кривични законик, 2005

⁷² Криминологија, М. Бошковић, Правни факултет у Новом Саду, 2007

⁷³ Пројекат "Безбедно детињство - развој безбедносне културе младих", Министарство унутрашњих послова Републике Србије и Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије,

⁷⁴ Закон о безбедности саобраћаја на путевима ("Сл. гласник РС", бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32/2013 - одлука УС и 55/2014)

поступање); **недостатак социјалног образовања које је од значаја за безбедносну културу.** Неки од ових фактора су третиран и кроз друге јавне политике града Новог Сада, али и кроз друге области у оквиру ове јавне политике. Као кризу (или кризни догађај) препознајемо ненормалан догађај или непосредну претњу толике озбиљности и обима да може да исходује смрћу, повредама, насилним/ометајућим понашањем, значајним оштећењем имовине и/или оштећењем животне средине, односно толико снажно ометајућим чиниоцем по нормално функционисање заједнице да је неопходан координисан и ефикасан одговор који превазилази уобичајене капацитете и процедуре надлежних служби. Кризни менаџмент је процес којим организација и/или заједница управља кризним догађајем и у том смислу процес кризног менаџмента утиче на догађаје који представљају претњу, који имају елемент изненађења и неочекиваности и који предвиђају кратак период доношења одлука.⁷⁵

Приликом израде овог акционог плана није било могуће доћи до свих података релевантних за анализирање актуелних проблема и потреба младих у Новом Саду, па је део закључака ослањен на ставове експерата који су учествовали у раду радне групе.

Радна група је у области безбедности младих препознала следеће кључне проблеме:

Када говоримо о безбедносној култури један од кључних проблема код младих у Новом Саду је **недовољна развијеност социјалних вештина које су од значаја за безбедносну културу.** Под социјалним вештинама подразумевамо способност прилагођавања и позитивног понашања које омогућују особама да се успешно носе са захтевима и изазовима које пред њих поставља живот свакога дана.⁷⁶ Радна група за безбедност је усвојила поделу на 10 вештина којима се представља напредак младе особе: самосвесност/самопоуздање, комуникацијске вештине, интерперсоналне вештине, истраживање и управљање емоцијама, разумевање и идентификација са другима, развој вредности, решавање проблема, преговарачке вештине, акционо планирање, процењивање својих вештина.⁷⁷ С обзиром да ове вештине нарочито долазе до изражаја у конфликтним ситуацијама, индикатори недовољне развијености социјалних вештина се **последично огледају управо у високом присуству младих у ремећењу јавног реда и мира (присутни са око 50%), односно истраженом утиску да култура толеранције код младих није развијена (66% анкетираних), да млади у Србији недовољно познају и поштују културу других у окружењу (62% анкетираних).**⁷⁸ У формалном образовању нису препознати програми развијања поменутих социјалних вештина, али је у основним и средњим школама присутан обавезни изборни предмет грађанског васпитања. Битно је напоменути да овај предмет у школама ипак не похађају сви ученици, већ само они који га одаберу што је готово по правилу мањи број. Као нарочити проблеми који се уочавају у евалуацији програма грађанског

васпитања⁷⁹ **истиче се недостатак едукације у овој области ван учионице, недостатак подршке за извођење програма у виду међусекторске сарадње,** сваки трећи наставник сматра да постоје проблеми у овом програму и потреба за унапређењем, као и да програм није довољно инспиративан за ученике основне школе. Са друге стране **ученици сматрају да је стечено знање занимљиво и да треба повећати број часова, што индикује потребу за поменутих знањима.** У погледу средње школе готово 42% испитаника тврди да програм није примерен узрасту, а предлози ученика иду у правцу иновирања тема и радионица. Приметно је и да су наставници обученији у областима од значаја за учење (нпр. активно учење) него од значаја за безбедност (ненасилна комуникација, медијација), али и да се перципира доминантно негативан (потцењујући) став окружења према овом предмету. На факултетима се по правилу ове вештине не развијају, осим изузетно као део стручног наставног плана и програма из области друштвених наука.⁸⁰

Недостатак информисања, знања и искуства о практичним последицама насиља је препознат као посебан проблем код младих. Препознавање свеобухватних последица насиља (физичког и психичког) подразумева не само информисаност о потенцијалним последицама у односу на жртву, починиоца и сведоке насиља, већ и емпатијско разумевање проблема. Према подацима МУП РС запажено је велико учешће младих у криминалу са елементима насиља. У периоду од 2008. до 2013. године, од укупног броја пријављених кривичних дела **млади су извршили око 51% кривичних дела против живота и тела, 39,5% кривичних дела (у даљем тексту: КД) против полне слободе.** Најчешћи облици насиља заступљени међу младима су **вршњачко насиље⁸¹, насиље у породици, насиље у спорту и насиље у адолесцентским везама.** Истраживање⁸² МОС-а је указало на висок степен друштвене сагласности код људи по питању вршњачког насиља - **80-85% испитаника (свих узраста) је препознало да је вршњачко насиље узело маха и да недостаје ефикасно системско решење које ће се изборити са овим проблемом.** У раду са децом у школским срединама је примећено да су момци склонији физичком насиљу, док девојке прибегавају психолошком насиљу (исмевању и оговарању). Резултати циљаног рада у срединама где концентрисано бораве деца показали су смањење тежих облика насиља од 6 до 50%, док је након 5 година рада спремност вршњака да искажу подршку и пруже помоћ у случају вршњачког насиља порасла на 75%.⁸³ Чак 76% грађана има утисак да је насиље у Србији у порасту, висок проценат перципира и насиље у вези са болестима зависности (85%, што је висок број с обзиром да 73,8% од укупног броја окривљених у области трговине и коришћења психоактивних супстанци чине млади), насиљем у породици

⁷⁹ Грађанско васпитање као обавезни изборни предмет у основној и средњој школи - евалуација програма и компетенција наставника, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд 2013

⁸⁰ Ибидем

⁸¹ У Истраживању у положају и потребама младих које је спровело Министарство омладине и спорта 2013. године, готово једногласно се сви испитаници, различитих старосних категорија и других личних својстава изјашњавају у преко 80% случајева да је вршњачко насиље и даље проблем, да осећају да држава не може да их заштити и слично.

⁸² Истраживање о положају и потребама младих, Министарство омладине и спорта, 2013.

⁸³ УНИЦЕФ, Школе без насиља, резултати петогодишње евалуације

⁷⁵ Communication, organization and crisis, Communication Yearbook - Seeger, M. W.; Sellnow, T. L.; Ulmer, R. R. 1998.

⁷⁶ дефиниција Светске здравствене организације (WHO)

⁷⁷ Huskins, J, 1999

⁷⁸ Истраживање о положају и потребама младих, Министарство омладине и спорта, 2013.

(84%), криминалним обрачуницима (80%) итд.⁸⁴ Појава и све већа употреба информационих технологија условила је и појаву нових облика насиља као што је електронско насиље (тзв. "сајбер насиље"). Последице извршења ИТК могу бити тешке, узевши у обзир значај информатичких система у животу савременог човека: тешко нарушавање личног достојанства и интегритета у окружењу, губитак посла, нарушавање личних односа са партнером и породицом, имовинске последице итд. Комуникациона и информатичка средства имају значајну улогу у животу младих (преко 90% младих има рачунар и мобилни телефон).⁸⁵ 62% испитаника изјаснило се да сматра да млади немају довољно знања и вештина да се заштите од опасности које Интернет носи.⁸⁶ Чак **84% ученика било је некада у улози пасивног посматрача дигиталног насиља**, што оправдано даје места претпоставци о већем броју деликата од евидентираних.⁸⁷

Сензационалистичко информисање младих и представљање насиља у друштву доприноси афирмацији културе насиља и релативизацији одговорности код младих. Приликом извештавања о почињеном насиљу, новинар мора да води рачуна о потреби јавности за информацијом, односно интересу и осећањима жртава и непосредно погођених особа. Забрањено је да се, ради сензационализма или „атрактивности“ извештаја, објављују информације које нису неопходне за разумевање суштине догађаја, а притом могу да доведу до узнемирености како жртава и њихових ближњих, тако и шире јавности.⁸⁸ У тренутку анализе проблема, приметан је дискурс опште таблоидизације медија и сензационалистичког извештавања, тренд злоупотребе медија кроз политичку стигматизацију и непоштовање основних етичких правила како у медијима, тако неретко и од оних чије се изјаве преносе.⁸⁹ Трка медија за што бољу позицију на тржишту кроз читаност/гледаност/слушаност је постао носећи критеријум начина обраде теме. Овим проблемом су се у Новом Саду до сада бавили Новосадска новинарска школа, Независно друштво новинара Војводине, заштитник грађана (заштитник грађана је независан државни орган који штити права грађана и контролише рад органа државне управе, органа надлежног за правну заштиту имовинских права и интереса Републике Србије, као и других органа и организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења).⁹⁰ Према једном истраживању, чак 20% испитаника препознаје одговорност медија за насиље у Србији.⁹¹

Недовољно практичних знања и вештина о безбедности саобраћаја је радна група за безбедност препознала као врло значајан проблем код младих учесника у саобраћају. У друмским саобраћајним несрећама у свету,

сваке године изгуби живот скоро 1,2 милиона особа, а код 20-50 милиона долази до лакше или теже повреде, које могу имати последице инвалидности до краја живота. Више од 40% свих жртава су млади људи до 25 године живота. Повреде настале у несрећама на путевима представљају други водећи узрок смрти у тој популационој групи. Дечаци и младићи су три пута заступљенији међу настрадалима у односу на њихове вршњацине.⁹² У последњих десет година **у Србији у саобраћајним незгодама страда просечно 800 људи, готово 20.000 је тешко или лако повређено**, а у незгодама **најчешће гину сиромашни и млади**.⁹³ У најчешће узроке саобраћајних незгода спадају: **неприлагођена (прекорачена) брзина, вожња под дејством алкохола и невезивање сигурносних појасева (68% на седишту возача)**.⁹⁴ Неприлагођена брзина је препозната као главни ризик у саобраћају који продукује око трећине свих саобраћајних незгода (**39% возача вози на кратком растојању**)⁹⁵. Алкохол, чија је конзумација постала препознатљив сегмент слободног времена је нарочито велик проблем с обзиром на пенолошки⁹⁶ доказану неефикасност строге казнене политике⁹⁷ у области саобраћајних деликата повезаних са алкохолом. Узрочно гледано у алкохолисаном стању постоји недостатак личне самоконтроле младих, прецењивање сопствених могућности, потцењивање захтева безбедног саобраћаја, али приметно је и прихватање таквог ризичног понашања од стране непосредног окружења. **Сваки десети возач у Србији сматра да је могуће конзумирати алкохол и управљати возилом ако се вози пажљиво**, док сваки трећи возач изјављује да је некада управљао возилом и када је преуморан за вожњу. Тренд који је примећен у Новом Саду је оријентација становништва ка јавном превозу, бицилизму и пешачењу у протеклом периоду.⁹⁸ Пешаци и бициклисти су препознати у јавним саобраћајним политикама као рањиви учесници у саобраћају, али је битно напоменути да за њих не постоји обавезна обука у познавању саобраћајних прописа. У тренутку израде нацрта овог акционог плана у Народну скупштину Републике Србије је упућена иницијатива којом се предлаже увођење додатних рестрикција младима и возачима почетницима у коришћењу моторних возила, што може додатно појачати тренд опредељивања младих за алтернативне начине превоза (јавни превоз, бицикл, пешачење) и повећати бројност рањивих група. Радна група за безбедност нарочито наглашава да и у сегменту саобраћаја социјално маргинализоване групе младих могу представљати истовремено и рањиву и ризичну групу учесника у саобраћају (услед тешког имовинског стања, слабог образовања и сл.), као и да није уочена сразмерна заступљеност младих из

84 Истраживање Грађани Србије о насиљу, Београдски центар за безбедносну политику, 23.11.2013

85 Истраживање које је спроведено оквиру дугорочног пројекта "Зауставимо дигитално насиље" од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја – Јединице за превенцију насиља, УНИЦЕФ-а и компаније Теленор

86 Истраживање о положају и потребама младих, Министарство омладине и спорта, 2013.

87 Истраживања које је спроведено оквиру пројекта "Зауставимо дигитално насиље" од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја – Јединице за превенцију насиља, УНИЦЕФ-а и компаније Теленор.

88 Кодекс новинара Србије

89 Редовни годишњи извештај заштитника грађана за 2013. годину, Београд

90 Закон о заштитнику грађана, (Сл. гласник РС, бр. 79/2005 и 54/2007)

91 Истраживање Грађани Србије о насиљу, Београдски центар за безбедносну политику, 23.11.2013

92 Глобални план деценије акције за безбедност на путевима 2011-2020

93 Нацрт Националне стратегије безбедности саобраћаја Републике Србије за период од 2015. до 2020. године, представљен јавности 24. новембра 2014. године на Саобраћајном факултету у Београду

94 Извор: <http://prezentacije.mup.gov.rs/usp/Preventiva/Preventiva.html>

95 SARTRE IV (Social Attitudes to Road Traffic Risk in Europe), пројекат Агенције за безбедност саобраћаја РС

96 Пенологија је наука о начину и ефикасности система издржавања казни и других санкција - М. Бошковић, Криминолошки лексикон, Издавачко предузеће Матице српске, Нови Сад, 1999.

97 Пенологија - С.К. Вилић, М. Костић, Центар за публикације Правног факултета, Ниш, 2011.

98 Према евиденцији ЈП Завод за изградњу града у Новом Саду је само у периоду од 2013. до 2014. године број бициклистичких путовања на мерном месту порастао за око 15%

приградских насеља у реализацији Локалног акционог плана.

Неинформисаност, недостатак знања и вештина из кризног менаџмента у области безбедности је проблем који није био самостално препознат у претходним стратешким и акционим документима на било ком нивоу. Поплаве које су задесиле Србију у мају 2014. године индиковале су да младе особе интензивно желе и могу да се укључе у спречавање и решавање кризних ситуација (прикупљање и дистрибуција помоћи, учешће у процесима упозоравања и информисања, процесима рехабилитације, сарадња са државним органима и сл.), али да су неопходна практична и организациона знања у таквим ситуацијама која би унапредила ефикасност одговора комплетне заједнице на кризне ситуације, а не само стручних служби. Страдања младих у Новом Саду у пожарима на јавним местима (случајеви кафеа Лаунц и клуба Контраст са 14 погинулих младих) су трагична опомена о последицама овог проблема. Упркос томе што у Војводини нису забележени рушилачки земљотреси, у непосредној близини Новог Сада постоје тектонски ризичне зоне (Фрушка гора, долина Дунава) чије последице у одређеним условима могу бити одрони и активације клизишта, док постоје и ризици по младе који масовно бораве ван територије Новог Сада на тектонски ризичним подручјима. У пракси, потреба за кризним менаџментом најчешће постоји у случају саобраћајних незгода (обезбеђивање места незгоде, обавештавање и пружање прве помоћи итд.), пожара или уличних немира. У широј јавности се активности у овој области углавном поистовећују са активностима сектора који се бави цивилном заштитом.

Један од препознатих проблема **у протеклом периоду је пораст родно заснованог насиља, (конкретно насиља према женама), ЛГБТ, националним и верским мањинама**. Пораст насиља над женама је забележио нарочито драстичан скок у Србији. Према јавно доступним подацима, у овом виду насиља постоји константан узлазни тренд: 2011. године убијено је 26, 2012. године 29, 2013. године 33 жене, док је од почетка године до децембра 2014. убијено 47 жена (**скок од 56% у односу на претходну годину, односно 81% у односу на почетну**). Углавном се ради о младим женама (25 - 35 година), које су незапо-

слене и имају децу узраста од 2 до 7 година. Последично, жене жртве насиља су склоније злоупотреби алкохола за 15% и 5% склоније суициду.⁹⁹

На основу наведених проблема препознајемо следеће стратешке циљеве у периоду од 2015 - 2018. године:

- Развијати социјалне вештине код младих потребне за унапређивање безбедносне културе;
- Унапредити степен информисаности младих о узроцима, појавним облицима и последицама безбедносних ситуација и ризика;
- Унапређење знања и развијање вештина младих у области безбедности;
- Повећати информисаност и знање запослених у медијима о последицама сензационалистичког извештавања по младе кроз међусекторску сарадњу и едукацију;
- Подстицати отварање саветовалишта за помоћ жртвама насиља;
- Подстицање организовања програма усмерених ка превенцији насиља међу младима и ка младима у спорту, посебно у навијачким групама.

Приоритетни циљеви ЛАП 2015 - 2018:

1. Развијати социјалне вештине код младих потребне за унапређивање безбедносне културе;
2. Унапредити степен информисаности младих о узроцима, појавним облицима и последицама безбедносних ситуација и ризика;
3. Унапређење знања и развијање вештина младих у области безбедности;
4. Подстицати отварање саветовалишта за помоћ жртвама насиља.

⁹⁹ Изјава Наде Падејски Шекеровић, психолошкиња и руководитељка Сигурне женске куће при Центру за социјални рад <http://www.021.rs/Novi-Sad/Vesti/Drastican-porast-nasilja-nad-zenama-u-Novom-Sadu.html>

3.6.2. Безбедност младих - Акциони план

6. Безбедност младих				
Стратешки циљеви	Мере	Временски оквир	Индикатори	Носиоци активности
6.1. Развијати социјалне вештине код младих потребне за унапређивање безбедносне културе	6.1.1. Обучавати удружења младих и удружења за младе за имплементацију развоја социјалних вештина од значаја за безбедност младих у постојеће програме и пројекте	2015 - 2016.	Број одржаних едукација Број организација које су прошле кроз обуку, Обим пренетих вештина Број укључених актера омладинске политике	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ и НАПОР-ом
	6.1.2. Подржати спровођење едукација за младе којима се развијају социјалне вештине младих од значаја за безбедност	2016 - 2018.	Број одржаних едукација Број корисника/ца Обим пренетих вештина	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.1.3. Промовисати развој социјалних вештина од значаја за безбедносну културу младих кроз медијску продукцију	2016 - 2018.	Број израђених медијских садржаја (радио, тв, интернет итд.)	Удружења младих Удружења за младе
6.2. Унапредити степен информисаности младих о узроцима, појавним облицима и последицама безбедносних ситуација и ризика	6.2.1. Развијати техничке и стручне капацитете удружења за младе и удружења младих за информисање у области безбедности, а нарочито у погледу коришћења канала комуникације пријемчивих младима (друштвене мреже и сл.)	2015 - 2016.	Број подржаних програма Број обучених организација Примена стечених знања Број набавки техничке опреме	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.2.2. Створити предуслове за правилно медијско извештавање младих о безбедносним питањима и проблемима	2015 - 2017.	Број едукација, Број едукованих учесника Практична примена стечених знања	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.2.3. Подстицати међусекторску сарадњу и развијати већи степен координације у спровођењу кампања од значаја за безбедност младих	2015 - 2017.	Број укључених организација Број склопљених и реализованих споразума о сарадњи	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.2.4. Вршити континуално информисање младих о практичним последицама насиља	2015 - 2018.	Број реализованих активности Број укључених младих Број и квалитет израђених медијских садржаја	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.2.5. Развијати информисаност код младих о трговини људима и родно заснованом насиљу	2015 - 2018.	Број реализованих активности Број укључених младих Број и квалитет израђених медијских садржаја	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.2.6. Подићи степен информисаности код младих о ризицима и безбедном учешћу у саобраћају, уз нагласак на рањивим учесницима/цама у саобраћају	2015 - 2018.	Број реализованих активности Број укључених младих Број и квалитет израђених медијских садржаја	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.2.7. Информисати младе о злоупотребама информатичко комуникационих технологија	2015 - 2018.	Број реализованих активности Број укључених младих Број и квалитет израђених медијских садржаја	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ

6.3. Унапређење знања и развијање вештина младих у области безбедности	6.2.8. Спровести истраживања међу младима о узроцима, присутности, појавним облицима и последицама безбедносно ризичних догађања и понашања	2015 - 2017.	Број реализованих активности Број укључених младих	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.3.1. Подршка пројектима у области безбедности младих који укључују стицање практичних знања и вештина уз посебно стимулисање теренске реализације	2015 - 2018.	Број реализованих активности Број укључених младих Посторна распрострањеност у реализацији	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.3.2. Опремање удружења за младе и удружења младих за практичну едукацију у области безбедности	2015 - 2016.	Количина и квалитет набављене опреме Број опремљених организација	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.3.3. Развој едукаторских капацитета у удружењима младих и удружењима за младе, као и вршњачких едукатора при образовним установама	2015 - 2017.	Број едукаторских представника удружења младих и удружења за младе Примена научног	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
6.4. Подстицање отварања саветовалишта за помоћ жртвама насиља	6.3.4. Подстицање програма међусекторске сарадње који за циљ имају стицање практичних знања и развијање вештина из области безбедности младих у школским или ваншколским активностима	2015 - 2018.	Број склопљених споразума о сарадњи Број изведених активности Број организација укључених у реализацију активности	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.4.1. Континуирано подржавати обуку волонтера и усавршавање кадрова за рад у саветовалиштима за помоћ жртвама насиља	2015 - 2018.	Број обучених волонтера и кадрова Број одржаних активности Примена стеченог знања	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.4.2. Подржати отварање и рад саветовалишта за жртве насиља за родитеље и младе	2015 - 2018.	Број отворених или подржаних саветовалишта Набавка и квалитет опреме Одржавање активности Број младих корисника саветовалишта	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.4.3. Подржати отварање и рад саветовалишта за жртве насиља при образовним и институцијама социјалне заштите	2015 - 2018.	Број отворених или подржаних саветовалишта Набавка и квалитет опреме Одржавање активности Број младих корисника саветовалишта	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ, образовним институцијама и институцијама социјалне заштите.
	6.4.4. Подршка раду саветовалиштима за жртве родно заснованог насиља	2015 - 2018.	Број отворених или подржаних саветовалишта Набавка и квалитет опреме Одржавање активности Број младих корисника саветовалишта	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.4.5. Подршка отварању и раду саветовалишта за жртве злоупотребе ИКТ	2015 - 2018.	Број отворених или подржаних саветовалишта Набавка и квалитет опреме Одржавање активности Број младих корисника саветовалишта	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	6.4.6. Подстицај међусекторском повезивању у раду са жртвама насиља	2015 - 2018.	Број склопљених споразума Број умрежених организација Број реализованих активности поводом склопљених споразума	Удружења младих и удружења за младе у сарадњи са КЗМ

3.7. ИНФОРМИСАЊЕ МЛАДИХ

3.7.1. Информисање младих – Проблеми и приоритети

Поштовање демократије, људских права и основних слобода подразумева право свих младих људи на приступ потпуним, објективним, разумљивим и поузданим информацијама, о свим питањима и потребама које они изразе. Ово право на информације је препознато у Универзалној декларацији људских права, у Конвенцији о правима детета, у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, и у препоруци бр. Р (90) 7 Савета Европе која се тиче информација и саветовања младих људи у Европи. У циљу развоја политика за младе, многе земље придале су велики значај повећавању учешћа младих људи и њихових организација у формулисању политике за младе и организовању и вођењу програма и услуга намењених младим људима. У овом процесу постало је **индикативно да ефективног учешћа младих нема уколико они нису информисани о могућностима које су им доступне, на локалном, регионалном, националном, европском и светском нивоу**. Неко ко је млада особа не може користити одређену услугу или учествовати у некој активности, ако не зна да она постоји. Укратко, **млада особа не може да користи своја права и одговорности** као грађанин или корисник, као родитељ или возач, као запослена или незапослена особа **ако није адекватно информисана**.

Квалитетно информисање је основни предуслов за лични и друштвени развој младих, за развијање њихових пуних потенцијала као појединаца и активних грађана који доприносе развоју демократског друштва.

Информисање младих представља не само предуслов за активно учествовање у животу заједнице и утицање на њен развој већ и предуслов за побољшање општег квалитета живота младих људи.

Информисање младих може се поделити на опште и специфично¹⁰⁰. „**Опште**“ **информисање младих** покрива све теме које интересују младе људе, и може да укључи спектар активности: **информисање, саветовање, подршку, обуку и тренинге, умрежавање и упућивање на специјализоване сервисе**.

Генерално, „опште“ информације за младе, саветовалишта и сервиси имају следеће карактеристике¹⁰¹:

- они су специфично креирани да одговоре на потребе младих
- отворени су за све младе људе, и нема потребе за заказивањем
- пружају информације о широком распону тема, у разним облицима, припремљене за младе људе уопште и за осетљиве групе младих
- информације су практичне, многостране, тачне, проверене и редовно обнављане
- функционишу на начин који персонализује пријем сваког корисника, поштује поверење, пружа максимум избора и промовише његову аутономију
- када је потребно, упућују корисника на компетентан сервис.

Са друге стране, **специфично информисање** односи се на информисање младих у специфичној области деловања. Теме које овакав вид информисања често укључује су: **каријерно и правно саветовање, информације о студијама и стипендијама, пословима и обукама, здрављу итд.**

Ове активности могу пружати информативни центри за младе, или информативни сервиси за младе у другим структурама, или електронски и други медији.

У Резолуцији од 27. јуна 2002. године Савет Европе¹⁰² и представници држава чланица усвојили су отворен метод координације као нови оквир за сарадњу у омладинским политикама и одобрили четири тематска приоритета: учешће, информисање, волонтерске активности и веће разумевање и познавање младих. **Године 2003. постављени су и основни заједнички циљеви у области информисања младих:**

- (i) побољшање приступа за младе информационим сервисима,
- (ii) повећање обезбеђивања информација за младе,
- (iii) повећање учешћа младих у омладинском информисању.

У документу Национална стратегија за младе Републике Србије развој информисања младих на свим нивоима и у свим областима један је од основних стратешких циљева у системском решавању положаја младих у Србији. Приликом креирања акционог плана Националне стратегије за младе тематска група информисање младих „**образована је да би се и на овај начин уважио изузетан значај информисања младих и улоге средстава јавног информисања у установљавању и промовисању вредности једног друштва**.“ При томе се информисање младих не изједначава са медијским информисањем, већ се указује на велику важност медија у овом процесу.

Нацрт Националне стратегија за младе за период 2015 - 2025. дефинисао је десет стратешких циљева као жељених промењених стања када су у питању млади у областима од интереса за младе и један од циљева јесте и „Побољшати доступност, квалитет, релевантност и обим информација за младе“.

Информисање младих у Новом Саду

Према расположивим документима радна група за област информисање младих утврдила је основне ресурсе којима располаже Град Нови Сад а који се односе на ову област.

Ресурси су подељени на следеће категорије:

- медији – електронски (радио и телевизија), штампани и нови (Интернет)
- државни ресурси (институције, организације и удружења чији је оснивач држава, покрајина или град)
- непрофитни ресурси (невладине организације, друштва, удружења и савези)
- ресурси пословног сектора
- појединац/ка и неформалне групе младих.

Када су у питању ресурсне организације и информисање младих морамо напоменути да је значајно направити поделу

¹⁰⁰ Европска агенција за информисање и саветовање младих

¹⁰¹ Европска повеља о информацијама за младе, 2004

¹⁰² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1419160369387&uri=URISERV:c11059>

и на оне ресурсе који *стварају информације* као и на оне који их *дистрибуирају*. То могу бити исте институције и организације, али не морају.

Интернет је значајан извор информисања и комуникације, као и саставни део друштвеног окружења младих људи. Пружање свеобухватног информисања и саветовања за младе, као и усмереност на интернет су нови задаци, који допуњавају постојећи рад на информисању младих. Поред улоге коју има информисање младих, а то је подршка младима да нађу праве информације и да самостално доносе одлуке, информисање младих путем интернета у потпуности им омогућава да увећају предности коришћења интернета и умање могуће ризике.

Истраживање рађено за потребе израде ЛАП 2011 - 2014. показује да скоро сви испитаници користе Интернет, а у најмлађој старосној групи коришћење Интернета иде до 97%, што потврђује тезу да су данас скоро сви припадници младе генерације на Интернету. Када су у питању образовање и запошљавање, примарни извори информација су веб сајтови и друштвене мреже. Око петина испитаника информације везане за образовање добија и преко ТВа, док сличан проценат информације о запошљавању добија преко пријатеља и познаника.¹⁰³

Један од изазова у савременом информисању младих јесте и **недовољно информисање о темама од интереса за младе и доступност релевантних информација.** У истраживању информативних потреба младих са територије Града Новог Сада, 58,12% испитаника је одговорило да су млади недовољно информисани о темама од интереса за младе. Посебно је интересантно да је овакав резултат добијен у групи испитаника који су већински "активни млади". Претпостављамо да би овај резултат био значајно неповољнији да су у узорку у већој мери заступљени млади са мање искуства са удружењима за младе и омладинских удружења. Овај резултат нам свакако говори да је информисање младих горућа потреба и да је важно овом питању приступити плански и систематично. Такође, 77,49% младих је одговорило да информације нису доступне младима, док са друге стране 94,76% испитаника сматра да је неопходно постојање бар једног места на којем би млада особа могла да добије све информације које су јој потребне. Укупни резултати указују на потребу за активније бављење информисањем младих кроз модел омладинског инфо центра.

Такође, млади у Србији виде **недостатак информација које се тичу могућности и начина запошљавања и личног усавршавања, могућности за мобилност и квалитетније провођење слободног времена** - као најзначајније препреке свом развоју. Оваква ситуација је констатована и у истраживањима Министарства омладине и спорта, која су послужила као један од основа за дефинисања приоритета Националне стратегије за младе.

Један од основних закључака који је добијен истраживањем је да постоји развијена свест о недовољној информисаности код младих у Србији. За све групе, а посебно за оне од 25 до 29 година, највећа је потреба за информацијама које се тичу могућности и начина запошљавања (при том, што су млади „старији“ то је потреба за овом врстом информација већа), а потом информацијама у вези са образовањем и усавршавањем. Они најмлађи

(15 до 19) имају већу потребу за информацијама у вези спорта, а групом 20 до 25 година показују веће интересовање за информацијама потребним за добијање стипендија.

"Истраживање информативних потреба младих са територије Града Новог Сада" које је спроведено од стране ЕДИТ Центра у 2014. години показује да је "највећа заинтересованост младих за информације из области тражење запослења, погодности за младе (попусти, картице, бесплатне услуге, итд.), могућности за путовања, волонтирање и боравак у иностранству, неформално образовање и културна дешавања. Информације из ових области жели да добија преко 80% испитаника односно доминантна већина испитаника. Ово потврђује и почетну претпоставку да је младима неопходан свеобухватни извор информисања и практичне информације.

Институције и организације немају развијене механизме информисања младих који су њима пријемчиви. Истраживање које је урадио Ипсос Стратеџик маркетинг 2012. године показало је да је у порасту коришћење смарт телефона; млади од 12 до 29 година Интернет поистовећују са друштвеним мрежама. Према овом истраживању, 84 одсто младих интернет на првом месту користи за претраживање, 78 одсто информисање и читање вести, а 65 одсто за социјалне мреже. На четвртм месту је слање мејлова (64 одсто). На питање колико често користите интернет преко мобилног телефона, 48 одсто младих је рекло свакодневно. Истраживање је показало и да 68 одсто свих испитаника има налог на фејсбуку, односно 40 одсто укупне популације, а више од 90 одсто корисника фејсбука у Србији је активно. Твитер се у нашој земљи и даље користи мање него Фејсбук, али је његова употреба у порасту. Истраживање је показало да су социјалне мреже веома популарне код младих, да је у порасту коришћење мобилних телефона и поседовање смарт телефона, и да је и то један од разлога што се повећало претраживање интернета.

Пратећи стални техничко-информативни напредак и нове навике младих у области информисања, активности и програми у овој области треба да буду фокусирани на механизме информисања прилагођене њима, односно коришћењем портала, мобилних апликација, друштвених мрежа и других савремених технологија.

Међу предлозима младих како би место на којима би им биле пружане информације требало да изгледа, истраживање показује да преовлађују описи као што су љубазно, пријатно, приступачно и опуштено. Такође, млади су навели и да би то место требало да нуди бесплатне услуге младима, да у њему ради стручно особље, да покрива све области од значаја за младе, да има ажурне и доступне информације, те да буде прилагођено младима на све начине (у смислу радног времена, терминологије, уређења простора и сл.)

Недостатак ефикасније интерсекторске сарадње и јаснијег дефинисања улога различитих актера, која би допринела бољој реализацији активности, као и омогућила бољи приступ релевантним информацијама се види, такође, као један од кључних изазова информисања младих. Информације које могу бити од значаја за младе се налазе на разним странама и нису обједињене.

У Србији не постоји систем контроле квалитета доступних програма у области информисања младих, те се претпоставља да квалитет понуђених информација варира. На европском нивоу функционише Европска агенција за

¹⁰³ Истраживање рађено за потребе израде Локланог акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период 2011-2014. године

информисање и саветовање младих (ERYICA), која је 2004. усвојила Европску повељу за информисање младих, чиме су постављени стандарди омладинског рада у области информисања. Србија има чланицу у овом телу, односно ЕДИТ центар из Новог Сада са својим програмом Инфо-полиса - Омладинског Инфо центра, што представља тренутно једини облик систематичног начина информисања младих. У великом броју Канцеларија за младе у Србији формиран је Каријерни инфо кутак. На овај начин одговара се на специфичну потребу младих да буду информисани о запослењу, које се најчешће наводи као област из којег млади не добијају довољно информација. Међутим, сарадња са свим актерима битним за информисање младих је спорадична и краткотрајна. Из тих разлога је потребно *развијати инфраструктурне и кадровске услове за омладинске инфо центре и омладинске инфо раднике* како би се подстицао квалитет информација, њихова сигурност и доступност правовремених и проверених информација.

Истраживање Млади и медији показује да однос младих и медија није на завидном нивоу: **млади су недовољно заступљени у медијским садржајима**, а и када јесу то је често или у неком забавном контексту – аполитични, насилни, зависни, итд. Такав однос, потпомогнут и самом природом интернета као новог медија, доводи до знатног окретања младих ка тој електронској мрежи. Треба имати у виду да новија истраживања у Србији показују да су, у телевизијском програму, најзаступљенији играни и забавни програм (око 40%), мање информативни (око 30%) и знатно мање спортски. Свих осталих врста програма заједно (дечији, образовни, културно-уметнички) има мање него рекламног (око 10%), што оставља мало простора за квалитетно бављење младима (УНИЦЕФ, ФПН, 2009). Неадекватно информисање младих путем медија је у великој мери последица слабе заступљености младих људи у кључним медијским и политичким телима који надзиру ову област.

Поред савремених технологија, битно је улагати и у информисање лицем у лице. Овај канал комуникације је чак значајнији него раније јер је социјална инклузија младих продужена и комплекснија. Ово се посебно одражава на информисање о осетљивим питањима као што је здравље, и информисање рањивих група којима је потребно прилагодити информације.

Могућности информисања сиромашних и слабо образованих младих су мање. Готово две трећине пунолетних младих са (не)завршеном основном школом (65,50%) никада не користи интернет, као и 42,10% младих који живе у домаћинствима са мање од 80 евра прихода по глави домаћинства.

На основу наведених проблема препознајемо следеће **стратешке циљеве** у периоду од 2015 - 2018. године:

- Развијати инфраструктурне и кадровске услове за омладинске инфо центре и инфо омладинске раднике како би се подстицао квалитет информација, њихова сигурност и доступност правовремених и проверених информација за младе;
- Обезбедити правовремено и утемељено информисање младих о могућностима и перспективама у локалној заједници и на републичком нивоу;
- Повећати ниво информисаности младих о могућностима и начинима запошљавања и личног усавршавања, као могућностима за мобилност и квалитетније провођење слободног времена кроз механизме информисања прилагођене младима;
- Подстицати и развијати ефикаснију интерсекторску сарадњу и јасније дефинисање улога различитих актера, који би допринели бољој реализацији активности, као и омогућили бољи приступ релевантним информацијама;
- Обогаћити програме медија са прилагођеним садржајима о младима и садржаја намењених младима, уз повећано учешће младих у креирању садржаја;
- Повећати ниво информатичке писмености младих и омогућити адекватан приступ и знање за коришћење нових технологија и интернета код осетљивих група младих;
- Унапредити капацитете удружења младих, удружења за младе и неформалних група за унапређење система информисања унутар својих организација и промоције програма и активности за младе у локалној заједници;
- Развијати информативне програме који су намењени младима.

Приоритетни циљеви ЛАП 2015 - 2018:

1. Развијати инфраструктурне и кадровске услове за омладинске инфо центре и омладинске инфо раднике како би се подстицао квалитет информација, њихова сигурност и доступност правовремених и проверених информација за младе;
2. Повећати ниво информисаности младих о могућностима и начинима запошљавања и личног усавршавања, као могућностима за мобилност и квалитетније провођење слободног времена кроз механизме информисања прилагођене младима;
3. Повећати ниво информатичке писмености младих и омогућити адекватан приступ и знање за коришћење нових технологија и интернета код осетљивих група младих.

3.7.2. Информисање младих - Акциони план

7. Информисање младих				
Стратешки циљеви	Мере	Временски оквир	Индикатори	Носиоци активности
7.1. Развијати инфраструктурне и кадрове услове за омладинске инфо центре и омладинске инфо раднике како би се подстицао квалитет информација, њихова сигурност и доступност правовремених и проверених информација за младе	7.1.1. Поддржати спровођење обука за изградњу капацитета омладинских (инфо) радника и младих који раде на информисању младих	2015 - 2018.	Број обука Број укључених инфо омладинских радника и младих	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	7.1.2. Спровођати обуке за омладинске инфо раднике о омладинском раду на улици као и на друштвеним мрежама	2015 - 2018.	Број спроведених обука Број обучених омладинских радника Број квалитет активности проистеклих као резултат обуке	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	7.1.3. Информисати и обучити омладинске инфо раднике о коришћењу програма мобилности и информисања младих кроз неформално и информално образовање	2015 - 2018.	Број обука и програма Број обучених Број укључених младих Број квалитет активности проистеклих као резултат обуке	Удружења младих Удружења за младе
	7.1.4. Обезбедити подршку за континуирани развој омладинских инфо центара кроз набавку техничке опреме и опремања простора за рад прилагођен младима и њиховим потребама	2015 - 2018.	Број набавке техничке опреме Вредност набавке Оцена корисника простора Техничка опрема	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	7.1.5. Промовисати стандарде квалитета омладинског информативног рада у складу са Европском повељом о информисању младих	2015 - 2018.	Стандарди квалитета омладинског информативног рада Чланство у Егуса Број спроведених активности у складу са стандардима Број промо активности	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	7.1.6. Развијати капацитете актера омладинске политике за информисање младих	2015 - 2018.	Број спроведених обука Број укључених актера омладинске политике Евалуација учесника Примена наученог	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	7.1.7. Обезбедити подршку за учешће младих и омладинских инфо радника у међународним догађајима од важности за информисање младих	2015 - 2018.	Број догађаја на којима су учествовали млади и/или омладински инфо радници Број младих и/или омладинских инфо радника који су учествовали на међународним догађајима	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ

7.2. Повећати ниво информисаности младих о могућностима и начинима запошљавања и личног усавршавања, као могућностима за мобилност и квалитетније провођење слободног времена кроз механизме информисања прилагођене младима	7.2.1. Прикупљати и представљати податке о доступним услугама и програмима за каријерно вођење младих у граду Новом Саду прилагођене и младима из рањивих група	2015 - 2018.	Развијена услуга Број младих који користи услугу	Удружења младих Удружења за младе у сарадњи са КЗМ
	7.2.2. Подршка изради и спровођењу истраживања потреба за информацијама од интереса младим људима	2015 - 2018.	Број спроведених истраживања, Број младих укључених у истраживања	Удружења младих Удружења за младе
	7.2.3. Подржати информативне кампање усмерене на промоцију позитивних вредности и здравих стилова живота код младих	2017 – 2018.	Број реализованих активности, Број укључених младих	Удружења младих Удружења за младе
	7.2.4. Развијати онлине механизме за повећан приступ младих ка квалитетнијим, сигурнијим и провереним информацијама прилагођене њиховим потребама (веб сајт, андроид апликације, моодле, итд.)	2015 - 2018.	Број мобилних апликација и веб сајтова Број младих досегнутих онлине Механизмима информисања Повратна информација младих	Удружења младих Удружења за младе
7.3. Повећати ниво информатичке писмености младих и омогућити адекватан приступ и знање за коришћење нових технологија и интернета код осетљивих група младих	7.3.1. Обезбедити подршку програмима информисања младих из осетљивих група	2015 - 2018.	Број реализованих програма Број младих који су учествовали на обукама Квалитет спроведених обука на основу оцена учесника Број приградских насеља која су обухваћена обуком	Удружења младих Удружења за младе
	7.3.2. Обезбедити подршку програмима усмереним на развој информационе писмености, тј. вештина младих за тражење и коришћење информација посебно код осетљивих група младих	2015 - 2018.	Број реализованих програма Број младих Квалитет спроведених обука на основу оцена учесника Број приградских насеља која су обухваћена обуком	Удружења младих Удружења за младе
	7.3.3. Подржати бесплатне програме неформалног ИКТ образовања младих на локалном нивоу, посебно за младе из осетљивих група	2016 - 2017.	Број реализованих програма Број младих који су учествовали у програмима Квалитет програма Степен примене научног у пракси	Удружења младих Удружења за младе

3.8. МЛАДИ У ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

3.8.1. Млади у заштити животне средине и одрживом развоју – Проблеми и приоритети

Млади су будућност друштва и планете. Националном стратегијом одрживог развоја¹⁰⁴ млади су идентификовани као садашњи и будући носиоци одрживог развоја. "... Млади имају интерес и обавезу да се баве проблемима животне средине и одрживог развоја, јер морају да живе са последицама онога што су им оставиле претходне генерације и морају мислити о генерацијама које долазе."¹⁰⁵

Животна средина јесте скуп природних и створених вредности чији комплексни међусобни односи чине окружење, односно простор и услове за живот.¹⁰⁶ Под природним вредностима се подразумевају природна богатства: ваздух, вода, земљиште, шуме, геолошки ресурси, биљни и животињски свет.¹⁰⁷

Заштита животне средине подразумева активности и планове који имају за циљ очување природних ресурса, одржање тренутног стања у животној средини и где год је то могуће унапређење стања животне средине.

Одрживи развој представља тежњу за напретком који задовољава потребе садашње генерације без угрожавања потреба будућих генерација за живот у оквиру капацитета животне средине. То подразумева да је одрживи развој усклађени систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у којем се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације.¹⁰⁸

Област заштите животне средине је мултидисциплинарна, а према Националном програму за интеграцију Републике Србије у Европску унију, чине је хоризонтално законодавство, квалитет ваздуха и климатске промене, управљање отпадом, заштита и управљање водама, заштита природе, хемикалије, контрола индустријског загађења и управљање ризиком, генетички модификовани организми, заштита од буке, шумарство и цивилна заштита. Аспекти од посебне важности за заштиту животне средине представљени у Локалном акционом плану политике за младе Града Новог Сада 2010 - 2014. су управљање отпадом, промоција концепта рационалне употребе природних ресурса - материје и енергије, заштита природе и екосистема, утицај фактора животне средине на здравље младих и урбана екологија и млади.

Тренутно стање животне средине је у Србији је на незадовољавајућем нивоу по многим стандардима, а према процени Европске комисије неопходно је много тога унапредити да се усагласи национално законодавство са правним тековинама ЕУ (acquis communautaire) у области животне средине, имајући у виду да је Република Србија од 2000. године укључена у Процес стабилизације и придруживања, као и да је Скупштина ратификовала

Споразум о стабилизацији и придруживању у септембру 2008. године. Хармонизација прописа је обиман и неодложан процес за државу која претендује на чланство у ЕУ. Област животне средине је у сталном развоју па се сходно потреби правног регулисања ове области обим ЕУ прописа константно повећава, што захтева стално праћење развоја ЕУ законодавства ради усаглашавања са домаћим прописима.

Пратећи потребе младих у Србији, али и светске и европске токове, стратешки документи све чешће јасно истичу повезаност младих и заштите и унапређења животне средине и одрживог развоја.

У Националној стратегији за младе, донетој 2008. године, јасно је предочена важност оснаживања иницијатива и активности младих које за циљ имају заштиту и унапређење схватања животне средине и постизање одрживог развоја. Посебна пажња посвећена је едукацији и информисању младих у областима одрживог развоја и заштите животне средине, смањењу ризика по здравље младих, али и подршци развоја капацитета младих, како би се што активније укључили у заштиту животне средине и доношење одлука битних за постизање одрживог развоја. Национална стратегија одрживог развоја, донета 2008. године, препознала је младе као важан ресурс неопходан за постизање одрживог развоја, а посебно је истакнута неопходност активног учешћа младих у процесима који треба да доведу до одрживог развоја и стварања услова за њихово активно учешће, кроз развој капацитета младих и њихово образовање, али и стварање услова да се ти капацитети локално користе за свеобухватни напредак друштва.

У нацрту Националне стратегије за младе за период 2015 - 2025. године, наводи се да је стратешки циљ за област *Млади и одрживи развој и заштита животне средине*: "Млади су активно укључени у заштиту животне средине и промоцију одрживог развоја." Такође, наводи се и да је један од кључних изазова при сагледавању улоге младих у области заштите животне средине и одрживог развоја недовољно повезивање између сектора заштите животне средине, здравља и образовања, затим проблем сиромаштва, али и изостанак мултидисциплинарног приступа.

Поред пораста општег интересовања јавности за теме заштите животне средине и одрживог развоја, стиче се утисак да млади у Новом Саду и даље нису довољно информисани о овој теми. **Већина информација доступних јавности нису пријемчиве младим генерацијама.** Превише података који су делимично тачни или изразито специфични, неадекватни начини дистрибуције ових информација и површно бављење овом проблематиком од стране медија, доводе до стварања конфузије, што за последицу има **недовољну заинтересованост младих за информисање о заштити животне средине и одрживом развоју.** Представници удружења младих и удружења за младе која се баве заштитом животне средине у Новом Саду сагласни су у томе да су млади у граду слабо или недовољно информисани о проблематици у овој области, те да већина не може јасно да разграничи чак ни појмове као што су „заштита животне средине“, „одрживи развој“ и „екологија“. Они сматрају да млади махом ове информације добијају путем медија, који преносе извештаје који веома ретко потичу из непосредне околине младих у Новом Саду. **Недовољна информисаност младих о заштити животне средине и одрживом развоју** препозната је као проблем у Локалном

¹⁰⁴ Закон о заштити животне средине РС, „Службени гласник РС“, број 135/14

¹⁰⁵ Национална стратегија за младе Републике Србије, 2008

¹⁰⁶ Национални програм заштите животне средине, 2010

¹⁰⁷ Национални програм заштите животне средине, 2010.

¹⁰⁸ Исто

акционом плану политике за младе Града Новог Сада 2010 - 2014, где је наведена као део првог од три приоритетна проблема.

Стицање основних стубова знања које млади треба да поседују о овој тематици постиже се кроз програме формалног и неформалног образовања.

Формално образовање из области заштите животне средине и одрживог развоја у оквиру васпитно-образовног процеса још увек није на задовољавајућем нивоу, иако су у неколико претходних година увођени наставни садржаји који се баве проучавањем ових горућих проблема. Тако, на новосадском Универзитету пет факултета нуди програме у области заштите животне средине и одрживог развоја на укупно 18 смерова. Број студената који су у тренутно активном статусу на овим програмима је 2075, а оних који су ове студије завршили 1667.¹⁰⁹

Наставни програм којим се обрађују ове теме, посебно у средњој школи, не предочава ученицима овај проблем у довољној мери и на адекватан начин. Редован наставни план углавном се базира на екологији и основним појмовима заштите животне средине и одрживог развоја.

Наставни кадар, тј. наставници и професори који су главни преносиоци знања, већином базирају свој рад искључиво на предвиђеном градиву, те ретко развијају своју наставу у складу са новодоступним знањима из ове области.

Иако Национални програм за заштиту животне средине промовише важност образовања у циљу промовисања јавног разумевања проблема заштите животне средине кроз обезбеђивање подршке активностима младих и удружењима грађана у вези са развојем неформалних видова образовања, можемо рећи да је овај вид образовања и даље недовољно развијен. У Новом Саду је у претходне четири године од стране Градске управе за спорт и омладину финансирано 25 пројеката који су се бавили заштитом животне средине и одрживим развојем, што чини свега 9,36% од укупног броја одобрених пројеката.¹¹⁰ На основу прегледа одобрених пројеката закључујемо да **неформално образовање младих о заштити животне средине и одрживог развоја у Новом Саду није на задовољавајућем нивоу**. Поред недовољног броја садржаја који се обрађују у програмима неформалног образовања, многи садржаји су и надекватни услед недостатка информација креатора едукативних програма о стварним потребама младих за неформалним образовањем у овој области, као и недовољне подршке развијању дугорочних едукативних програма заснованих на стварним потребама младих.

Као један од важних разлога неедукованости младих о овој области, издваја се њихово недовољно **укључивање у постојеће програме неформалног образовања**. Према подацима експерата из удружења младих и удружења за младе која се баве заштитом животне средине у Новом Саду до 200 младих годишње учествује у овим програмима, као реализатори или корисници, што је изузетно мали проценат од укупног младог становништва Новог Сада. Ова чињеница за последицу може имати неодговоран однос према проблему угрожености и потребама заштите животне средине и одрживог коришћења ресурса

природе. Недовољно активно учешће младих у едукативним активностима може бити последица њихове недовољне информисаности. Експерти удружења младих и удружења за младе која се баве заштитом животне средине у Новом Саду сматрају да је разлог томе слаба доступност информација о активностима које се спроводе, неразвијена стратегија презентовања активности удружења грађана, али и незаинтересованост младих. Недовољном видљивошћу оваквих активности, неадекватним приступом и некоришћењем одговарајућих канала којим би информације стигле до младих, умногоме се смањује број заинтересованих учесника едукативних програма.

Неки од узрока проблема недовољног активног учешћа младих у заштити животне средине и одрживог развоја у Новом Саду су **непостојање континуиране подршке младима и организацијама које раде са младима у овим областима, неразвијена сарадња институција са организацијама цивилног друштва у области заштите животне средине и одрживог развоја, недовољан број активности на пољу заштите животне средине и одрживог развоја у које могу да се укључе млади на нивоу Града, као и недовољни капацитети организација и њихова слаба умреженост**.

Према попису начињеном од стране Еколошког покрета Оџака, у Новом Саду постоји 276 удружења грађана која се баве заштитом животне средине, док је број активних удружења младих и удружења за младе стручних у овој области релативно мали, свега двадесетак. Капацитети организација цивилног друштва су ограничени и уочено је да омладинска удружења и удружења за младе са територије Града Новог Сада које спроводе пројекте из области заштите животне средине и одрживог развоја међусобно не сарађују у довољној мери и нису умрежени, те је то један од разлога што су им програми и активности краткорочни и имају низак ниво одрживости.

Неопходно је подизати капацитете и подстицати умрежавање да би се унапредио квалитет пројеката и програма који доприносе унапређењу заштите животне средине и одрживијем развоју и добили дугорочнији, свеобухватнији и ефектнији резултати. Препоруке које говоре у прилог овим тврдњама су наведене и у Финалном извештају реализације ЛАП за младе Града Новог Сада за 2012. годину, где су између осталог наведене препоруке да је потребно у циљу побољшања будућих пројеката у области заштите животне средине и одрживог развоја:

- Појачати капацитете удружења у неколико области: управљање пројектима, омладински рад, волонтерски менаџмент

- Радити на успостављању сарадње са удружењима која се баве сличном тематиком, у циљу корисне размене искустава и знања и успешнијих заједничких пројеката у будућности.

Програми који се нуде младима из области унапређења животне средине углавном имају краткорочне резултате, нпр. очисти се дивља депонија, која се после извесног времена опет створи, јер није развијен јасан план одрживости након спроведене акције.

Млади у Новом Саду генерално, али и они који су активни у омладинским удружењима и удружењима за младе који спроводе активности из области животне средине и одрживог развоја, **немају довољно знања о процесима доношења одлука у области заштите животне средине**. Није забележено ни значајније активно учешће у јавним

¹⁰⁹ Према подацима достављеним од стране Универзитета у Новом Саду

¹¹⁰ Према подацима добијеним од стране Канцеларије за младе Града Новог Сада

расправама, што показује веома низак ниво учешћа у процесима доношења одлука везаних за област заштите животне средине. Разлози томе су како непостојање развијених механизма којима би се младима омогућило учествовање у овим процесима и неспремност надлежних органа да их укључе у свој рад и процес доношења одлука, тако и незаинтересованост младих, који сматрају да њихово мишљење неће бити уважено због чега ни не започињу активности. У Архуској конвенцији се нарочито наглашава потреба активнијег учешћа јавности и њене веће одговорности у домену животне средине и заговара се едукација шире јавности о правима загарантованим конвенцијом.

На основу наведених проблема препознајемо следеће стратешке циљеве у периоду од 2015 - 2018. године:

- Повећати информисаност младих о заштити животне средине и одрживом развоју кроз информативне кампање и ад хок акције у којима се искуствено сусрећу са узроцима и последицама у овој области;
- Омогућити стицање практичних знања младима који су заинтересовани или се школују у овој области у конкретним акцијама које се спроводе у циљу побољшања стања животне средине;
- Повећати укљученост младих у програме неформалног образовања из области заштите животне средине и одрживог развоја подстицањем правовременог и обухватнијег информисања о заштити животне средине и одрживом развоју и то на начин који је пријемчив младима;
- Повећати активно учешће младих у области заштите животне средине и одрживог развоја правовременим информисањем о процесима доношења одлука и оснаживањем и обучавањем младих да се укључе у развој јавних политика усмерених на заштиту животне средине и одрживи развој;
- Увести у стратешки план из области заштите животне средине на локалном нивоу дугорочне програме

континуиране подршке младима и организацијама које раде са младима у области заштите животне средине и одрживог развоја;

- Унапредити сарадњу институција са организацијама цивилног друштва у области заштите животне средине и одрживог развоја;
- Подићи капацитете удружења младих и удружења за младе који се баве заштитом животне средине и одрживим развојем кроз едукативне програме и подстицати умрежавања удружења кроз заједничко спровођење пројеката;
- Повећати број активности на пољу заштите животне средине и одрживог развоја из области које су приоритетни проблеми на територији Града, у којима на активан начин могу дати допринос млади.

Приоритетни циљеви ЛАП 2015 - 2018:

1. Омогућити стицање практичних знања младима који су заинтересовани или се школују у овој области у конкретним акцијама које се спроводе у циљу побољшања стања животне средине;
2. Повећати укљученост младих у програме неформалног образовања из области заштите животне средине и одрживог развоја подстицањем правовременог и обухватнијег информисања о програмима који се нуде и то на начин који је пријемчив младима;
3. Повећати активно учешће младих у области заштите животне средине и одрживог развоја правовременим информисањем о процесима доношења одлука и оснаживањем и обучавањем младих да се укључе у развој јавних политика усмерених на заштиту животне средине и одрживи развој;
4. Подићи капацитете удружења младих и удружења за младе који се баве заштитом животне средине и одрживим развојем кроз едукативне програме и подстицати умрежавања удружења кроз заједничко спровођење пројеката.

3.8.2. Млади у заштити животне средине и одрживом развоју - Акциони план

8. Млади у заштити животне средине и одрживом развоју					
Стратешки циљеви	Мере	Временски оквир	Индикатори	Носиоци активности	
8.1. Омогућити стицање практичних знања младима који су заинтересовани или се школују у овој области у конкретним акцијама које се спроводе у циљу побољшања стања животне средине	8.1.1. Истражити која су практична знања из области заштите животне средине потребна младима у сарадњи са младима и надлежним и образовним институцијама	2015 - 2018.	Број младих обухваћених истраживањем Број укључених надлежних/образовних институција Квалитет истраживања	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са Универзитетом у Новом Саду и средњим школама са територије Града Новог Сада	
	8.1.2. Подржати креирање континуираних едукативних програма који ће одговарати реалним потребама младих за стицање практичних знања кроз конкретне акције које се спроводе у циљу заштите животне средине	2015 - 2016.	Број едукативних програма Број планираних учесника Квалитет едукативних програма на основу евалуације учесника и екстерних евалуатора/експерата	Удружења за младе и удружења младих	
	8.1.3. Подржати програме неформалног образовања који садрже и конкретне акције кроз које млади стичу практично примењива знања из области заштите животне средине и одрживог развоја	2015 - 2018.	Број младих укључених у неформалне програме Број одржаних обука неформалног образовања Ниво практичне примене стечених знања	Удружења за младе и удружења младих	
8.2. Повећати укљученост младих у програме неформалног образовања из области заштите животне средине и одрживог развоја	8.2.1. Креирати и одржавати базу података о програмима неформалног образовања из области заштите животне средине и одрживог развоја уз одржив програм дугорочног ажурирања и промовисање на начин пријемчив младима у сарадњи са КЗМ	2015 - 2018.	Број програма неформалног образовања у бази података Број удружења грађана за младе и удружења младих који су допринели развијању базе података Број корисника базе података Континуираност одржавање базе података Квалитет информација заснован на оцени корисника базе података	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са КЗМ	
	8.2.2. Подржати програме неформалног образовања младих усмерених на оспособљавање младих да буду креатори информативних кампања из области заштите животне средине и одрживог развоја у складу са потребама младих	2016 - 2018.	Број спроведених програма неформалног образовања Број младих оспособљених да креирају информативне кампање Квалитет спроведених обука на основу евалуације учесника	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са медијима	
	8.2.3. Подржати информативне кампање из области заштите животне средине и одрживог развоја на начин пријемчив младима са акцентом на сарадњу са медијима	2016 - 2018.	Број спроведених информативних кампања Број корисника информативних кампања Број медија укључених у информативне кампање Броји квалитет медијских наступа и извештаја у медијима Квалитет спроведених информативних кампања	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са медијима.	

8.3. Повећати активно учешће младих у области заштите животне средине и одрживог развоја правовеменим информисањем о процесима доношења одлука и оснаживањем и обучавањем младих да се укључе у развој јавних политика усмерених на заштиту животне средине и одрживи развој	8.3.1. Подржати програме информисања младих о процесима доношења одлука у сарадњи са надлежним институцијама	2015 - 2018.	Број спроведених програма Број укључених надлежних институција Број младих укључених у процесе доношења одлука	Удружења за младе и удружења младих у сарадњи са институцијама: ГУ за спорт и омладину -КЗМ, ГУ за заштиту животне средине, Градско зеленило, Завод за изградњу Града, Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине, Покрајински завод за заштиту природе.
	8.3.2. Подстицати програме оснаживања и мотивисања младих да се укључе у развој јавних политика усмерених на заштиту животне средине и одрживи развој	2016 - 2018.	Број спроведених програма Број младих који су оснажени кроз програме Број младих који се укључују у развој јавних политика усмерених на заштиту животне средине и одрживи развој Квалитет спроведених програма на основу евалуације корисника	Удружења за младе и удружења младих
	8.3.3. Подржати програме неформалног образовања који имају за циљ да оспособе младе да буду активни учесници у процесима доношења одлука (на теме јавног заговарања, лобирања, улоге будног ока,...)	2016 - 2018.	Број спроведених програма Број младих који су оспособљени кроз програме Квалитет спроведених програма на основу евалуације корисника	Удружења за младе и удружења младих
	8.4.1. Истражити потребе удружења младих и за младе који се баве заштитом животне средине и одрживим развојем у делу развоја капацитета организације	2015 - 2018.	Број спроведених истраживања Број испитаника Број младих и удружења за младе који се баве заштитом животне средине и одрживим развојем укључених у истраживања	Удружења за младе и удружења младих
	8.4.2. Подстицати програме неформалног образовања који су усмерени на развој организационих капацитета и одрживост удружења (нпр. тренинзи за едукаторе, управљање пројектним циклусом, волонтерски менаџмент, омладински рад...)	2015 - 2018.	Број програма неформалног образовања Број корисника програма Квалитет спроведених програма на основу евалуације корисника Степен одрживости програма и удружења након обука	Удружења за младе и удружења младих
8.4. Подићи капацитете удружења младих и удружења за младе који се баве заштитом животне средине и одрживим развојем кроз едукативне програме и подстицати умрежавања удружења кроз заједничко спровођење пројеката	8.4.3. Подстицати имплементацију заједничких пројеката удружења младих и удружења за младе из области заштите животне средине и одрживог развоја у циљу посљедица дугорочне сарадње удружења и одрживости пројеката	2015 - 2018.	Број спроведених заједничких пројеката Квалитет спроведених пројеката на основу евалуације корисника Квалитет међудобне сарадње на основу евалуације реализатора и екстерног мониторинга	Удружења за младе и удружења младих

3.9. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ПРЕМА МЛАДИМА

3.9.1. Социјална политика према младима – Проблеми и приоритети

Социјална политика према младима представља скуп мера усмерених на смањење социјалне искључености младих. Као таква тежи да усмерава младе ка самосталном и одговорном проналажењу решења која ће допринети њиховом потпуном остварењу. Мере социјалне политике треба да буду усклађене са реалним потребама младих и треба да буду што конкретније и реалније.

У Србији је 2011. године донесен нови Закон о Социјалној заштити у коме је дефинисано да је *социјална заштита организована друштвена делатност од јавног интереса чији је циљ пружање помоћи и оснаживање за самосталан и продуктиван живот у друштву појединаца и породица, као и спречавање настајања и отклањање последица социјалне искључености*.¹¹¹

У циљу смањења социјалне искључености са једне и у циљу интеграције младих у друштвене токове са друге стране, најједноставније речено, мере социјалне политике треба увек да буду усмерене на побољшање положаја свих младих. У пракси се дешава да су активности дефинисане у оквиру мера социјалних политика углавном усмерене на побољшање положаја младих из осетљивих група. Ту се пре свега мисли на младе који не остварују једнака права и самим тим су у ризику од повећане социјалне искључености.

Законом о социјалној заштити обухваћени су млади узраста од 15 до 26 година. Са друге стране, Закон о младима Републике Србије, стратешки документи, пре свега Национална стратегија за младе, као и локални акциони планови дефинишу младе као особе узраста од 15 до 30 година старости. Млади од 26. до 30. године се у систему социјалне заштите третирају као одрасла лица. Закон о социјалној заштити каже: „Малолетно лице (у даљем тексту: дете) и пунолетно лице до навршених 26 година живота (у даљем тексту: млада особа, млади, односно омладина) јесте корисник у смислу става 1. овог члана, када му је услед породичних и других животних околности, угрожено здравље, безбедност и развој, односно ако је извесно да без подршке система социјалне заштите не може да достигне оптимални ниво развоја, а нарочито:

- ако је без родитељског старања или у ризику од губитка родитељског старања; ако његов родитељ, старатељ или друго лице које се о њему непосредно стара није у стању да се о њему стара без подршке система социјалне заштите, услед здравствених разлога, менталног обољења, интелектуалних тешкоћа или неповољних социо-економских околности; ако има сметње у развоју (телесне, интелектуалне, менталне, сензорне, говорно-језичке, социо-емоционалне, вишеструке), а његове потребе за негом и материјалном сигурношћу превазилазе могућности породице;
- ако је у сукобу са родитељима, старатељем и заједницом и ако својим понашањем угрожава себе и околину;
- ако се суочава с тешкоћама због злоупотребе алкохола, дрога или других опојних средстава; ако постоји опасност да ће постати жртва или ако јесте жртва

злостављања, занемаривања, насиља и експлоатације, односно ако су му физичко, психичко или емоционално благостање и развој угрожени деловањем или пропуштима родитеља, старатеља или друге особе која се о њему непосредно стара;

- ако је жртва трговине људима; ако је страни држављанин односно лице без држављанства, без пратње;
- ако се његови родитељи споре око начина вршења родитељског права; ако има друге потребе за коришћењем социјалне заштите.¹¹²

Пружаоци услуга социјалне заштите

Када говоримо о систему организовања и пружања услуга социјалне заштите на локалном нивоу, мере јавних политика, односно активности, су углавном дефинисане од стране инситуција које се баве социјалном заштитом. Активности које се реализују на локалном нивоу углавном су намењене младима из посебно осетљивих категорија. Иновативни приступ у изради политика намењених младима јесте да се говорећи о социјалној политици према младима, мере активних политика усмеравају ка свим младима полазећи од основне чињенице да су сви млади маргинализована група са посебним освртом на младе из специфичних група.

Најважније институције и установе које се на локалном нивоу баве пружањем подршке младима су: Градска управа за социјалну и дечију заштиту, Центар за социјални рад, СОС дечије село "Др Милорад Павловић" у Сремској Каменици, "Дом за децу и омладину ометену у развоју" у Ветернику и Школа за основно и средње образовање "Милан Петровић".

Са друге стране услуге социјалне заштите пружају различита удружења (која делују на територији Града Новог Сада). Услуге су, најчешће, психолошког и/или правног саветодавног карактера, али се кроз различите програме пружају и друге услуге. Удружења најчешће пружају подршку младима као једној од узрасних група у својим програмима, а не искључиво за младе од 14 до 30 година старости. Поједина удружења су се специјализовала за рад са младима који припадају осетљивим групама младих (млади Роми и Ромкиње, млади са инвалидитетом итд.).¹¹³

Услуге које се пружају младима од стране организација цивилног друштва углавном су пројектног типа и, углавном, **немају континуитет** као што је то случај са активностима које реализују институције на локалном нивоу. Разлог за то је пројектни начин функционисања организација цивилног друштва, не само на локалном нивоу него уопште. С обзиром да организације цивилног друштва пројектне активности планирају у оквиру пројеката који су подржани, пре свега, од стране Градске управе за социјалну и дечију заштиту и Градске управе за спорт и омладину кроз имплементацију Локалног акционог плана политике за младе, врло често се дешава да се пројектне активности односно услуге завршавају са завршетком пројекта. Организације које су пружаоци услуга на терену са једне стране, а корисници који су примаоци услуга са друге стране, као највећи проблем истичу недостатак континуитета у пружању услуга. У том смислу не постоји могућност дугорочног планирања и рада са циљном групом, у овом случају са младима.

¹¹²Закон о социјалној заштити (Сл. гласник РС", бр. 24/2011), члан 41

¹¹³ Локлани акциони план политике за младе Града Новог Сада (2010-2014)

¹¹¹ Закон о социјалној заштити (Сл. гласник РС", бр. 24/2011), члан 2

Разлог за то је пре свега **недостатак како материјалних, тако и људских ресурса за наставак пројектних активности**, односно **недостатак капацитета самих организација за реализацију пројектних активности након завршетка пројекта**.

Други проблем са којима се суочавају примаоци услуга, пре свега млади, јесте **недостатак подршке у процесу социјализације младих који напуштају установе социјалне заштите**. Некад се ради о младима који имају 26 година и више, а некад о младима који имају 18 година (нпр. СОС дечије село). У том смислу недостаје подршка која би оснажила кориснике посебно осетљивих група да се процес инклузије у друштво успешно спроведе.

Говорећи о **сарадњи удружења и установа које пружају социјалне услуге**, уочљиво је неколико проблема са којима се сусрећу како пружаоци услуга тако и примаоци услуга. Према информацијама које смо добили од представника пре свега Центра за социјални рад, та сарадња међу различитим пружаоцима услуга, пре свега сарадња између удружења и установа још увек није на највишем нивоу. Са друге стране врло често, услед великог броја услуга које пружају, институције немају капацитета да развијају сарадњу са удружењима чији су пројекти краткорочни и тиме се губи могућност за унапређење додатних услуга које би пружале са једне стране установе а са друге удружења. Постоји неколико разлога за недостатак сарадње, а то су пре свега **неинформисаност институционалних пружалаца услуга о активностима удружења које делују на локалном нивоу, затим затвореност институција система за иновативне услуге које се пружају од стране удружења, недовољна координација међу удружењима када је у питању пружање услуга на локалном нивоу**. Са друге стране када говоримо о удружењима која пружају услуге на локалном нивоу **не постоји јасна евиденција о томе ко и коју врсту услуге пружа, па самим тим и институције система немају тај податак**.

Према подацима које смо добили од Центра за социјални рад, услуге које Центар пружа су често ограничене услед великог броја корисника и циљних група са којима се ради и врло често недовољних капацитета, пре свега људских. Као највећи проблем наводе **немогућност организовања додатних превентивних активности намењених младима који су већ корисници Центра услед недостатка ресурса саме институције**. Као предлог решења наводе сарадњу са удружењима и покретање волонтерских програма. Међутим, услед великог броја корисника и примарних активности, дешава се да институције система врло често нису у могућности да покрену волонтерске програме у оквиру којих би се вршиле допунске активности намењене младима или би волонтерски програми били организовани као допуна редовних активности. Разлог за то пре свега лежи у недостатку капацитета за организовање волонтерских програма, и у законским регулативама, иако у Закону о социјалној заштити стоји да *установа социјалне заштите и пружалац услуга социјалне заштите може ради обављања послова из своје делатности ангажовати стручне раднике, стручне сараднике и друга лица у својству волонтера, у складу са законом. Установа социјалне заштите и пружалац услуга социјалне заштите може волонтеру са којим је закључен уговор о волонтирању*

да обезбеди награду за рад и остваривање других права, у складу са законом и другим општим актима.¹¹⁴

Када су у питању примаоци услуга, пре свега млади, један од највећих проблема са којима се суочавају јесте **недовољна информисаност о услугама које се нуде**. Ово се посебно односи на младе из осетљивих категорија. Све масовнијом употребом друштвених мрежа и осталих облика комуникације путем интернета, све већи број младих на тај начин добија информације. Овде посебно треба водити рачуна о младима којима овај облик комуникације није доступан, а услуге су им потребне. Због тога у пракси врло често имамо ситуацију да се одређена група младих људи континуирано информише о услугама које постоје на локалном нивоу, а са друге стране одређени број младих нема исти приступ информацијама.

Још један од проблема који је препознат још у претходном Локалном акционом плану је да **не постоји довољна подршка сервисима за младе као што су саветовалишта за младе, СОС телефони, вршњачке едукације и волонтерски центри**.

Када су у питању услуге саветовања и рада саветовалишта за младе, на нивоу града постоје институције које дају подршку младима. То су пре свега Домови здравља у оквиру којих постоји развојно саветовалиште где се услуге пружају младима до навршених 19 година старости. Такође у оквиру рада Завода за здравствену заштиту студената постоји саветовалиште које није само усмерено на пружање психолошке подршке младима него се услуге саветовања односе и на области репродуктивног здравља, затим исхране, злоупотребе психоактивних супстанци, као и услуге намењене унапређењу менталног здравља. Услуге саветовања су прилагођене потребама младих, организоване су углавном на волонтерској основи и концепт саветовања се своди на саветодавни и терапијски рад са младима. Према подацима које смо добили од организација које организују саветодавне услуге постоји велико интересовање младих за оваквим видом помоћи, помоћ која није у систему здравствене заштите. Разлог за то, како наводе млади који посећују Саветовалиште, је у томе што је рад Саветовалишта пре свега прилагођен младима (радно време, амбијент, људи који су ангажовани у Саветовалишту, проблеми са којима се млади сусрећу, затим не постоје круте процедуре пријављивања, није потребна никаква документација...). Организације такође наводе да постоје листе чекања за услуге које су намењене младима, јер постоји заиста велико интересовање за услуге које се пружају младима ван институционалних оквира.

На квалитет услуга, капацитете пружаоца услуга и посвећеност заједнице развоју услуга социјалне заштите утиче, пре свега, непостојање адекватних података о стању и проблемима социјално осетљивих категорија. Иако је подршка социјално угроженим категоријама један од приоритета Града Новог Сада, немогуће је кроз званичне податке обезбедити статистику и јасно дефинисане потребе младих како би се програми подршке адекватно развијали.

На основу наведеног можемо закључити да на локалном нивоу постоји неколико основних приоритетних проблема са којима се суочавају како пружаоци услуга тако и примаоци услуга а то су:

- а) недостатак континуитета у пружању услуга корисницима, недостатак капацитета и недовољно умрежа-

¹¹⁴ Закон о социјалној заштити (Сл. гласник РС", бр. 24/2011), члан 140

- вање организација цивилног друштва за пружање услуга
- б) недостатак додатних активности/волонтерских програма у институцијама које се баве социјалном заштитом
- в) неинформисаност младих о услугама које могу добити на локалном нивоу од стране пружалаца услуга
- г) недостатак саветодавних услуга које се односе на унапређење менталног здравља младих односно недовољна подршка сервисима за младе (саветовалишта, СОС телефони, вршњачка едукација, волонтерски центри...)
- д) недостатак континуитета у подршци и додатне подршке младима након напуштања система услуга социјалне заштите које нуде институције система, пре свега у правцу квалитетне интеграције у друштво.
- ђ) недовољно циљаних истраживања која указују на положај, проблеме и потенцијале социјално осетљивих група младих, те недовољно информативних и едукативних кампања ради превенције дискриминације.

На основу наведених проблема препознајемо следеће стратешке циљеве у периоду од 2015 - 2018. године:

- Унапређење и развој капацитета удружења и институција за континуирано пружање услуга социјалне заштите, пре свега кроз едукативну подршку;
- Подстицање умрежавања организација и институција које се баве пружањем социјалних услуга према младима;
- Подстицање развоја волонтерских програма у институцијама и удружењима кроз едукације, подршку у развоју програма и подршку волонтерском менаџменту;
- Повећање нивоа информисаности младих о услугама које се реализују на локалном нивоу и успостављање механизма информисања младих о услугама које могу користити, посебно младих из маргинализованих група;

- Подстицање развоја превентивне подршке и примарне заштите кроз јачање подршке саветодавним сервисима за младе (саветовалишта, СОС телефони, вршњачке едукације...);
- Подстицање организовања додатних програма за младе из угрожених група који више нису корисници система услуга социјалне заштите у процесу успешне инклузије у друштвене токове.
- Подстицање превенције дискриминације социјално осетљивих група младих кроз истраживања, информисање и едукацију о узроцима и последицама дискриминације

Приоритетни циљеви ЛАП 2015 - 2018:

1. Повећање нивоа информисаности младих о услугама које се реализују на локалном нивоу и успостављање механизма информисања младих о услугама које могу користити, посебно младих из маргинализованих група;
2. Подстицање умрежавања организација и институција које се баве пружањем социјалних услуга према младима;
3. Подстицање развоја волонтерских програма пре свега у институцијама социјалне заштите и удружењима кроз едукације и подршку у развоју програма и подршку за развој волонтерском менаџменту;
4. Подстицање развоја превентивне подршке и примарне заштите кроз јачање подршке саветодавним сервисима за младе (саветовалишта, СОС телефони, вршњачке едукације, волонтерски центри...);
5. Подстицање организовања додатних програма за младе из угрожених група који више нису корисници система услуга социјалне заштите у процесу успешне инклузије у друштвене токове.
6. Подстицање превенције дискриминације социјално осетљивих група младих кроз истраживања, информисање и едукацију о узроцима и последицама дискриминације

3.9.2. Социјална политика према младима - Акциони план

9. Социјална политика према младима					
Стратешки циљеви	Мере	Временски оквир	Индикатори	Носиоци активности	
9.1. Повећање нивоа информисаности младих о услугама које се реализују на локалном нивоу и успостављање механизма информисања младих о услугама које могу користити, посебно младих из маргинализованих група	9.1.1. Подржати креирање и одржавање јединствене базе података о пружаоцима услуга	2015 - 2018.	Број пружалаца услуга који се налазе у бази	Удружења младих и удружења за младе	
	9.1.2. Подржати развој одрживих информативних сервиса за младе о услугама социјалне заштите у Граду	2015 - 2018.	Број отворених информативних сервиса;	Удружења младих и удружења за младе	
	9.1.3. Развој и подршка едукативних програма за удружења и институције чији је циљ развој знања и вештина комуникације са корисницима и јавношћу	2015 - 2018.	Број и врста едукативних програма спроведених у циљу унапређења капацитета удружења за развој комуникације са корисницима, посебно са корисницима из угрожених група	Удружења младих и удружења за младе	
	9.1.4. Подржати програме који за циљ имају повезивање са организацијама које раде са младима из маргинализованих група у циљу ширења информација о услугама које се нуде младима;	2015 - 2018.	Број реализованих програма који су укључивали организације и младе из маргинализованих група	Удружења младих и удружења за младе	
9.2. Подстицање умрежавања организација и институција које се баве пружањем социјалних услуга према младима	9.2.1. Подршка програмима у којима се удружења и институције које се баве услугама социјалне заштите умрежавају и организују заједничке активности	2015 - 2018.	Број заједничких пројеката који су настали као продукт умрежавања Број заједничких активности које се реализују на терену	Удружења младих и удружења за младе у партнерству са институцијама социјалне заштите	
	9.2.2. Подршка програмима размене искустава и знања удружења и институција у циљу подстицања сарадње и умрежавања	2015 - 2018.	Број заједничких пројеката који су настали као продукт умрежавања Број заједничких активности	Удружења младих и удружења за младе у партнерству са институцијама социјалне заштите	
9.3. Подстицање развоја волонтерских програма пре свега у институцијама социјалне заштите и удружењима кроз едукације и подршку из области волонтерског менаџмента	9.3.1. Подршка пројектима који за циљ имају развој капацитета установа социјалне заштите за покретање и имплементацију волонтерских програма – обука из волонтерског менаџмента	2015 - 2018.	Број реализованих пројеката из области волонтерског менаџмента Број институција учествовале у обуци из волонтерског менаџмента Број одржаних обука	Удружења младих и удружења за младе у партнерству са институцијама социјалне заштите	
	9.3.2. Подршка заједничким волонтерским пројектима који се реализују у партнерству организација цивилног друштва и институција чији је циљ пружање додатних услуга у установама социјалне заштите (саветодаване, превентивне услуге у различитим областима као што су : ментално здравље, репродуктивно здравље, социјалне вештине...)	2015 - 2018.	Број одржаних обука у институцијама социјалне заштите на тему волонтерског менаџмента, Број заједничких реализованих пројеката чији је циљ пружање додатних волонтерских услуга у установама социјалне заштите	Удружења младих и удружења за младе у партнерству са институцијама социјалне заштите	

9.4. Подстицање развоја превентивне подршке и примарне заштите кроз јачање подршке саветодавним сервисима за младе (саветовалишта, СОС телефони, вршњачке едукације...) као подршка одрживости постојећих услуга које су развијене кроз раније пројекте	9.4.1. Подршка постојећим сервисима за младе (едукативна, информативна, саветодавна, логистичка...)	2015 - 2018.	Број реализованих програма подршке	Удружења младих и удружења за младе
	9.4.2. Подршка пројектима који нуде иновативне програме за младе у области социјалне заштите (нпр. форум театар, арт терапија...)	2015 - 2018.	Број реализованих пројеката Број младих који су били корисници иновативних програма Извештај о задовољству корисника о пруженим услугама у оквиру сервиса за младе	Удружења младих и удружења за младе
	9.4.3. Подршка организацијама и пројектима који за циљ имају отварање нових сервиса за младе (саветовалишта...), посебно сервиса који пружају помоћ младима из угрожених група	2015 - 2018.	Број подржаних новоотворених сервиса Број корисника програма, посебно младих из угрожених група који користе наведене програме	Удружења младих и удружења за младе
	9.4.4. Подршка у смислу одрживости већ развијених програма који су настали у току имплементације ПАП-а за младе у периоду 2010-2014	2015 - 2018.	Број програма/услуга који су постали одрживи и пружају континуирану помоћ младима на локалном нивоу	Удружења младих и удружења за младе
	9.5.1. Подршка пројектима који за циљ имају едукацију младих о социјалним вештинама у циљу успешне интеграције	2015 - 2018.	Број младих који су учествовали у пројектима чији је циљ инклузија/интеграција у друштвене токове Број реализованих обука Број младих који су успешно завршили обуке	Удружења младих, удружења за младе
	9.6.1. Подржати пројекте који су усмерени на истраживање положаја младих из социјално осетљивих група ради стварања квалитетне базе за развој јавних политика и деловања у локалној заједници.	2015 - 2018.	Број и квалитет истраживања о социјално осетљивим групама младих у Новом Саду Број удружења која су учествовала у реализацији подржаних пројеката Број и квалитет препорука за развој локалних јавних политика	Удружења младих, удружења за младе
9.5. Подстицање организовања додатних програма за младе из угрожених група који више нису корисници система услуга социјалне заштите у процесу успешне инклузије у друштвене токове	9.6.2. Подржати пројекте који су усмерени на информисање и едукацију јавности о положају, узроцима проблемима и потенцијалима социјално осетљивих група младих.	2015 - 2018.	Број удружења и младих који су учествовали у пројектима Број и квалитет реализованих информативних и едукативних активности Проценат грађана и грађанки који јавно исказују дискриминаторне ставове према социјално осетљивим групама младих	Удружења младих, удружења за младе
	9.6. Подстицање превенције дискриминације социјално осетљивих група младих кроз истраживања, информисање и едукацију о узроцима и последицама дискриминације.			

ОДЕЉАК 4

Реализација Локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада

4.1. Финансирање

Остваривање потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града, утврђених Законом о младима, врши се кроз имплементацију, мониторинг и евалуацију програма и пројеката, којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом. Средства за финансирање имплементације ЛАП-а обезбеђују се у буџету Града Новог Сада за сваку годину реализације ЛАП-а, а у складу са препорукама Министарства омладине и спорта за примену Националне стратегије за младе на локалном нивоу¹¹⁵.

Право на доделу средстава из Буџета Града Новог Сада за реализацију програма и пројеката којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом могу остварити удружења младих и удружења за младе (у складу са Законом о младима) која:

- су уписана у регистар код надлежног органа у складу са законом,
- послују на недобитној основи,
- имају седиште и своју активност реализују на територији Града Новог Сада,
- нису у поступку ликвидације, стечаја и под привременом забраном обављања делатности,
- немају блокаду пословног рачуна, пореске дугове или дугове према организацијама социјалног осигурања,
- нису у последње две године правоснажном одлуком кажњена за прекршај или привредни преступ у вези са својом делатношћу и
- која су директно одговорна за припрему и извођење програма или пројекта.

Финансирање програма и пројеката којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом врши се искључиво путем Јавног конкурса који расписује Канцеларија за младе уз сагласност Градоначелника Града Новог Сада. Јавни конкурс за реализацију ЛАП-а се расписује најмање једном годишње и објављује се на званичној интернет страници Града Новог Сада као и интернет страници Градске управе за спорт и омладину – Канцеларије за младе.

Конкурс за реализацију програма и пројеката којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом спроводи Комисија за стручни преглед поднетих предлога пројеката од значаја за младе у области омладинског сектора (у даљем тексту: Комисија), коју образује и именује Градоначелник након спроведеног јавног конкурса.

Комисија има задатак да:

- дефинише циљеве и услове Конкурса на основу мера дефинисаних ЛАП-ом и достави текст Конкурса Канцеларији за младе;
- изврши процену програма и пројеката пристиглих на Конкурс;

- сачини предлог за финансирање програма и пројеката којима се остварују циљеви дефинисани ЛАП-ом;
- поднесе извештај Канцеларији за младе о спроведеном поступку Конкурса.

У састав Комисије именују се представници удружења младих и удружења за младе, институција, установа, градских органа и служби. Најмање једна половина чланова Комисије мора бити млађа од 30 година. У Комисију могу бити именоване само особе које имају искуство у омладинском раду и реализацији програма и пројеката у области омладинске политике.

Канцеларија за младе припрема обрасце за пријаву на Конкурс за финансирање програма и пројеката којима се остварују циљеви дефинисани Локалним акционим планом политике за младе Града Новог Сада, као и обрасце за извештавање финансираних програма и пројеката.

Канцеларија за младе може, посебним актом, детаљније уредити начин додељивања средстава за реализацију програма и пројеката који се финансирају у склопу имплементације ЛАП-а, али тако да се не мењају услови предвиђеним овим документом.

4.2. Праћење и вредновање (мониторинг и евалуација)

Праћење и вредновање имплементације ЛАП-а треба спровести кроз праћење и вредновање реализације програма и пројеката удружења младих и удружења за младе којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом и кроз праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а.

У делу праћења реализације програма и пројеката удружења младих и удружења за младе, неопходно је да Канцеларија за младе, путем јавног конкурса, ангажује удружење које ће спровести мониторинг и евалуацију програма и пројеката којима су додељена средства из буџета Града Новог Сада, а којима се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом. Удружење које врши мониторинг и евалуацију се ангажује на годишњем нивоу и, у години у којој је ангажовано, не може имати одобрен пројекат којим се остварују циљеви и мере дефинисане ЛАП-ом. Да би било ангажовано за реализацију мониторинга и евалуације, поред осталих конкурсних услова, удружење обавезно мора да испуњава следеће критеријуме:

- а) да ангажује стручна лица са искуством у мониторингу и евалуацији пројеката из области политике за младе на националном, покрајинском или локалном нивоу, што се доказује биографијама које треба да буду обавезан део пројектне документације;
- б) да поседује искуство у реализацији пројеката из области политике за младе.

Методологију и задатке мониторинга и евалуације спровођења програма и пројеката, као и начин, структуру и временски распоред извештавања ангажованог удружења формулисаће Канцеларија за младе у оквиру конкурса за избор удружења.

У делу праћења и оцене успешности спровођења ЛАП-а Градска управа за спорт и омладину именује и образује Групу за праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а.

Групу за праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а треба да чине:

¹¹⁵ Примена националне стратегије на локалном нивоу (Министарство омладине и спорта Републике Србије, 2012. година)

- представник Савета за младе Скупштине Града Новог Сада
- представници релевантних градских органа и служби
- преставник Канцеларије за младе
- преставници удружења младих и удружења за младе.

Група за праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а доставља Градској управи за спорт и омладину мишљења и препоруке за унапређење спровођења ЛАП-а.

Извештај о мониторингу и евалуацији спровођења програма и пројеката и мишљења и препоруке Групе за праћење и оцену успешности спровођења ЛАП-а користе се за израду годишњег извештаја о спровођењу ЛАП-а који се упућује Министарству омладине и спорта у складу са Законом о младима, члан 12, став 3. Годишњи извештај о спровођењу ЛАП-а доставља се на разматрање Савету за младе Скупштине Града Новог Сада и Скупштини Града Новог Сада.

На основу годишњег извештаја о спровођењу ЛАП-а, уколико је то потребно, може се вршити ревизија ЛАП-а, јер он ће између осталог садржати процену делотворности свих финансираних мера као и њихов утицај на локалну заједницу и младе.

Годишњи извештај о реализацији ЛАП-а објављује се на сајту Градске управе за спорт и омладину – Канцеларије за младе.

Комисија за израду локалног акционог плана политике за младе Града Новог Сада за период од 2015. до 2018. године се посебно захваљује свим институцијама, установама и појединцима који су нам пружили помоћ у прикупљању података, ставова и мишљења о проблемима и потребама младих у Граду Новом Саду:

- Љубици Куриџи, руководиоцу прихватилишта за децу и омладину „Сигурна кућа“ при Центру за социјални рад Града Новог Сада
- Радивоју Малићу, аутору дипломског рада „Омладинско предузетништво у Србији“
- др Јелени Бороцки, менторки у изради дипломског рада „Омладинско предузетништво у Србији“
- Видоју Радуловићу, Дечије село „др Милорад Павловић“
- др Драгани Ђорић, доценткињи Правног факултета у Новом Саду
- Добрили Пејин, активисткињи Новосадског хуманитарног центра
- Дејану Дробњаку, официру за рад полиције у локалној заједници ПУ у Новом Саду
- Браниславу Трудићу, сертификованом омладинском раднику
- Агнеш Ђурчић Асоди, сертификованој омладинској радници
- Ливији Немет, дипломираној менаџерки у области пословно-цивилне безбедности

Овај Локални акциони план објавиће се у „Службеном листу Града Новог Сада“.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 6-19/2015-3-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

132

На основу члана 18. став 1. тачка 3. и члана 23. став 1. Одлуке о заштитнику грађана ("Службени лист Града Новог Сада", број 47/08), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

РЕШЕЊЕ О ПРЕСТАНКУ ФУНКЦИЈЕ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

I

Др АЛЕКСАНДАРУ ГРУЈИЋУ престаје функција Заштитника грађана, на основу поднете оставке, пре истека мандата, са 30. мартом 2015. године.

II

Ово решење објавити у "Службеном листу Града Новог Сада".

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 020-82/2015-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице
Мирослав Илић, с.р.

133

На основу члана 24. тачка 12. Статута Града Новог Сада – пречишћен текст ("Службени лист Града Новог Сада", број 43/08) и члана 17. став 1. тачка 1. Одлуке о усклађивању Одлуке о организовању комуналне радне организације "Градско зеленило" у Новом Саду, као јавног комуналног предузећа ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 9/13 и 28/14), Скупштина Града Новог Сада на XXXVIII седници од 27. марта 2015. године доноси

РЕШЕЊЕ О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА ОДЛУКУ О ИЗМЕНИ СТАТУТА ЈАВНОГ КОМУНАЛНОГ ПРЕДУЗЕЋА "ГРАДСКО ЗЕЛЕНИЛО" НОВИ САД

I. Даје се сагласност на Одлуку о измени Статута Јавног комуналног предузећа "Градско зеленило" Нови Сад, коју је донео Надзорни одбор Јавног комуналног предузећа "Градско зеленило" Нови Сад на 66. седници од 20. марта 2015. године.

II. Ово решење објавити у "Службеном листу Града Новог Сада".

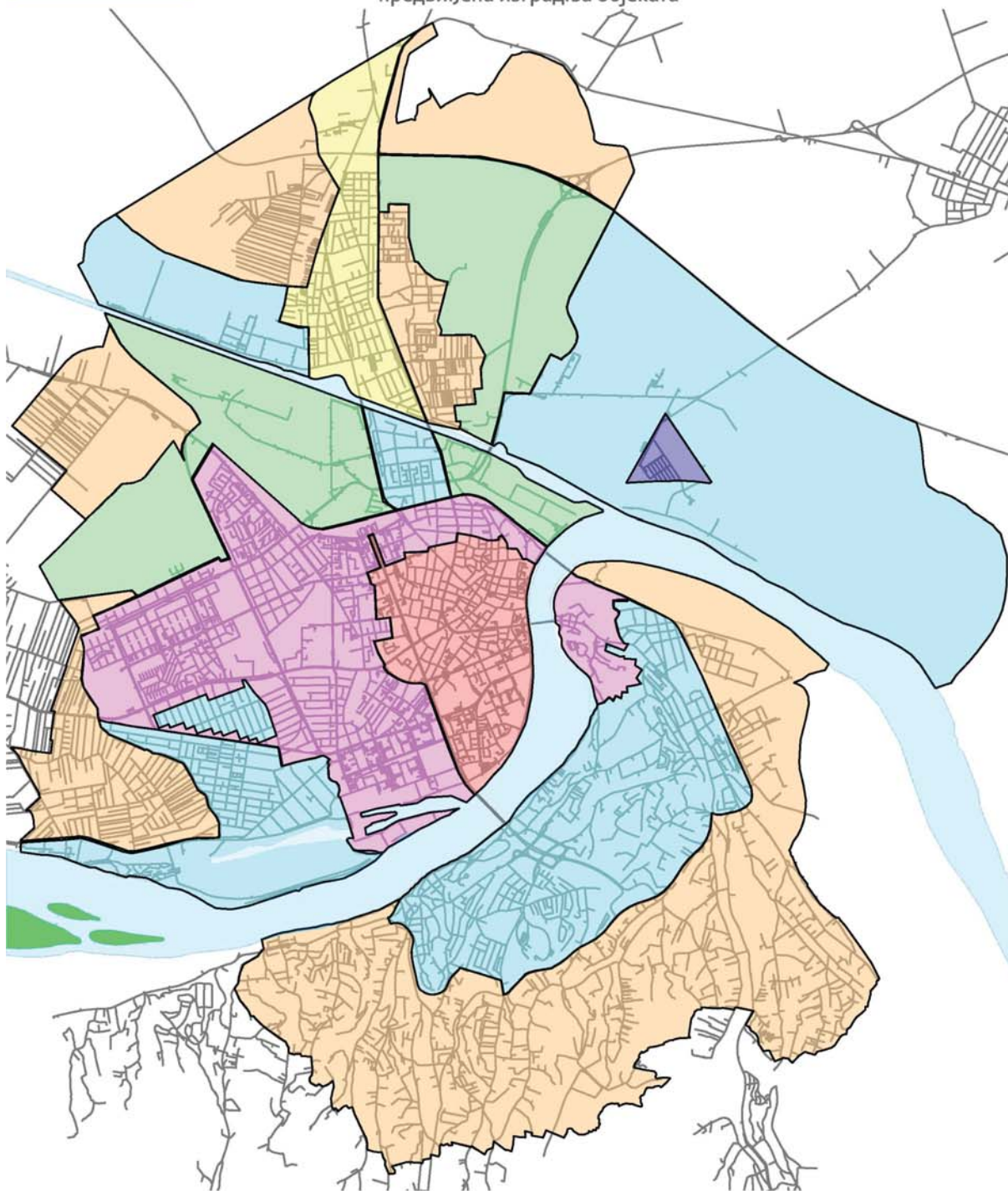
РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ГРАД НОВИ САД
СКУПШТИНА ГРАДА НОВОГ САДА
Број: 352-1/2015-517-I
27. март 2015. године
НОВИ САД

Заменик председнице

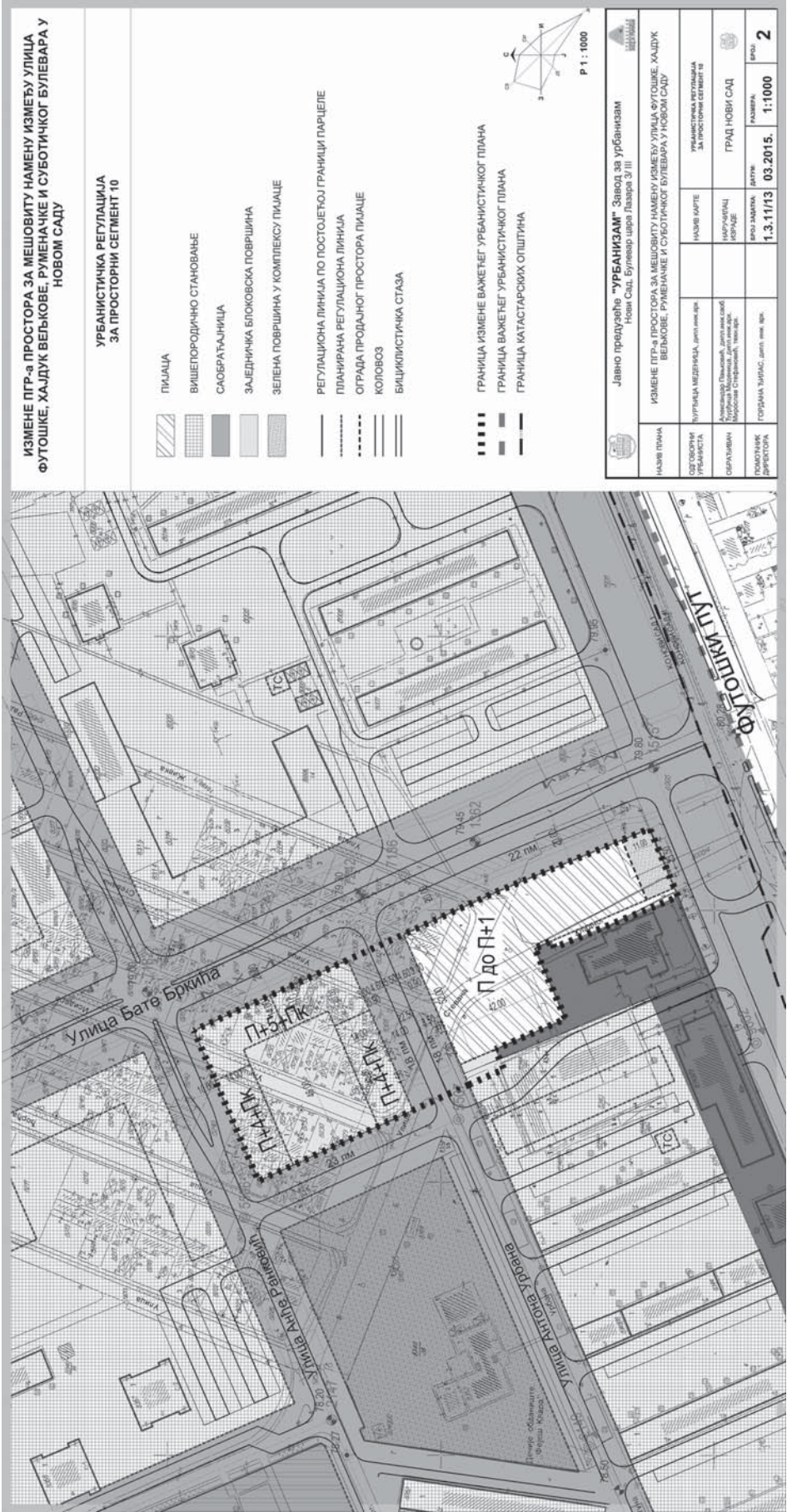
Мирослав Илић, с.р.

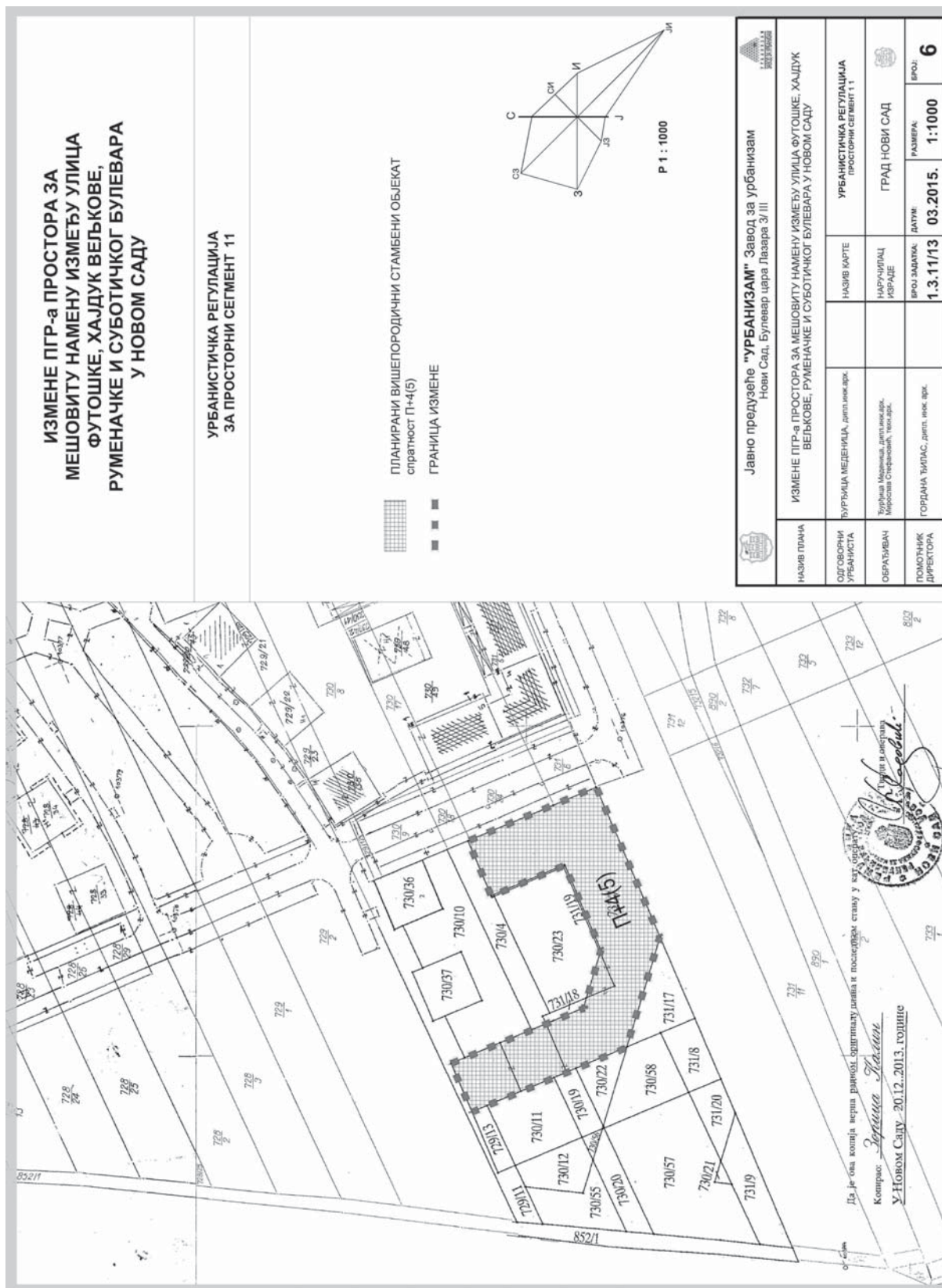
ЗОНЕ ЗА ОБРАЧУН ДОПРИНОСА ЗА УРЕЂИВАЊЕ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

ЕКСТРА ЗОНА	ЗОНА V	Ветерник, Буковац, Руменка, Футог и Каћ
ЗОНА I	ЗОНА VI	Шангај, Ченеј, Кисач, Будисава и Лединци
ЗОНА II	ЗОНА VII	Стари Лединци, Степановићево, Бегеч и Ковиљ
ЗОНА III	ЗОНА VIII	Ванграђевински реон Новог Сада и насељених места у којем је урбанистичком документацијом предвиђена изградња објеката
ЗОНА IV		

Б. Николић - фебруар 2015.

САДРЖАЈ

Рег. бр.	Предмет	Страна	Рег. бр.	Предмет	Страна
ГРАД НОВИ САД			126	Одлука о допуни Одлуке о јавним паркиралиштима на територији Града Новог Сада	218
Скупштина			127	Одлука о изменама и допунама плана генералне регулације простора за мешовиту намену између улица Футошке, Хајдук Вељкове, Руменачке и Суботичког Булевару у Новом Саду	218
119	Одлука о обележавању недеље безбедности младих у Граду Новом Саду	203	128	Одлука о Програму коришћења средстава за заштиту од пожара за 2015. годину са Програмом	222
120	Одлука о утврђивању доприноса за уређивање грађевинског земљишта	203	129	Одлука о изменама и допуни Одлуке о Програму изградње и одржавања пословног простора у 2015. години	223
121	Одлука о отуђењу грађевинског земљишта у јавној својини Града Новог Сада	210	130	Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији Града Новог Сада за 2015. годину	226
122	Одлука о прибављању неизграђеног грађевинског земљишта у јавну својину Града Новог Сада за потребе уређења површина јавне намене	215	131	Локални акциони план политике за младе Града Новог Сада за период 2015 – 2018. године	241
123	Одлука о изменама и допуни Одлуке о месним заједницама	216	132	Решење о престанку функције заштитника грађана (Др Александар Грујић)	292
124	Одлука о изменама и допунама Одлуке о остваривању потреба и интереса младих у областима омладинског сектора на територији Града Новог Сада	216	133	Решење о давању сагласности на Одлуку о измени Статута Јавног комуналног предузећа "Градско зеленило" Нови Сад	292
125	Одлука о измени и допуни Одлуке о држању домаћих животиња	217			

Издавач: Град Нови Сад, Градска управа за прописе Града Новог Сада. Одговорни уредник: Златко Буцало.

Уредништво: Градска управа за прописе Града Новог Сада,

21000 Нови Сад, Жарка Зрењанина 2, Телефон: 021/451-726.

Годишња претплата: 3.500,00 динара. Уплатни рачун број: 840-742341843-24;

По моделу 97 са позивом на број 20-511, Министарство финансија - Управа за трезор, Филијала Нови Сад.

Прималац: Приходи градских органа управе

Сврха плаћања: За "Службени лист Града Новог Сада".

Рачунарска обрада и штампа:

Служба за заједничке послове Града Новог Сада, Жарка Зрењанина 2, 21000 Нови Сад, телефон: 021/4882-700